

Jurisprudentie- overzicht

Omgevingskamer
Vreemdelingenkamer
Algemene kamer

Inleiding

Het doel van jurisprudentie is om rechterlijke uitspraken systematisch te bundelen.

Dit is belangrijk, want uitspraken van rechters, dus ook van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, zijn een rechtsbron. De jurisprudentie vormt een richtsnoer voor latere uitspraken, rechters kunnen teruggrijpen op vorige beslissingen.

In 2023 heeft de Afdeling bestuursrechtspraak ook weer uitspraken gedaan die een belangrijke bijdrage leveren aan de jurisprudentie. Het jurisprudentieoverzicht 2023 bevat samenvattingen van deze recente uitspraken van de Omgevingskamer, de Vreemdelingenkamer en de Algemene kamer. Per kamer zijn de samenvattingen van de uitspraken gerangschikt naar onderwerp.

Van alle uitspraken die in dit jurisprudentieoverzicht staan vermeld, is de volledige tekst gepubliceerd op de website van de Raad van State (www.raadvanstate.nl). Dit jurisprudentieoverzicht is gepubliceerd bij het jaarverslag van de Raad van State over 2023. Het jaarverslag vindt u op www.raadvanstate.nl/jaarverslag2023.

Inhoud

Omgevingskamer	4	Algemene kamer	56
Belanghebbende	4	AVG	56
Belemmeringenwet Privaatrecht	5	Boete	56
Beroepstermijn	5	Burgerlus	57
Besluit	6	Coffeeshops	57
Bestemmingsplan	6	Dienstenrichtlijn	58
Exceptieve toetsing van planregels	12	Evenredigheid	59
Handhaving	14	Geheimhouding	60
Natuurbescherming	17	Horen in verzet	61
Omgevingsvergunning	20	Mijnbouwschade	62
Reactieve aanwijzing	24	Nadeelcompensatie	63
Relativiteitsvereiste	24	Overtreder	63
Verzoek om herziening	25	Planschade	64
		Proceskosten	65
		Rechtsbijstand	65
Vreemdelingenkamer	27	Schadevergoeding vanwege overschrijding	
Algemeen bestuursrecht	27	redelijke termijn	66
Asiel	28	Studentenzaken	67
Dublinverordening	32	Toeslagen	68
Grensdetentie	36	Verkeersbesluiten	70
Medische behandeling	37	Verklaring omtrent het gedrag	71
Nareis	39	Vertrouwensbeginsel	71
Nederlanderschap	40	Wegenverkeerswet	72
Recht van de Europese Unie	44	Wet basisregistratie personen	73
Regulier	46	Wet bevordering integriteitsbeoordelingen	
Statushouders	50	door het openbaar bestuur	74
Terugkeerbesluit	51	Wet openbaarheid van bestuur	75
Vreemdelingenbewaring	53	Wet particuliere beveiligingsorganisaties	
Werk	55	en recherchebureaus	75
		Wet schadefonds geweldsmisdrijven	76
		Wet wapens en munitie	76
		Woningsluiting	77

Omgevingskamer

Belanghebbende

Uitspraak van 25 januari 2023

ECLI:NL:RVS:2023:131

(Vastgoedondernemer is geen belanghebbende)

Samenvatting

Een vastgoedeigenaar stelt rechtstreeks in haar belangen te worden geraakt door de verleende omgevingsvergunning voor de bouw van een supermarkt voor de Aldi, omdat de Aldi voorheen plannen had om haar supermarkt te realiseren in het pand van de vastgoedeigenaar. Omdat de Aldi zich elders vestigt, vreest de vastgoedeigenaar ten onrechte voor structurele leegstand. De Afdeling oordeelt dat de vastgoedeigenaar niet als belanghebbende kan worden aangemerkt aangezien haar pand multifunctioneel kan worden ingezet en er geen bijzondere omstandigheden zijn om desondanks een rechtstreeks belang aan te nemen. Het feit dat op enig moment is gesproken over de vestiging van de Aldi in het pand van de vastgoedeigenaar is hiervoor onvoldoende.

Uitspraak van 12 april 2023

ECLI:NL:RVS:2023:1431

(Onder meer vanwege het ontbreken van zakelijke rechten is appelland is geen belanghebbende)

Samenvatting

Het bestemmingsplan voorziet in de bouw van 24 woningen. Voor het gebied rondom en direct grenzend aan het plangebied is eerder een uitwerkings- en wijzigingsplan vastgesteld. Appelland woont niet in de nabijheid van het plangebied, maar wil een perceel kopen in het gebied waarop het voornoemde uitwerkings- en wijzigingsplan betrekking heeft. Hij is echter geen eigenaar van gronden in of in de omgeving van het plangebied en kan dus geen belang ontleen aan een eigendomsrecht of ander zakelijk recht op gronden in of in de nabijheid van het plangebied. Van een voorkeursrecht van appelland op gronden in of in de nabijheid van het plangebied is ook geen sprake. De uitgifteprocedure die had kunnen leiden tot vestiging van een voorkeursrecht is namelijk stopgezet. Hoewel niet kan worden uitgesloten dat appelland, als de uitgifteprocedure niet was stopgezet, een voorkeursrecht had gehad, is dit te onzeker om zijn situatie gelijk te kunnen stellen met de situatie waarin iemand daadwerkelijk een voorkeursrecht heeft, nog daargelaten dat voor het aannemen van belanghebbendheid voldoende bijkomende omstandigheden nodig zijn. De Afdeling oordeelt dan ook dat appelland geen rechtstreeks bij het besluit betrokken belang heeft, zodat hij niet als belanghebbende in de zin van artikel 1:2, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) kan worden aangemerkt.

Uitspraak van 29 maart 2023

ECLI:NL:RVS:2023:1253

(Belanghebbende bij verzoek reconstrueren mandelige keldermuur)

Samenvatting

Appelland is eigenaar van een pand en heeft een verzoek ingediend om een omgevingsvergunning voor het reconstrueren van de mandelige keldermuur tussen zijn pand en het naastgelegen pand. De eigenaar van het naastgelegen pand heeft hiervoor geen toestemming gegeven. De Afdeling

oordeelt dat het ontbreken van toestemming van de eigenaar van het naastgelegen pand niet betekent dat het aannemelijk is gemaakt dat het bouwplan van appellant niet kan worden verwezenlijkt. In het geval van een mandelige keldermuur geldt immers gedeelde beschikkingsmacht. Bij mandelige eigendom kan daarom niet worden aangenomen dat het bouwplan niet kan worden verwezenlijkt vanwege de enkele omstandigheid dat toestemming van de mede-eigenaar ontbreekt. Daarbij is van belang dat in geval van mandelige eigendom ten aanzien van een weigering van een mede-eigenaar om toestemming voor een bouwplan te verlenen, een gang naar de civiele rechter openstaat. Binnen die rechtsgang kan worden beoordeeld of die mede-eigenaar zijn toestemming zonder redelijke grond heeft geweigerd. Appellant is dus belanghebbende bij het verzoek om een omgevingsvergunning voor het reconstrueren van de mandelige keldermuur en dat verzoek is een aanvraag in de zin van artikel 1:3, derde lid, van de Awb.

Belemmeringenwet Privaatrecht

Uitspraak van 28 juni 2023

ECLI:NL:RVS:2023:2378

(Bevoegdheidsverdeling gedoogbeschikking op grond van de Belemmeringenwet Privaatrecht)

Samenvatting

Deze uitspraak gaat over de bevoegdheidsverdeling vanaf 1 januari 2013 tussen het Gerechtshof en de Afdeling ten aanzien van gedoogbeschikkingen als bedoeld in artikel 2, vijfde lid, van de Belemmeringenwet Privaatrecht (BP). De Afdeling is, anders dan overwogen in een aantal uitspraken na 1 januari 2013, niet bevoegd om kennis te nemen van geschillen over gedoogbeschikkingen die gaan over de twee in artikel 4, eerste lid, van de BP genoemde toetsingsgronden. Dat is namelijk het Gerechtshof. De Afdeling is wel bevoegd om in eerste en enige aanleg kennis te nemen van geschillen over gedoogbeschikkingen voor de uitvoering van bepaalde, op grond van de Wet ruimtelijke ordening (Wro) gecoördineerde besluiten als bedoeld in artikel 2 van bijlage 2 van de Awb, maar ook als hogerberoepsrechter in het geval dat van gecoördineerde besluitvorming als bedoeld in artikel 2 van bijlage 2 van de Awb geen sprake is. Ter voorkoming van een onaanvaardbare inbreuk op de rechtsbescherming die de BP heeft beoogd te bieden, acht de Afdeling zich bevoegd om toch te oordelen over de toetsingsgronden genoemd in artikel 4, eerste lid, van de BP in gevallen waarbij in de rechtsmiddelenclausule van de gedoogbeschikking voor de uitvoering van bepaalde op grond van de Wro gecoördineerde besluiten als bedoeld in artikel 2 van bijlage 2 van de Awb ten onrechte alleen is gewezen op de mogelijkheid van rechtstreeks beroep bij de Afdeling.

Beroepstermijn

Uitspraak van 26 juli 2023

ECLI:NL:RVS:2023:2850

(Beroep verschoonbaar te laat ingediend vanwege gebrekkig werkende berichtenservice)

Samenvatting

In deze zaak staat vast dat een appellant buiten de beroepstermijn beroep heeft ingesteld tegen het bestemmingsplan. De kennisgeving van de vaststelling van het bestemmingsplan is gepubliceerd in de Staatscourant en in het Gemeenteblad. Appellant heeft aangegeven dat hij via de berichtenservice van de website overheid.nl, waarbij ook de gemeente Súdwest-Fryslân is aangesloten, geen

bericht heeft gehad over de vaststelling van het bestemmingsplan. In andere gevallen heeft deze berichtenservice wel gefunctioneerd voor appellant. Naar het oordeel van de Afdeling is het in dit geval aan de raad om aannemelijk te maken dat de berichtenservice voor wat betreft de berichtgeving over het vastgestelde bestemmingsplan heeft gewerkt, bijvoorbeeld door aan te tonen dat is gewerkt met de juiste postcodes in een gebied en/of door gebruik te maken van coördinaten. Op de zitting heeft de raad dit niet aannemelijk kunnen maken. Daarnaast heeft de raad geen verzendadministratie of andere stukken overgelegd, waaruit blijkt dat de Berichtenservice heeft gewerkt en er e-mails naar gebruikers van de berichtenservice zijn verzonden. Gelet hierop heeft de raad niet aannemelijk gemaakt dat de Berichtenservice heeft gewerkt. Onder deze omstandigheden moet dan ook worden geoordeeld dat er sprake is van een verschoonbare termijnoverschrijding.

Besluit

[Uitspraak van 25 januari 2023](#)

ECLI:NL:RVS:2023:280

(Reactie op melding is geen besluit als bedoeld in de Awb)

Samenvatting

Medio 2019 heeft een partij aan het college van burgemeester en wethouders gemeld dat zij gebruik maakt van de op 13 april 2007 aan een andere partij verleende revisievergunning als bedoeld in de Wet milieubeheer (Wm) voor het op- en overslaan van afvalstoffenvergunning. Het college heeft bij e-mail van 16 december 2019 bevestigend gereageerd op deze melding. Appellant is het niet eens met die reactie en heeft daartegen bezwaar gemaakt bij het college. De Afdeling overweegt dat een omgevingsvergunning van rechtswege overgaat op degene die het project uitvoert. Anders dan waar het college vanuit is gegaan, betekent dit dat de reactie op een melding over de overgang van de vergunning, in dit geval de reactie van het college van 16 december 2019, niet op rechtsgevolg is gericht en daarom geen besluit is in de zin van artikel 1:3, eerste lid, van de Awb, waartegen door appellant bezwaar en beroep kan worden ingesteld.

Bestemmingsplan

[Uitspraak van 11 oktober 2023](#)

ECLI:NL:RVS:2023:3779

(Benodigde verkeersknippen hadden in het bestemmingsplan moeten worden vastgelegd)

Samenvatting

Het plan maakt de bouw van 820 woningen mogelijk. Om te voorkomen dat de woningbouw leidt tot een onaanvaardbare toename van verkeersbewegingen, wil de gemeenteraad drie verkeersknippen realiseren. De raad acht het bestemmingsplan alleen ruimtelijk aanvaardbaar als deze drie verkeersknippen worden gerealiseerd. Slechts één van de drie verkeersknippen is in het bestemmingsplan vastgelegd. De raad stelt dat hij het feitelijk in zijn macht heeft om de andere twee verkeersknippen te realiseren, omdat hij eigenaar is van die gronden. De Afdeling oordeelt dat in dit geval het criterium van een goede ruimtelijke ordening van artikel 3.1, eerste lid, van de Wro en de rechtszekerheid van omwonenden vereisen dat de raad de twee overige knippen in het bestemmingsplan had moeten vastleggen. Dat de raad het als eigenaar van de gronden feitelijk in zijn macht heeft om de verkeersknippen te realiseren, is in dit geval niet voldoende om van

het opnemen van een planologische borging af te zien. De realisatie van de verkeersknippen is namelijk van wezenlijk belang voor de aanvaardbaarheid van de gevolgen van het bestemmingsplan. Door het geheel ontbreken van een planologische regeling is verder onduidelijk of, en wanneer, welke maatregel wordt getroffen en of de realisatie van de verkeersknippen op een aanvaardbaar moment zal plaatsvinden.

Uitspraak van 26 april 2023

ECLI:NL:RVS:2023:1632

(Onvoldoende gemotiveerd dat in dit geval volstaan kan worden met een substantieel lagere parkeernorm dan de in de gemeentelijke parkeernota opgenomen parkeernorm)

Samenvatting

Het bestemmingsplan maakt voor een deel van de binnenstad van Nieuwegein ongeveer 1370 woningen mogelijk. Op grond van de gemeentelijke parkeernota geldt voor deze woningen een parkeernorm van 1,2 tot 1,25 parkeerplaatsen per woning en kan een parkeernorm van 1,0 parkeerplaats per woning worden toegepast als uit een mobiliteitstoets blijkt dat die norm toelaatbaar was. Op grond van gemeentelijk beleid is het verder toegestaan om in een bestemmingsplan van de normen in de gemeentelijke parkeernota af te wijken. De gemeenteraad heeft in de planregels een parkeernorm van 0,4 parkeerplaats per woning opgenomen. De Afdeling is echter van oordeel dat de gemeenteraad, ondanks de verwijzingen naar twee mobiliteitstoetsen en een mobiliteitsvisie waaruit wel het beleidsvoornemen van de gemeenteraad volgt om auto's te weren uit het plangebied, niet voldoende heeft gemotiveerd dat er in dit geval volstaan kan worden met een parkeernorm van 0,4 parkeerplaats per woning. Niet duidelijk is namelijk of alleen sprake is van een beleidsvoornemen of dat dit beleidsvoornemen ook is onderbouwd met feiten die dit voornemen kunnen dragen.

Uitspraak van 13 december 2023

ECLI:NL:RVS:2023:4644

(Toepassen van reducties op de berekende parkeerbehoefte)

Samenvatting

Het bestemmingsplan voorziet in de bouw van 110 appartementen in Zwolle. De gemeente hanteert beleid waarbij wordt ingezet op het terugdringen van autogebruik en autobezit. Daarbij wordt gestimuleerd om woningbouw te ontwikkelen in de nabijheid van voorzieningen, zoals OV-haltes en de stationsomgeving. Op de berekende parkeerbehoefte van het bestemmingsplan is vanwege de nabijheid van het openbaar vervoer een reductie toegepast van 5%. Zo is het centraal station van Zwolle bereikbaar op 7 minuten fietsafstand en vertrekken er op meerdere plekken in de buurt bussen naar verschillende locaties. Vanwege de beschikbaarheid van goede fietsvoorzieningen, waaronder makkelijk toegankelijke fietsenstallingen, parkeerplekken voor bak- en kratfietsen en fietsparkeerplekken die appartementgebonden zijn, is een reductie van 2% toepast. De Afdeling oordeelt dat in dit geval voldoende is gemotiveerd waarom die reducties toegepast kunnen worden en waarom dat past binnen het parkeerbeleid.

Uitspraak van 27 december 2023

ECLI:NL:RVS:2023:4858

(Maximale parkeernorm van nul voor nieuwe vergunningplichtige functies in het stationsgebied in Leiden)

Samenvatting

Het bestemmingsplan betreft een zogenoemd paraplubestemmingsplan. Daarin is, net als in het voorgaande planologische regime, een dynamische verwijzing naar gemeentelijke beleidsregels over parkeernormen opgenomen. In die beleidsregels staat dat voor de omgeving van het centraal station in Leiden een maximale parkeernorm van nul geldt voor nieuwe vergunningplichtige functies. Een appellante die in dat gebied een supermarkt exploiteert, vreest dat als gevolg daarvan de parkeerdruk op het parkeerterrein voor haar supermarkt dusdanig zal toenemen dat haar klanten daar niet meer kunnen parkeren. De Afdeling overweegt dat uit parkeeronderzoek volgt dat de bezettingsgraad op dat terrein maximaal 75% is, zodat op het parkeerterrein nog ruimte lijkt te zijn om parkeervraag uit de omgeving op te vangen. Bovendien heeft de gemeenteraad toegelicht dat het hanteren van een maximale parkeernorm van nul onderdeel is van een groter pakket aan maatregelen. Zo geldt voor het desbetreffende parkeerterrein dat daar een zogenoemde “blauwe kap” is ingevoerd, wat betekent dat daar maximaal twee uur betaald mag worden geparkeerd. Gelet op het samenstel aan maatregelen, ziet de Afdeling dan ook geen aanleiding voor het oordeel dat de gemeenteraad met het parapluplan onvoldoende acht heeft geslagen op de belangen van appellante.

Uitspraak van 30 augustus 2023

ECLI:NL:RVS:2023:3305

(Windhinder)

Samenvatting

Het bestemmingsplan ziet onder meer op de resterende bouwmogelijkheden op de Wilhelminapier in Rotterdam, meer specifiek op de locaties Philadelphia en Havana (The Sax) naast het Luxor Theater. Een appellant betoogt dat door de te realiseren hoogbouw van de twee torens van The Sax in combinatie met de windblokkade door het Luxor Theater er nog sterkere windhozen en valwinden zullen ontstaan. De gemeenteraad heeft een windklimaatonderzoek overgelegd. In dit onderzoek is aan de hand van de Nederlandse norm NEN 8100:2006 “windhinder en windgevaar in de gebouwde omgeving” beoordeeld of sprake is van windhinder of windgevaar. De Afdeling oordeelt dat de raad, gelet op de uitkomsten van het windklimaatonderzoek, zich op het standpunt heeft mogen stellen dat het bestemmingsplan geen onaanvaardbaar windklimaat tot gevolg heeft. Daarbij is ook in aanmerking genomen dat voor de gevolgen van windhinder waar het hier om gaat, geen wettelijke normen bestaan. De raad heeft vanwege de aan hem toekomende beleidsruimte ervan kunnen uitgaan dat het windklimaat minimaal moet voldoen aan de zogenoemde kwaliteitsklasse D. Daarbij heeft de raad het belang bij de realisatie van de woningen binnen het plangebied zwaarder mogen laten wegen dan het belang van appellant bij het realiseren van een windklimaat met een hogere kwaliteitsklasse dan klasse D.

Uitspraak van 15 november 2023

ECLI:NL:RVS:2023:4236

(Hittestress)

Samenvatting

Het bestemmingsplan voorziet in de mogelijkheid om 750 woningen, 33.900 m² aan commerciële functies, een stadsbos en een ondergrondse parkeergarage te realiseren op het VDMA-terrein in Eindhoven. Appellanten betogen dat in de hittestressanalyse ten onrechte alleen gekeken is naar een scenario met een oostelijke wind. Bij het in kaart brengen van hittestress is in dit geval gebruik gemaakt van het model van het RIVM voor gevoelstemperatuur (PET). Dit model is gebaseerd

op de parameters behorende bij de weersomstandigheden op 1 juli 2015 in Wageningen, omdat dit een extreem hete dag was die 1 op de 1.000 zomerdagen voorkomt. Bij het onderzoek naar hittestress worden alle parameters die zich op die dag in Wageningen voordeden, zoals de oostelijke windrichting, luchttemperatuur, luchtvochtigheid en zonnestraling, toegepast op de te onderzoeken situatie. De Afdeling ziet geen aanleiding voor het oordeel dat de gemeenteraad onvoldoende onderzoek heeft gedaan naar de effecten op de hittestress door zich te baseren op de hittestressanalyse, waarin alleen het scenario met een oostelijke wind is opgenomen. Voor een consistente vergelijking is het namelijk noodzakelijk dat het model steeds op dezelfde wijze wordt toegepast. Omdat het model uitgaat van een samenstel van verschillende factoren die zich voordeden op de representatieve dag van 1 juli 2015, geeft het alleen wijzigen van de windrichting zonder de overige variabelen te wijzigingen geen goed te vergelijken resultaat. Daarom heeft de raad bij de beoordeling van de gevoelstemperatuur uit mogen gaan van het model van het RIVM met een oostelijke wind.

Uitspraak van 12 april 2023

ECLI:NL:RVS:2023:1433

(Windturbinenormen voor het windpark bij Delfzijl)

Samenvatting

Deze uitspraak is een vervolg op de tussenUitspraak van 30 juni 2021, [ECLI:NL:RVS:2021:2092](#), waarin de Afdeling heeft geoordeeld dat het Europese recht ertoe dwingt dat ook voor de Nederlandse windturbinenormen uit het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling een milieubeoordeling moet worden gemaakt.

De gemeenteraad van Eemsdelta heeft als gevolg van deze tussenuitspraak in een gewijzigd bestemmingsplan voor het windpark bij Delfzijl eigen normen vastgelegd voor geluid, slagschaduw, lichtschittering en externe veiligheid. Het college van gedeputeerde staten van Groningen heeft hetzelfde gedaan in een nieuwe omgevingsvergunning. De Afdeling oordeelt dat deze gemeentelijke en provinciale normen voor het windpark bij Delfzijl voldoen aan de criteria die de Afdeling daaraan heeft gesteld in de tussenUitspraak van juni 2021. De normen zijn namelijk voorzien van een actuele, deugdelijke, op zichzelf staande en op de lokale situatie toegesneden motivering. De gemeente en de provincie hebben dan ook op basis van eigen onderzoek en binnen de beleidsruimte die zij hebben, eigen normen voor geluid, slagschaduw en externe veiligheid voor dit windpark mogen vaststellen.

Uitspraak van 18 oktober 2023

ECLI:NL:RVS:2023:3845

(Bij de berekening van de stikstofemissie van de woning in de gebruiksfase mag worden uitgegaan van de Instructie gegevensinvoer AERIUS Calculator 2021)

Samenvatting

Het bestemmingsplan maakt de bouw van één woning mogelijk. Op grond van de Instructie gegevensinvoer AERIUS Calculator 2021 is bij het berekenen van de stikstofdepositie in de gebruiksfase rekening gehouden met een emissiefactor van nul voor NO_x (stikstofoxiden) en met de omstandigheid dat er voor NH₃ (ammoniak) geen emissie hoeft te worden berekend. Appellanten voeren onder verwijzing naar de "Methode inschatting depositie woningbouwprojecten" van het RIVM uit 2019 aan dat er bij de vaststelling van het bestemmingsplan ten onrechte vanuit is gegaan dat in de gebruiksfase, afgezien van de verkeersbewegingen, geen NO_x en NH₃ wordt uitgestoten. De Afdeling overweegt echter dat deze RIVM-methode is opgesteld met een ander doel en een andere benadering dan de Instructie gegevensinvoer. De raad heeft bij de berekening

van de stikstofemissie in de gebruiksfase dan ook uit mogen gaan van de Instructie gegevensinvoer. Volgens de Instructie gegevensinvoer kan bij gasloze woningen voor NO_x meestal een emissiefactor van nul gehanteerd worden behalve als bij de woningen een aparte energiebron wordt gerealiseerd. In dit geval staat vast dat geen bouwvraag zal worden ingediend waarin wordt voorzien in een aparte energiebron waarbij stikstof wordt uitgestoten. Daarom kan een emissie van nul voor NO_x worden gehanteerd. Wat betreft de uitstoot in de gebruiksfase van de woning van NO_x anderszins (kaarsen en olielampen) en de uitstoot van NH₃ door mens en (huis)dier, oordeelt de Afdeling dat deze uitstoot in lijn met de Instructie gegevensinvoer geen aan de bouw of het gebruik van een specifieke woning toe te rekenen emissies zijn.

Uitspraak van 16 augustus 2023

ECLI:NL:RVS:2023:3129

(Einduitspraak Porthos-project)

Samenvatting

Het inpassingsplan “Porthos transport en opslag van CO₂” maakt het mogelijk om CO₂ (koolstofdioxide) afkomstig van industrie uit het Rotterdamse havengebied op te slaan in lege gasvelden onder de Noordzee. Hiervoor wordt onder meer een transportleiding aangelegd vanuit het havengebied naar de Noordzee. Deze uitspraak is een vervolg op de tussenuitspraak van 2 november 2022, [ECLI:NL:RVS:2022:3159](#), waarin de Afdeling heeft geoordeeld dat ten onrechte gebruik is gemaakt van de bouwvrijstelling voor de aanleg van het Porthos-project. Dat betekent dat, net als vóór juli 2021, voor elk individueel bouwproject onderzocht moet worden wat de mogelijke gevolgen van stikstofuitstoot zijn voor de nabijgelegen Natura 2000-gebieden. In de einduitspraak oordeelt de Afdeling dat verweerders op basis van het ingebrachte rapport van Arcadis tot het oordeel konden komen dat op grond van objectieve gegevens is uitgesloten dat significante gevolgen kunnen optreden door de depositie van stikstof als gevolg van het Porthos-project voor Natura 2000-gebieden. Dat betekent dat voor het inpassingsplan geen passende beoordeling hoeft te worden gemaakt. De uitspraak heeft dan ook tot gevolg dat het Porthos-project kan worden uitgevoerd.

Uitspraak van 2 augustus 2023

ECLI:NL:RVS:2023:2834

(Planregels waarmee seizoenarbeiders en arbeidsmigranten uitdrukkelijk worden uitgesloten van logies zijn in strijd met artikel 15, derde lid, onder c, van de Dienstenrichtlijn)

Samenvatting

De Afdeling oordeelt in algemene zin dat ook een regeling in een bestemmingsplan als eis in de zin van de Dienstenrichtlijn kan worden aangemerkt als de bestreden planregeling specifiek de toegang tot of uitoefening van een dienstenactiviteit regelt of daarop specifiek van invloed is. De Dienstenrichtlijn is echter niet van toepassing op planregelingen die dienstverrichters bij de uitvoering van hun economische activiteit in acht moeten nemen op dezelfde wijze als natuurlijke personen die als particulier handelen, dat moeten doen. Verder overweegt de Afdeling in algemene zin welke eisen concreet moeten worden gesteld aan de motivering van de rechtvaardiging van de planregeling die onder de Dienstenrichtlijn valt. Een goede ruimtelijke ordening, waartoe een planregeling moet strekken, kan een dwingende reden van algemeen belang opleveren, die een eis in de zin van de Dienstenrichtlijn aan te merken planregeling kan rechtvaardigen. Voor die rechtvaardiging is vereist dat het bestuursorgaan de betrokken planregeling motiveert op zodanige wijze dat het aantoont dat de planregeling nodig is om het beoogde ruimtelijke doel te bereiken.

Vervolgens moet het bestuursorgaan motiveren dat de planregeling geschikt is om dat ruimtelijk doel te bereiken, niet verder gaat dan nodig, en evenredig is. Bij dit laatste aspect moet worden afgewogen of de nadelige gevolgen ervan voor de dienstverrichter onevenredig zijn in verhouding met het door de eis te dienen doel.

In deze zaak bestaan de ter discussie gestelde planregels uit twee delen. Het eerste deel schrijft voor dat een bedrijf alleen toeristisch en veelal kortdurend logies mag aanbieden. Het tweede deel schrijft voor dat een bedrijf deze logies niet mag aanbieden aan seizoenarbeiders of arbeidsmigranten. De Afdeling oordeelt dat het tweede deel verder gaat dan nodig is om het beoogde doel te bereiken. Los van de omstandigheid dat een (indirect) discriminerende bepaling op zichzelf nooit evenredig kan zijn, kan de bescherming van de diverse ruimtelijke orderingsbelangen namelijk ook worden bereikt zonder onderscheid te maken tussen enerzijds seizoenarbeiders en arbeidsmigranten en anderzijds andere personen die logies voor niet-toeristisch of kortdurend verblijf ook willen afnemen. De raad gaat naar het oordeel van de Afdeling daarmee verder dan nodig is om toeristisch van niet-toeristisch verblijf te onderscheiden. Geconcludeerd wordt dan ook dat het bestemmingsplan in zoverre niet voldoet aan het vereiste van evenredigheid als bedoeld in artikel 15, derde lid, onder c, van de Dienstenrichtlijn.

Uitspraak van 10 mei 2023

ECLI:NL:RVS:2023:1829

(Warmtetransportleiding van Vlaardingen naar Den Haag)

Samenvatting

Het inpassingsplan en de uitvoeringsbesluiten maken de aanleg van een warmtetransportleiding mogelijk met een lengte van ruim 23 km tussen Vlaardingen en Den Haag. Deze leiding transporteert restwarmte uit de Rotterdamse haven naar potentiële warmtevragers in het stedelijk gebied in de regio Vlaardingen-Den Haag. Voordat provinciale staten het inpassingsplan hebben vastgesteld, is er een politiek-bestuurlijke afweging gemaakt om fossiele restwarmte te gebruiken om de regio van warmte te voorzien. Met die afweging zijn appellanten het niet eens, maar in de uitspraak wordt door de Afdeling overwogen dat een politiek-bestuurlijke afweging niet door haar kan worden beoordeeld omdat het wettelijk toetsingskader daar geen ruimte voor biedt. De Afdeling kan en mag alleen beoordelen of de ruimtelijke afweging die provinciale staten hebben gemaakt op de juiste gegevens berust, is gebaseerd op een evenwichtige afweging van betrokken belangen en of zij redelijkerwijs hebben kunnen komen tot de keuze die is neergelegd in hun besluit. De Afdeling legt in reactie op het bezwaar van appellanten dat er geen draagvlak is voor de warmtetransportleiding verder uit dat er geen regel is die bepaalt dat een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling alleen mogelijk is als daarvoor voldoende draagvlak bestaat. Na bestudering van alle documenten en onderzoeken komt de Afdeling tot de conclusie dat het plan voor de aanleg van de warmtetransportleiding voldoet aan de eisen van de wet. De uitspraak heeft dan ook tot gevolg dat de warmtetransportleiding mag worden aangelegd.

Uitspraak van 20 september 2023

ECLI:NL:RVS:2023:3550

(Datacenter Zeewolde)

Samenvatting

Het bestemmingsplan voorziet in de ontwikkeling van een datacenter in Zeewolde. Naar het oordeel van de Afdeling had de gemeenteraad op het moment dat hij het bestemmingsplan vaststelde gereede twijfel moeten hebben over de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan. Er was destijds

een overeenkomst gesloten tussen gemeente, provincie Flevoland en Polder Networks, maar de Staat, eigenaar van een groot deel van de gronden, was niet bij de overeenkomst betrokken. Op dat moment was het ook niet zeker dat de Staat de gronden zou verkopen. Verder heeft in juni 2022 de gegadigde voor het datacenter, Meta/Facebook, zich teruggetrokken uit het project. Dit bevestigt het oordeel dat onvoldoende vaststaat dat het bestemmingsplan uitvoerbaar is. Het bestemmingsplan maakte naast een datacenter de uitbreiding van het bestaande bedrijventerrein 'Trektersveld' mogelijk met ongeveer 35 hectare. De gemeenteraad erkende dat het niet kunnen realiseren van het datacenter gevolgen heeft voor de beoordeling van de effecten van het bedrijventerrein. Vanwege de samenhang tussen deze delen van het bestemmingsplan heeft de Afdeling dan ook het gehele bestemmingsplan vernietigd. Bijzonder in deze zaak is dat op 6 mei 2023 een zogenoemde regiezitting is gehouden. Een regiezitting is een zitting ter voorbereiding van de inhoudelijke behandeling van een rechtszaak.

Uitspraak van 1 november 2023

ECLI:NL:RVS:2023:4060

(Railterminal Gelderland)

Samenvatting

Deze zaak gaat over een railterminal die is gepland direct aan de Betuweroute, tussen Elst en Nijmegen. Het inpassingsplan en de uitvoeringsbesluiten maken een zogenoemd containeroverslagpunt mogelijk voor het overslaan van containers van weg naar spoor en andersom. Deze uitspraak is een vervolg op de tussenuitspraak van 26 april 2023, [ECLI:NL:RVS:2023:1664](#), waarin de Afdeling oordeelde dat er enkele gebreken zaten in het inpassingsplan en de natuurvergunning. Ter uitvoering van deze tussenuitspraak is het inpassingsplan opnieuw vastgesteld. Zo is aan de planregels een nieuwe (gebruiks)bepaling toegevoegd waarin is bepaald dat het totaal aantal vrachtwagenbewegingen van en naar de railterminal per werkdag niet meer mag bedragen dan maximaal 340. Aan de natuurvergunning is een aanvullende voorwaarde verbonden waarin concreet is vastgelegd welk type materieel mag worden gebruikt op de railterminal. Deze einduitspraak heeft tot gevolg dat de railterminal kan worden gerealiseerd.

Exceptieve toetsing van planregels

Uitspraak van 6 september 2023

ECLI:NL:RVS:2023:3380

(Evidentiecriterium wordt niet losgelaten bij de exceptieve toetsing van een planregel)

Samenvatting

In deze zaak is een omgevingsvergunning verleend voor de bouw van een woontoren op het voormalige KPN-terrein aan het Maanplein in Den Haag, welke vergunning mede is gebaseerd op het bestemmingsplan met verbrede reikwijdte "Omgevingsplan Binckhorst". In deze procedure kan het bestemmingsplan zelf niet rechtstreeks ter discussie worden gesteld, maar kan wel de verbindendheid van de toegepaste planregels worden betwist. In hoger beroep gaat het onder meer om de vraag of de rechter bij het toetsen van een planregel met een open norm die verwijst naar een beleidsregel, zo'n regel alleen 'onverbindend' kan verklaren als de regel evident in strijd is met hoger recht, het zogenaamde evidentiecriterium, of dat dan indringender moet worden getoetst. De Afdeling oordeelt dat zij geen aanleiding ziet het evidentiecriterium los te laten bij de exceptieve toetsing van een planregel waarin wordt verwezen naar een beleidsregel die pas na de

vaststelling van het plan is bekendgemaakt of daarna is gewijzigd. De toetsing van een planregel in een beroep tegen een bestemmingsplan, en de exceptieve toetsing van beleid bij een besluit waarin toepassing aan dat beleid is gegeven, staan los van elkaar. Daarom acht de Afdeling de inhoud van de beleidsregel niet bepalend voor het antwoord op de vraag hoe indringend een planregel exceptief moet worden getoetst. De Afdeling concludeert dan ook dat de rechtbank terecht de verbindendheid van de toegepaste planregels van het bestemmingsplan "Omgevingsplan Binckhorst" heeft beoordeeld met toepassing van het evidentie criterium. Over de vraag hoe de rechter regels van een omgevingsplan met open normen kan toetsen in een vergunningsprocedure [vroeg](#) de voorzitter van de Afdeling in deze zaak juridisch advies aan staatsraad advocaatgeneraal Nijmeijer. Hij bracht op 5 april 2023 zijn [conclusie](#) uit.

Uitspraak van 2 augustus 2023

ECLI:NL:RVS:2023:2947

(Planregel waarin arbeidsmigranten volledig worden uitgesloten van het gebruik van recreatiewoningen voor huisvesting is evident in strijd met artikel 15, derde lid, onder c, van de Dienstenrichtlijn en wordt daarom onverbindend verklaard)

Samenvatting

In deze zaak was door het college van burgemeester en wethouders een last onder dwangsom opgelegd om het gebruik van recreatiewoningen voor de huisvesting van arbeidsmigranten te beëindigen en beëindigd te houden. Op grond van de planregels mogen de gronden met een recreatieve bestemming namelijk alleen gebruikt worden voor recreatieve voorzieningen. In artikel 6.5.1, aanhef en onder e, van de planregels staat dat de huisvesting van arbeidsmigranten in ieder geval geldt als strijdig gebruik van gronden met deze bestemming. Appellante voert onder meer aan dat de rechtbank deze planregeling ten onrechte niet onverbindend heeft verklaard wegens strijd met de Dienstenrichtlijn. De Afdeling oordeelt dat het gebruiksverbod van artikel 6.5.1, aanhef en onder e, van de planregels een eis is waarop de Dienstenrichtlijn van toepassing is. De bestreden planregel regelt immers specifiek de uitoefening van een dienstenactiviteit, omdat de dienstverrichter arbeidsmigranten niet mag huisvesten. Dit betekent dat de planregel moet voldoen aan de vereisten die in artikel 15 van de Dienstenrichtlijn staan genoemd. Verder oordeelt de Afdeling dat het college de last onder dwangsom (het middel) nodig heeft mogen achten om een dwingende reden van algemeen belang. Hierbij is in de eerste plaats van belang dat het doel van de dwangsom is dat wordt voorkomen dat de voor recreatie bestemde gronden worden gebruikt voor permanente bewoning. De Afdeling oordeelt echter ook dat een dergelijke bepaling, waarin arbeidsmigranten volledig worden uitgesloten van het gebruik van recreatiewoningen voor huisvesting, niet evenredig is ten opzichte van het algemene belang dat wordt gediend met deze planregel. Het college heeft niet kunnen onderbouwen dat een minder vergaand of minder beperkend alternatief niet het gewenste resultaat zou opleveren. De Afdeling concludeert dat artikel 6.5.1, aanhef en onder e, van de planregels evident in strijd is met artikel 15, derde lid, onder c, van de Dienstenrichtlijn en verklaart deze planregel onverbindend.

Uitspraak van 2 augustus 2023

ECLI:NL:RVS:2023:2949

(Planregeling waarmee de recreatieve verhuur van een woning wordt uitgesloten is niet evident in strijd met de Dienstenrichtlijn)

Samenvatting

In deze zaak had het college van burgemeester en wethouders geweigerd een omgevingsvergunning te verlenen voor het legaliseren van het gebruik van een woning voor recreatieve verhuur. Volgens het college was recreatieve verhuur (toeristische verhuur) in strijd met de in het bestemmingsplan aan het perceel toegekende bestemming "Gemengd". Appellante voert onder meer aan dat de definitiebepaling van 'dienstverlening' in artikel 1.38 van de planregels in strijd is met artikel 15, derde lid, van de Dienstenrichtlijn en dat het college dit artikel dus buiten toepassing had moeten laten. De Afdeling oordeelt dat sprake is van een eis in de zin van de Dienstenrichtlijn, omdat artikel 6.1, eerste lid en onder c en k, gelezen in samenhang met artikel 1.38 van de planregels het aanbieden van de dienst "recreatieve verhuur" verbiedt. Verder ziet de Afdeling niet waarom het niet toestaan van de recreatieve verhuur van woningen in dit geval verder gaat dan nodig is. Andere vormen van verhuur van de woningen zijn immers wel mogelijk. De planwetgever heeft de mogelijkheden voor dienstverlening en de recreatieve verhuur van een woning bewust afzonderlijk ruimtelijk geregeld. De Afdeling ziet dan ook geen grond voor het oordeel dat de beperking dat appellante haar woning niet mag gebruiken voor recreatieve verhuur, evident niet gerechtvaardigd is om een dwingende reden van algemeen belang. Dat betekent dat geen aanleiding bestaat voor het oordeel dat deze planregeling evident in strijd is met de Dienstenrichtlijn.

Handhaving

Uitspraak van 19 april 2023

ECLI:NL:RVS:2023:1542

(Een opgelegde last onder dwangsom mag niet strekken tot het aanwezig hebben van een omgevingsvergunning)

Samenvatting

Het college van burgemeester en wethouders heeft aan appellante onder meer een last onder dwangsom opgelegd wegens het op het perceel zonder omgevingsvergunning verwijderen van monumentale plafonds en wanden. Het college stelt dat, hoewel het niet mogelijk is om de monumentale elementen van de wanden en de plafonds terug te plaatsen, appellante desondanks, om de geconstateerde overtreding op te heffen, een in werking getreden omgevingsvergunning voor het wijzigen van een gemeentelijk monument moet hebben. De Afdeling overweegt dat, gelet op het bepaalde in artikel 5:31d, aanhef en onder a, van de Awb, een last onder dwangsom moet strekken tot het geheel of gedeeltelijk ongedaan maken van een overtreding. Het enkel aanvragen van een vergunning kan deze overtreding in ieder geval niet geheel of gedeeltelijk ongedaan maken. Om te kunnen voldoen aan de in dit geval opgelegde last is appellante daarmee afhankelijk van de verlening van de vergunning door het bestuursorgaan binnen de gestelde begunstigingstermijn. En dat terwijl niet duidelijk is of die vergunning uiteindelijk zal kunnen worden verleend. Het college mocht deze last daarom niet opleggen aan appellante.

Uitspraak van 2 augustus 2023

ECLI:NL:RVS:2023:2974

(Besluit tot afwijzing van een verzoek om handhaving wegens het niet naleven van een vergunningvoorschrift om voldoende parkeerplaatsen op eigen terrein in stand te laten, is onvoldoende gemotiveerd)

Samenvatting

Aan de orde in deze zaak is een verzoek om handhaving in verband met het niet naleven van het voorschrift dat is verbonden aan een verleende vergunning voor het bouwen van winkels en negen wooneenheden aan de Kerkstraat 52 t/m 54, inhoudende dat een parkeerterrein moet zijn gerealiseerd en in stand worden gehouden op eigen terrein met een capaciteit van 17 parkeerplaatsen. In de vergunning wordt echter niet gedefinieerd wat moet worden verstaan onder "eigen terrein". Weliswaar wordt met dit terrein gelet op de aanhef van dat besluit bedoeld het achterterrein, gelegen tussen de Zeestraat en het op te richten bouwwerk aan de Kerkstraat, maar het voorschrift staat er niet aan in de weg dat deze parkeerplaatsen ook op een ander (gedeelte) van het eigen terrein, behorende tot het gebouw waarvoor de vergunning is verleend, kunnen worden aangelegd. Deze gronden kunnen worden aangekocht of gehuurd, en ingericht als eigen terrein, behorende bij het appartementengebouw, waarop de vergunning ziet. Dit betekent dat het enkele feit dat de huidige eigenaren van het appartementengebouw aan de Kerkstraat 52 t/m 54, welke door het college zijn aangemerkt als overtreders, niet de beschikking hebben over de gronden waarop voorheen de parkeerplaatsen waren gerealiseerd, niet betekent dat zij het niet in hun macht hebben om te kunnen voldoen aan een eventueel op te leggen last onder dwangsom. Dat op het eigen terrein behorende tot het appartementengebouw nu geen ruimte is voor de aanleg van 17 parkeerplaatsen, betekent niet dat deze parkeerplaatsen niet op een locatie in de nabijheid worden aangelegd, bijvoorbeeld op een nader aan te kopen of te huren stuk grond. Dit heeft het college niet onderzocht. Gelet hierop oordeelt de Afdeling dat het college onvoldoende heeft gemotiveerd dat de overtreders niet bij machte zijn om te voldoen aan een eventueel op te leggen last onder dwangsom.

Uitspraak van 8 november 2023

ECLI:NL:RVS:2023:4142

(Overtrederschap en zorgplichtbepaling)

Samenvatting

In deze zaak gaat het om een bedrijfspand waar een laboratorium voor de productie van (meth-)amfetamine(olie) is opgezet, als gevolg waarvan het bedrijfspand verontreinigd is geraakt met (zeer giftig) kwik(II)chloride. Het college van burgemeester en wethouders heeft bestuursdwang toegepast om het pand te sluiten en vervolgens de eigenaar gelast de verontreiniging te (doen) wegnemen. Dat de eigenaar niet zelf betrokken is geweest bij de productie van (meth)amfetamine(olie) maakt niet dat hij geen overtreder kan zijn. Op grond van sommige wettelijke bepalingen is het onder bepaalde omstandigheden ook verboden om niets te doen. Artikel 1.1a, tweede lid, van de Wm bevat zo'n bepaling. Gelet op het feit dat de eigenaar een professionele verhuurder is, hij de huurder(s) voorafgaand aan het sluiten van de huurovereenkomst niet zelf ontmoet heeft, hij destijds ook geen antecedentenonderzoek heeft gedaan naar de huurder(s), de huurders alleen contant hebben betaald, er ten tijde van de ingebruikneming van het pand door de huurder(s) (nog) geen schriftelijke huurovereenkomst was en de eigenaar, na aanvang van het gebruik van het pand door de huurder(s), niet of nauwelijks toezicht heeft gehouden op het feitelijk gebruik van het pand door zijn huurders, kan hij naar het oordeel van de Afdeling ervoor verantwoordelijk worden gehouden dat zijn pand als laboratorium voor de productie van (meth)amfetamine(olie) is gebruikt. Naar het oordeel van de Afdeling is de eigenaar onder deze omstandigheden overtreder van artikel 1.1a, tweede lid, van de Wm.

Uitspraak van 21 juni 2023

ECLI:NL:RVS:2023:2424

(Functioneel ouderschap in verhouding tot artikel 13 van de Wet bodembescherming)

Samenvatting

Uit deze uitspraak volgt dat de Uitspraak van de Afdeling van 31 mei 2023, [ECLI:NL:RVS:2023:2067](#), en de daarin onderschreven [conclusie](#) van staatsraad advocaat-generaal Wattel dat in het bestuursrechtelijke sanctierecht, zowel bij punitieve sancties als herstelsancties, moet worden aangesloten bij de strafrechtelijke criteria voor het functioneel ouderschap, geen verandering brengt in de bestaande jurisprudentie over de toerekening van een overtreding van artikel 13 van de Wet bodembescherming (Wbb). Om als overtreder van dat artikel te kunnen worden aangemerkt, is vereist dat diegene zelf handelingen als bedoeld in de artikelen 6 tot en met 11 van de Wbb heeft verricht, dan wel dat dergelijke handelingen, verricht door anderen, aan hem kunnen worden toegerekend. In dit geval was niet in geschil dat appelland niet zelf handelingen als bedoeld in artikel 6 tot en met 11 van de Wbb heeft verricht. De Afdeling oordeelt dat in dit geval ook niet aan de voorwaarden van functioneel ouderschap is voldaan. Appelland kan dus niet als overtreder van artikel 13 van de Wbb worden aangemerkt.

Uitspraak van 25 oktober 2023

ECLI:NL:RVS:2023:3954

(Eigenaar functioneel pleger vanwege strijdig gebruik van een accommodatieschip ten behoeve van de opvang voor tijdelijke werknemers)

Samenvatting

Uit deze uitspraak volgt dat voor beantwoording van de vraag of een ander dan degene die de verboden handeling fysiek verricht als functionele pleger van de overtreding kan worden aangemerkt. De Afdeling sluit aan bij de criteria van de Hoge Raad voor de toerekening van verboden gedragingen aan rechtspersonen. Volgens de Afdeling kan de eigenaar van een accommodatieschip, wiens schip door een ander in strijd met het bestemmingsplan wordt gebruikt ten behoeve van de opvang voor tijdelijke werknemers, worden aangemerkt als functioneel pleger. Hiertoe acht de Afdeling van belang dat het ter beschikking stellen van het hotelschip met 85 hutten als zelfvoorzienende logiesaccommodatie past in de normale bedrijfsvoering van de eigenaar. De eigenaar heeft het accommodatieschip zelf naar de kade versleept en daar afgemeerd. Uit de met de exploitant gesloten overeenkomst van gebruik van 30 augustus 2020 blijkt dat het accommodatieschip ter beschikking wordt gesteld om deze in gebruik te nemen als hotelschip en dat de eigenaar zal zorgdragen voor de daarvoor benodigde vergunningen en verzekeringen. Aangezien de exploitant voor het gebruik een vergoeding verschuldigd was, was de verboden gedraging in zoverre dienstig aan de eigenaar. De gebruiksovereenkomst is zowel namens de eigenaar als de exploitant ondertekend door een natuurlijk persoon die enig aandeelhouder en directeur is van FXX-K Holding B.V., waar zowel de eigenaar als de exploitant onder vallen. Ook uit de omstandigheden dat de eigenaar vanaf medio 2019 met de gemeente in gesprek was over het mogelijk maken van de logiesaccommodatie voor tijdelijke arbeidskrachten en dat zij de aanvraag om omgevingsvergunning daartoe heeft ingediend, blijkt dat zij actief betrokken was bij het in gebruik nemen van het accommodatieschip als logiesaccommodatie voor tijdelijke arbeidskrachten. Gelet op het voorgaande kon de eigenaar er over beschikken of het met het bestemmingsplan strijdige gebruik kon plaatsvinden en heeft zij, in de wetenschap waarvoor het accommodatieschip zou worden gebruikt, ook aanvaard dat de verboden gedraging zou plaatsvinden.

Uitspraak van 29 november 2023

ECLI:NL:RVS:2023:4416

(Geen bevoegdheid om handhavend op te treden, omdat de bouwwerken zijn aan te merken als kampeermiddelen en dus op grond van het bestemmingsplan zijn toegestaan)

Samenvatting

Het college van burgemeester en wethouders heeft geweigerd om handhavend op te treden tegen onder meer de bouw van bouwwerken op het westelijke deel van het recreatiepark. Op grond van het bestemmingsplan zijn op dat deel wel kampeermiddelen toegestaan, maar recreatiewoningen niet. De Afdeling is van oordeel dat de units op het westelijke deel van het recreatiepark zijn aan te merken als een kampeermiddel als bedoeld in het bestemmingsplan, wat betekent dat deze daar zijn toegestaan. De units zijn namelijk met een stacaravan vergelijkbare onderkomens die zijn geplaatst en zullen worden gebruikt voor recreatief nachtverblijf. Daarvoor vindt de Afdeling doorslaggevend dat de in de fabriek gemaakte units gelet op hun omvang, hun constructie, waarbij licht materiaal wordt toegepast en waardoor het gewicht van de units beperkt is, alsmede het ontbreken van een verankering in de grond net als stacaravans als één geheel verplaatsbaar en over de weg te vervoeren zijn. Dat de units na de plaatsing zijn verzaagd met grind op het dak en ook zijn voorzien van zonnepanelen, maakt dat niet anders. Het grind en de zonnepalen liggen namelijk los op het dak van de units, maken geen deel uit van de constructie en zijn eenvoudig te verwijderen. Ook de omstandigheid dat units in een kuil zijn geplaatst die na de plaatsing met schotten is dichtgezet en aangevuld met grond, betekent niet dat de units niet verplaatsbaar zijn, aangezien het verwijderen van de grond en de schotten betrekkelijk eenvoudig is. Het college was dus niet bevoegd om handhavend op te treden.

Natuurbescherming

Uitspraak van 2 augustus 2023

ECLI:NL:RVS:2023:2969

(Amicus curiae-procedure over de vraag of met de werkwijze voorafgaand aan het na-isoleren van woningen wel de noodzakelijke maatregelen worden getroffen om nadelige gevolgen voor de vleermuis te voorkomen)

Samenvatting

Deze zaak ging over de vraag of een bedrijf, dat zich toelegt op het na-isoleren van spouwmuren van woningen van particulieren, met haar werkwijze voorafgaand aan de na-isolatie de zorgplicht in artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming heeft overtreden door niet de noodzakelijke maatregelen te treffen om nadelige gevolgen voor vleermuizen te voorkomen. Het college van gedeputeerde staten van Utrecht heeft handhavend opgetreden door een last onder dwangsom op te leggen om herhaling van de overtreding te voorkomen. Daarbij heeft het college een onderzoeksverplichting opgelegd. In deze zaak heeft de Afdeling voor het eerst een zogenoemde amicus curiae-procedure gevolgd. Met behulp van externe meedenkers (amicus curiae) heeft de Afdeling een standpunt ingenomen over het verrichten van onderzoek voorafgaand aan spouwmuurisolatie. De Afdeling oordeelt dat de rechtbank terecht heeft geconcludeerd dat het bedrijf met haar werkwijze niet de noodzakelijke maatregelen heeft getroffen om nadelige gevolgen voor de vleermuis te voorkomen, omdat haar werkwijze – bestaande uit het eenmalig uitvoeren van een beperkt endoscopisch onderzoek in de betrokken spouwmuren en het lopen van een ronde om de betreffende woning – onvoldoende is om de aanwezigheid van vleermuizen uit te sluiten. In de reacties van de meedenkers is in zijn algemeenheid aangegeven dat geen enkel eenmalig onderzoek dat zich uitstrekt over een beperkt deel van een spouwmuur, voldoende kan zijn om de aanwezigheid van vleermuizen daarin uit te sluiten. De Afdeling overweegt verder dat de rechtbank terecht heeft geoordeeld dat het college aannemelijk heeft gemaakt dat ten tijde van het besluit tot oplegging van de last en het besluit op bezwaar – voor de zorgvuldige vaststelling van de mogelijke aanwezigheid van vleermuizen – een

quickscan nodig was en vervolgens mogelijk een nader ecologisch onderzoek. In de uitspraak is er ten slotte op gewezen dat uit de reacties van de meedenkers is gebleken dat sinds 2019 veel ontwikkelingen hebben plaatsgevonden en werkwijzen zijn gevonden voor een grootschaligere aanpak van na-isolatie, waarbij ook het belang van de bescherming van vleermuizen wordt betrokken. De Afdeling wijst erop dat deze ontwikkelingen echter niet kunnen worden meegenomen in de uitspraak, omdat zij geen onderdeel uitmaken van het bestreden besluit.

Uitspraak van 1 november 2023

ECLI:NL:RVS:2023:4048

(Ook aan de beschermende werking van planologisch overgangsrecht kan een referentiesituatie worden ontleend)

Samenvatting

In eerdere uitspraken heeft de Afdeling altijd geoordeeld dat voor bestemmingsplannen geldt dat het als zodanig bestemmen van een feitelijk aanwezige situatie die onder de beschermende werking van het overgangsrecht van het voorheen geldende plan valt, voor de toepassing van de artikelen 2.7, eerste lid, en 2.8, derde lid, van de Wet natuurbescherming (Wnb) wordt aangemerkt als een (nieuwe) ruimtelijke ontwikkeling. Een dergelijk gebruik wordt niet als planologisch legaal aangemerkt. De Afdeling ziet nu aanleiding om daarover anders te oordelen. Ook aan de beschermende werking van planologisch overgangsrecht kan een referentiesituatie worden ontleend die kan worden beschouwd als de feitelijke, planologisch legale situatie voorafgaand aan de vaststelling van het betreffende bestemmingsplan. Het gebruik dat met het vast te stellen bestemmingsplan als zodanig wordt bestemd moet dan wel overeenkomen met het gebruik dat eerder onder het planologisch overgangsrecht was toegestaan en feitelijk aanwezig is. Een dergelijk gebruik zou ook zonder dat daarvoor een planologische toestemming is vereist, onder de beschermende werking van het planologisch overgangsrecht kunnen worden voortgezet. In zoverre voorziet een bestemmingsplan dan ook niet in een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling. Hiermee wordt aangesloten bij de rechtspraak over de zogenoemde beweidings- en bemestingszaken onder de Wnb (zie onder meer de Uitspraak van de Afdeling van 21 december 2022, ECLI:NL:RVS:2022:3886).

Uitspraak van 5 april 2023

ECLI:NL:RVS:2023:1299

(Wegenproject ViA15 – voor de berekening van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden is een rekenafstand tot 25 km aanvaardbaar)

Samenvatting

Deze tussenuitspraak is een vervolg op de tussenuitspraak van 20 januari 2021, [ECLI:NL:RVS:2021:105](#), over het tracébesluit voor het wegenproject ViA15. De aan dat besluit ten grondslag gelegen stikstofberekeningen zijn uitgevoerd met de rekenmodellen SRM2+ (tot 5 km) en OPS (5-25 km). Vanwege het grote maatschappelijke belang bij duidelijkheid over de aanvaardbaarheid van de 25 km rekenafstand voor de berekening van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden en het gebruik van het rekenmodel SRM2+ voor depositieberekeningen voor wegverkeer, kiest de Afdeling ervoor om haar oordeel hierover al vast in deze tussenuitspraak te geven. De Afdeling komt tot de conclusie dat de minister de rekenafstand van 25 km mocht toepassen. Deugdelijk is gemotiveerd dat 25 km de grens is waarbinnen met het rekenmodel OPS nog wetenschappelijk betrouwbare uitspraken kunnen worden gedaan over de depositie van een individuele bron. Dat betekent dat de deposities buiten 25 km dus niet worden betrokken in een voortoets of passende beoordeling van een plan of project en ook niet op een andere wijze bij de verlening van een toestemming voor

een plan of project worden betrokken. De Afdeling komt verder tot de conclusie dat de minister de stikstofberekeningen voor wegverkeer mocht uitvoeren met de versie van SRM2+ die ten tijde van het in 2021 vastgestelde tracébesluit gold. Deugdelijk gemotiveerd is dat die versie van SRM2+ is gebaseerd op de beste wetenschappelijke kennis ter zake. Met deze tussenuitspraak staat vast dat de stikstofberekening die aan de passende beoordeling voor het tracébesluit ViA15 ten grondslag ligt, in orde is.

Uitspraak van 5 juli 2023

ECLI:NL:RVS:2023:2587

(Circuiterrein Zandvoort)

Samenvatting

In deze zaak ging het om een door het college van gedeputeerde staten van NoordHolland in 2019 verleende natuurvergunning voor de exploitatie van het circuitterrein inclusief een aantal fysieke aanpassingen, die onder meer het evenement Formule 1 Dutch Grand Prix mogelijk maken. De Afdeling oordeelt in deze uitspraak dat de referentiesituatie – dat is de situatie ten opzichte waarvan beoordeeld moet worden of de vergunde situatie tot een toename van stikstofdepositie leidt – in dit geval bestaat uit eerder verleende vergunningen (een milieutoestemming uit 1997 en twee natuurvergunningen voor specifieke activiteiten uit 2011 en 2015). De Afdeling is verder van oordeel dat het college terecht tot de conclusie is gekomen dat de aangevraagde situatie niet kan leiden tot significante gevolgen voor het Natura 2000-gebied “Kennemerland-Zuid”. Zo constateert de Afdeling onder meer dat de verleende natuurvergunning uit 2019 voorziet in een voortzetting van het project maar ook dat de activiteiten op het circuitterrein die in de referentiesituatie zijn toegestaan, zijn verminderd. Alleen al daarom is het in dit geval niet van belang of het arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie van 10 november 2022, C-278/21, ECLI:EU:C:2022:864 (AquaPri) moet leiden tot een bijstelling van de wijze waarop de referentiesituatie wordt beoordeeld.

Uitspraak van 4 oktober 2023

ECLI:NL:RVS:2023:3669

(De emissiefactoren uit de Regeling ammoniak en veehouderij kunnen niet worden gebruikt voor de berekening van de emissie van het emissiearme stalsysteem D3.2.7.1.1 in een voortoets of in een passende beoordeling)

Samenvatting

Besluit waarbij een natuurvergunning is verleend voor het inwerking hebben van een varkenshouderij en de bouw van een nieuwe stal met een emissiearm stalsysteem D3.2.7.1.1. De vergunning is verleend, omdat de aangevraagde situatie volgens het college van gedeputeerde staten van Overijssel leidt tot een gelijkblijvende of afnemende depositie van de referentiesituatie. Het college heeft de omvang van de emissie berekend met behulp van de emissiefactoren die voor de aangevraagde stalsystemen is opgenomen in de Regeling ammoniak en veehouderij (Rav). De Afdeling overweegt dat twee wetenschappelijke onderzoeken concrete aanknopingspunten bevatten dat de Rav-emissiefactor voor het emissiearme stalsysteem D3.2.7.1.1 de werkelijke ammoniakemissie van dit stalsysteem waarschijnlijk onderschat. Deze twee wetenschappelijke onderzoeken zijn 1) het CBS-rapport ‘Stikstofverlies uit opgeslagen mest’, uit oktober 2019, en (2) het advies van de Commissie Deskundigen Meststoffenwet hierover aan het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, van 18 juni 2020. Er bestaat dan ook voldoende aanleiding om aan de juistheid van de Ravemissiefactor voor het emissiearme stalsysteem D3.2.7.1.1 te twijfelen. Zolang die twijfel niet is weggenomen, kan de emissie van het emissiearme stalsysteem D3.2.7.1.1

niet met behulp van de Rav-emissiefactor voor dat stalsysteem met de vereiste zekerheid in kaart worden gebracht. Het gevolg van deze uitspraak is dat een berekening van de emissie met de Rav-emissiefactor voor stalsysteem D3.2.7.1.1 nu niet zonder meer kan worden gebruikt in een voortoets of passende beoordeling waarin op grond van objectieve gegevens moet worden uitgesloten dat een project significante gevolgen kan hebben. Dat geldt ook voor stalsysteem E5.11. In Uitspraken van de Afdeling van dezelfde datum, [ECLI:NL:RVS:2023:3689](#) en [ECLI:NL:RVS:2023:3695](#), heeft de Afdeling namelijk hetzelfde overwogen voor dit type stalsysteem.

Uitspraak van 6 december 2023

ECLI:NL:RVS:2023:4540

(Uitgangspunten naar de gevolgen van de maximale invulling van de planologische mogelijkheden moeten reëel en aannemelijk zijn)

Samenvatting

Het bestemmingsplan maakt de herontwikkeling van het middendeel van de voormalige vliegbasis Twenthe mogelijk. Dit middendeel is onder meer beoogd als locatie voor evenementen. Aan het bestemmingsplan ligt een passende beoordeling ten grondslag. In deze passende beoordeling is het gebruik van een transferium en de inzet van elektrisch aangedreven bussen van en naar dit transferium als uitgangspunt genomen. De Afdeling overweegt dat de gevolgen van de maximale invulling van de planologische mogelijkheden moeten worden onderzocht. De uitgangspunten die daarvoor worden gebruikt, moeten reëel en aannemelijk zijn. Die uitgangspunten hoeven echter niet per se in het bestemmingsplan te worden geborgd. De omstandigheid dat in het bestemmingsplan niet is geborgd dat en wanneer een transferium wordt gebruikt en elektrisch aangedreven bussen worden ingezet, is op zichzelf onvoldoende voor het oordeel dat daarvan in de passende beoordeling niet mocht worden uitgegaan. De Afdeling oordeelt echter dat het in dit geval niet reëel en aannemelijk is dat een transferium wordt gebruikt en elektrisch aangedreven bussen worden ingezet. De gronden waarvan het de bedoeling is dat die voor het transferium zullen worden gebruikt, zijn in eigendom van een transportbedrijf. Van een overeenkomst met het transportbedrijf met betrekking tot het gebruik van het terrein is niet gebleken. Er zijn ook nog geen overeenkomsten gesloten met busmaatschappijen voor het gebruik van elektrisch aangedreven bussen. Onder deze omstandigheden mocht in de passende beoordeling niet worden uitgegaan van het gebruik van een transferium en de inzet van elektrisch aangedreven bussen.

Omgevingsvergunning

Uitspraak van 8 maart 2023

ECLI:NL:RVS:2023:937

(Een bouwplan voldoet pas aan het bestemmingsplan als de in de aanvraag genoemde parkeerplaats daadwerkelijk gerealiseerd en gebruikt kan worden)

Samenvatting

Het college van burgemeester en wethouders heeft geweigerd om een omgevingsvergunning te verlenen voor de bouw van een supermarkt. Op de tekening behorende bij de aanvraag staan 164 parkeerplaatsen ingetekend. Om te voldoen aan de parkeernormen moeten in ieder geval 147 parkeerplaatsen worden gerealiseerd. De Afdeling oordeelt dat een bouwplan pas voldoet aan het bestemmingsplan als de in de aanvraag genoemde parkeerplaats daadwerkelijk gerealiseerd en gebruikt kan worden. Het college heeft onder verwijzing naar verschillende

rapporten gemotiveerd toegelicht dat op het perceel ongeveer 133 bruikbare parkeerplaatsen kunnen worden gerealiseerd ten behoeve van het bouwplan. Dit betekent dat niet aan de voor het bouwplan benodigde 147 parkeerplaatsen wordt voldaan. Het bouwplan is dan ook in strijd met het bestemmingsplan en het college heeft de gevraagde vergunning mogen weigeren.

Uitspraak van 14 juni 2023

ECLI:NL:RVS:2023:2331

(Het is niet toegestaan om een zogenoemde getrapte aanvraag om een omgevingsvergunning in te dienen)

Samenvatting

Deze zaak gaat over een aanvraag om een omgevingsvergunning voor het afwijken van een bestemmingsplan voor het realiseren van een appartementengebouw. De aanvraag behelst twee varianten: een bouwplan met tien bouwlagen en een bouwplan met vijf bouwlagen. De Afdeling oordeelt dat appelland met het indienen van een aanvraag met twee varianten heeft geprobeerd om twee inhoudelijk verschillende bouwplannen binnen één aanvraag getrapd beoordeeld te krijgen. De systematiek van de wet- en regelgeving staat er echter aan in de weg dat een dergelijke getrapte aanvraag wordt ingediend. Hierbij is onder meer van belang dat eventuele derdebelanghebbenden geconfronteerd kunnen worden met een rechtsonzekere situatie, als binnen één aanvraag getrapd meerdere bouwplannen voorgelegd zouden kunnen worden. Daarnaast kan de besluitvorming die naar aanleiding van een dergelijke getrapte aanvraag plaatsvindt leiden tot verschillende rechtsbeschermingsprocedures. Verder neemt de Afdeling in aanmerking dat onder meer de beslistermijnen voor het college van burgemeester en wethouders niet gebaseerd zijn op de situatie waarin het college meerdere bouwplannen dient te beoordelen binnen één aanvraag. Ten slotte leidt de Afdeling uit de indieningsvereisten voor de aanvraag om een omgevingsvergunning voor de activiteit "afwijken van het bestemmingsplan", zoals opgenomen in artikel 3.2 van de Regeling omgevingsrecht, af dat een aanvraag betrekking heeft op één bouwplan. Het college heeft de aanvraag dan ook buiten behandeling kunnen laten.

Uitspraak van 2 augustus 2023

ECLI:NL:RVS:2023:2945

(Uitzondering op uitgangspunt ex nunc toetsing van een besluit op bezwaar)

Samenvatting

Deze zaak gaat over een besluit tot weigering van een omgevingsvergunning voor de wijziging van de brandcompartimentering ten behoeve van het realiseren van extra kamers voor de logiesfunctie van het pand. De gemeenteraad heeft op 16 april 2019 een voorbereidingsbesluit genomen, dat op 17 april 2019 in werking is getreden. De aanvraag om omgevingsvergunning is ook op 17 april 2019 bij het college van burgemeester en wethouders binnengekomen. Dat betekent dat er vóór de dag van ontvangst van de aanvraag geen sprake was van een in werking getreden voorbereidingsbesluit. Uit artikel 3.3, eerste lid, onder a, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) volgt dan dat er voor het college geen aanhoudingsverplichting bestond. Dat betekent dat in dit geval de uitzondering van toepassing was op het uitgangspunt dat bij het nemen van een besluit op bezwaar het recht moet worden toegepast zoals dat op dat moment geldt, omdat de aanvraag in overeenstemming was met het ten tijde van de aanvraag geldende bestemmingsplan "Buitengebied 2018. Het college heeft het bouwplan in bezwaar dan ook ten onrechte getoetst aan het op dat moment geldende bestemmingsplan "Parapluziering nachtverblijf binnen horeca en gemengd".

Uitspraak van 23 augustus 2023

ECLI:NL:RVS:2023:3213

(Vertrouwensbeginsel)

Samenvatting

Deze uitspraak gaat over een verleende omgevingsvergunning voor het afwijken van het bestemmingsplan voor het gebruiken van een pand voor kamerverhuur aan in totaal zestien arbeidsmigranten. De wethouder heeft diverse keren, zowel tegen bewoners als in de media, gezegd dat de omgevingsvergunning alleen zou worden verleend bij voldoende draagvlak. Bij één van die keren was de gemachtigde van appellant aanwezig. De Afdeling oordeelt dat appellant uit dit samenstel van uitlatingen redelijkerwijs kon en mocht afleiden dat het college van burgemeester en wethouders de omgevingsvergunning alleen zou verlenen als er sprake was van voldoende draagvlak. Verder overweegt de Afdeling dat appellant er redelijkerwijs van uit kon en mocht gaan dat de wethouder, die toentertijd ruimtelijke ordening in zijn portefeuille had, met zijn uitlatingen de opvatting van het college vertolkte. Hoewel voor voldoende draagvlak niet alle bewoners in de omgeving achter het besluit hoeven te staan, kan naar het oordeel van de Afdeling hiermee niet worden gezegd dat er zonder meer sprake was van voldoende draagvlak. Het college heeft daarom dus in afwijking van het gerechtvaardigde vertrouwen gehandeld en de omgevingsvergunning verleend terwijl onvoldoende is gebleken van voldoende draagvlak. Het college had bij zijn belangenafweging moeten betrekken dat appellant er redelijkerwijs op kon en mocht vertrouwen dat het college de omgevingsvergunning alleen zou verlenen bij voldoende draagvlak en dat gerechtvaardigde vertrouwen moeten afwegen tegen andere belangen. Dat heeft het college niet gedaan. Het college heeft dan ook gehandeld in strijd met artikel 3:2 van de Awb.

Uitspraak van 27 september 2023

ECLI:NL:RVS:2023:3584

(Een deel van de aangevraagde bergingen kunnen niet worden aangemerkt als bijbehorend bouwwerk bij het hoofdgebouw)

Samenvatting

Het college van burgemeester en wethouders heeft een omgevingsvergunning verleend voor het bouwen van 16 woningen in de vorm van twee appartementencomplexen en een bergingenblok dat bestaat uit 29 bergingen op een perceel aan de Iepenlaan waarvoor het bestemmingsplan "Iepenlaan 4, Veghel" geldt. 15 van deze bergingen horen bij de 16 woningen. De overige 14 bergingen zijn bedoeld voor de 15 woningen van een appartementencomplex dat op het aangrenzende perceel aan de Zeven Eikenlaan zal worden ontwikkeld. Omdat er een ander bestemmingsplan van toepassing is op het perceel aan de Zeven Eikenlaan, kunnen dat perceel en het perceel aan de Iepenlaan niet samen als één bouwperceel als bedoeld in artikel 1.18 van de planregels van het bestemmingsplan "Iepenlaan 4, Veghel" worden aangemerkt. Omdat er dus geen sprake is van één bouwperceel, kunnen 14 van de 29 bergingen van het bergingenblok ook niet worden aangemerkt als een bijbehorend bouwwerk als bedoeld in dat bestemmingsplan. Deze bergingen zijn namelijk bedoeld voor de woningen van het appartementencomplex dat gerealiseerd zal worden op het perceel aan de Zeven Eikenlaan en daarom niet functioneel ondergeschikt aan het hoofdgebouw van het perceel aan de Iepenlaan. Dit betekent dat de omgevingsvergunning in strijd met het bestemmingsplan "Iepenlaan 4, Veghel" is verleend.

Uitspraak van 4 oktober 2023

ECLI:NL:RVS:2023:3682

(Bouwovergangsrecht)

Samenvatting

Het college van burgemeester en wethouders heeft geweigerd om omgevingsvergunning te verlenen voor de nieuwbouw van een winkel. In de aanvraag staat dat is beoogd het door een brand verwoeste winkelpand te vervangen. Vaststaat dat het beoogde gebruik als winkel in strijd is met het bestemmingsplan. Uit jurisprudentie volgt dat in geval van een bouwwerk dat door een calamiteit is tenietgegaan, dit mag worden herbouwd. Deze jurisprudentie heeft een uitzonderingskarakter en moet beperkt worden uitgelegd. De strekking daarvan is dat een belanghebbende als gevolg van een calamiteit niet in een slechtere, maar ook niet in een betere positie mag komen te verkeren. Dit betekent onder meer dat er slechts sprake kan zijn van herbouw van verloren gegane bebouwing, als de oppervlakte van het nieuw op te richten bouwwerk nagenoeg gelijk is aan die van het vroegere bouwwerk en ook de aard en de omvang daarvan overeenstemt met die van de vroegere bebouwing. De Afdeling overweegt dat in dit geval de nieuwe situatie qua oppervlakte, aard en omvang niet overeenstemt met de oude situatie. Sprake is van de vergroting van de vloeroppervlakte ten behoeve van de winkel van 1.547 m² naar 1.630 m², het toevoegen van een gedeeltelijke verdiepingsvloer in het magazijn, het verwijderen van een vuurwerkruimte van 28 m² en veranderingen aan de gevels. Niet van belang is dat het bouwplan wat de maatvoering betreft past binnen de bestemmingsplanregels en dat geen sprake is van intensivering van het strijdige gebruik.

Uitspraak van 11 oktober 2023

ECLI:NL:RVS:2023:3775

(Er bestond in dit geval geen verplichting om tegelijkertijd met de aangevraagde omgevingsvergunning een natuurtoestemming aan te vragen)

Samenvatting

Het college van gedeputeerde staten van Drenthe heeft een omgevingsvergunning verleend voor het oprichten en in werking hebben van een inrichting voor de productie van duurzame groene energie (groengas) en Bio-Based Carbon (koolstof). Aan die vergunning zijn voorschriften verbonden over de ammoniakemissie, de metingen van het rendement van de luchtwassers en de monitoring. Het college heeft onder meer in een vergunningvoorschrift vastgelegd dat vergunninghoudster moet beschikken over een continu werkend stikstofmonitoringssysteem en dat de uitvoering daarvan in het controleplan moet worden vastgelegd. Door de continue monitoring kan op elk moment gestopt worden met de inname van rundvee-, vleesvarkens- en zeugenmest als het ammoniakemissieplafond dreigt te worden overschreden. Op dat moment komt het droogproces stil te liggen en stopt de ammoniakemissie. Er kan verder worden gegaan met het vergassen van nagedroogde kippenmest en digestaat, waarbij geen ammoniakemissie vrijkomt omdat die stoffen niet hoeven te worden nagedroogd. De Afdeling is van oordeel dat met deze voorschriften is gewaarborgd dat de significante gevolgen voor Natura 2000-gebieden in de omgeving van de beoogde inrichting onder alle omstandigheden zijn uitgesloten. Er bestaat dan ook op grond van artikel 2.1, eerste lid, aanhef en onder i, van de Wabo, in samenhang met artikel 2.2aa, aanhef en onder a van het Besluit omgevingsrecht, geen verplichting om tegelijkertijd met de aangevraagde omgevingsvergunning een natuurtoestemming aan te vragen (de zogenoemde aanhaakplicht).

Reactieve aanwijzing

Uitspraak van 8 maart 2023

ECLI:NL:RVS:2023:925

(Ontbreken van provinciaal belang en dus geen bevoegdheid tot het geven van een reactieve aanwijzing)

Samenvatting

De gemeenteraad heeft een bestemmingsplan vastgesteld om de bouw van een bouwmarkt en tuincentrum mogelijk te maken. Door het college van gedeputeerde staten van Overijssel is daarna een zogenoemde reactieve aanwijzing gegeven die ertoe strekt dat dat bestemmingsplan niet inwerking treedt, omdat niet zou zijn voldaan aan de voorwaarde van artikel 2.4.3, derde lid, aanhef en onder c, van de provinciale Omgevingsverordening. Het college is van mening dat opnieuw regionale afstemming had moeten plaatsvinden over de verhoging van het aantal m² bvo in het gewijzigd vastgestelde plan van 9.600 m² naar 10.850 m². De Afdeling oordeelt dat in dit geval de wijziging ten opzichte van het ontwerpplan niet substantieel is, zodat geen nieuwe regionale afstemming plaats hoeft te vinden en er dus in zoverre geen strijd met artikel 2.4.3, derde lid, van de Omgevingsverordening is. Dat betekent dat er voor het college in zoverre geen provinciaal belang was als bedoeld in artikel 4.2, eerste lid, van de Wro en het college dus niet bevoegdheid was tot het geven van een reactieve aanwijzing op de grond dat geen regionale afstemming heeft plaatsgevonden.

Relativiteitsvereiste

Uitspraak van 15 februari 2023

ECLI:NL:RVS:2023:425

(In omgevingsrechtelijke zaken wordt voortaan bij de toepassing van het relativiteitsvereiste aan de procedurele normen over het recht op inspraak zelfstandige betekenis toegekend)

Samenvatting

De Afdeling overweegt in algemene zin dat zij voortaan bij de toepassing van het relativiteitsvereiste aan de procedurele normen over het recht op inspraak zelfstandige betekenis toekent. Dat betekent dat voor het kunnen invoeren van een schending van een procedurele norm over het recht op inspraak het beschermingsbereik van de onderliggende materiële norm niet langer bepalend is. Het gevolg daarvan is dat de Afdeling niet langer aan een belanghebbende en een niet-belanghebbende het relativiteitsvereiste zal tegenwerpen ten aanzien van een door hem ingeroepen procedurele norm over het recht op inspraak. Als een belanghebbende of niet-belanghebbende een beroep doet op een procedurele norm of een formeel beginsel van behoorlijk bestuur die niet betrekking heeft op inspraak, of wanneer wordt aangevoerd dat in strijd met een materiële norm is gehandeld, zal de relativiteit wél worden tegengeworpen als die norm niet sterkt tot bescherming van zijn belangen. Deze nuancering is uitsluitend bedoeld voor het recht op inspraak in omgevingsrechtelijke zaken en het uitsluitend inspraakrechten betreft die een belanghebbende of een niet-belanghebbende zelf aan het nationale recht ontleent. Dat betekent dat geen beroep kan worden gedaan op het niet naleven van inspraakrechten die aan anderen toekomen.

Uitspraak van 30 augustus 2023

ECLI:NL:RVS:2023:3292

(Relativiteitsvereiste staat niet in de weg aan inhoudelijke bespreking van het betoog dat de uitgebreide voorbereidingsprocedure had moeten worden toegepast vanwege de aanhaakverplichting met de Wet natuurbescherming en de toegang tot de rechter op grond van het Verdrag van Aarhus)

Samenvatting

Appellant betoogt dat het in artikel 8:69a van de Awb opgenomen relativiteitsvereiste niet in de weg staat aan bespreking van zijn beroepsgrond over de - volgens hem vereiste - natuurtoestemming omdat dit zou betekenen dat hem de toegang tot de rechter wordt ontnomen en dat is in strijd met het Verdrag van Aarhus. De Afdeling overweegt onder verwijzing naar haar Uitspraak van 15 februari 2023, [ECLI:NL:RVS:2023:425](#), dat voor het kunnen invoeren van een schending van een procedurele norm over het recht op inspraak het beschermingsbereik van de onderliggende materiële norm niet bepalend is. Met zijn betoog over toepassing van de uitgebreide voorbereidingsprocedure, beroept appellant zich op het recht op inspraak. Voor beoordeling van die beroepsgrond moet de Afdeling beoordelen of de ontwikkelaar een natuurtoestemming als onderdeel van de omgevingsvergunning had moeten aanvragen. Daarmee ligt de vraag voor of de bouw van het eoduct, zoals aangevraagd, een verslechterend effect voor een Natura 2000-gebied kon hebben. Gelet daarop bestaat geen aanleiding om afzonderlijk in te gaan op de vraag of de in de Wabo en het Besluit omgevingsrecht opgenomen bepalingen over de natuurtoestemming strekken tot bescherming van de belangen van appellant.

Uitspraak van 1 november 2023

ECLI:NL:RVS:2023:4057

(Geen grond voor het oordeel dat de 'relativiteitseis' in België naar inhoud en strekking dezelfde betekenis heeft als het relativiteitsvereiste uit artikel 8:69a van de Awb)

Samenvatting

Appellanten betogen in deze zaak dat het relativiteitsvereiste uit artikel 8:69a van de Awb hen niet kan worden tegengeworpen. Daarvoor verwijzen zij naar het arrest van het Grondwettelijk Hof van België (het GHBE) van 11 april 2023, ECLI:BE:GHCC:2023:ARR.059, waarin onder meer is overwogen dat de zogenaamde 'relativiteitseis' in België niet in overeenstemming is met het recht op toegang tot de rechter als bedoeld in de artikelen 6 en 13 van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM). Omdat de 'relativiteitseis' in België dezelfde inhoud en strekking heeft als het relativiteitsvereiste uit artikel 8:69a van de Awb, kan volgens appellanten dit relativiteitsvereiste ook niet in overeenstemming worden geacht met de artikelen 6 en 13 van het EVRM. De Afdeling ziet echter onvoldoende grond voor het oordeel dat de 'relativiteitseis' in België, zoals uitgelegd door het GHBE in het arrest van 11 april 2023, naar inhoud en strekking dezelfde betekenis heeft als het relativiteitsvereiste uit artikel 8:69a van de Awb. Anders dan appellanten betogen, kan het relativiteitsvereiste uit artikel 8:69a van Awb hen dus niet om die reden niet worden tegengeworpen.

Verzoek om herziening

Uitspraak van 5 juli 2023

ECLI:NL:RVS:2023:2573

(Verzoek om herziening van onherroepelijk inpassingsplan)

Samenvatting

Deze zaak gaat over het verzoek van een appellante om het onherroepelijke inpassingsplan "Windpark Bommelerwaard-A2" te herzien. Volgens appellante zijn provinciale staten hiertoe op grond van het Nevele-arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie verplicht, omdat zij bij hun oordeel over de ruimtelijke aanvaardbaarheid van het inpassingsplan bepalingen uit de paragraaf 3.2.3 van het Activiteitenbesluit milieubeheer en bepalingen uit de paragraaf 3.2.3 van de Activiteitenregeling milieubeheer betrokken. De Afdeling stelt vast dat dit arrest is gewezen naar aanleiding van prejudiciële vragen in het kader van een lopende vernietigingsprocedure tegen een nog niet onherroepelijke vergunning voor vijf windturbines. De Afdeling komt dan ook niet toe aan de vraag in hoeverre deze overwegingen van betekenis zijn voor onherroepelijke inpassingsplannen. Naar het oordeel van de Afdeling hebben provinciale staten het verzoek terecht beoordeeld aan de hand van de in het Kühne & Heitz-arrest vermelde cumulatieve voorwaarden. Deze voorwaarden geven aan wanneer moet worden afgeweken van het uitgangspunt dat het Unierecht in beginsel niet eist dat een bestuursorgaan moet terugkomen op een onherroepelijk besluit. In dit geval is heeft de Afdeling het beroep van appellante tegen het inpassingsplan op nationaalrechtelijke gronden niet-ontvankelijk verklaard. Daarmee is dus niet voldaan aan de voorwaarde uit het Kühne & Heitz-arrest dat het moet gaan om een besluit dat definitief is geworden door een Uitspraak van de hoogste nationale rechter die, gelet op latere rechtspraak van het Hof, op een onjuiste uitlegging van het Unierecht berust, zonder dat hierover prejudiciële vragen zijn gesteld aan het Hof.

Vreemdelingenkamer

Algemeen bestuursrecht

Uitspraak van 2 augustus 2023

ECLI:NL:RVS:2023:2953

(Regeling inburgering, algemeen verbindend voorschrift, toetsing aan evenredigheidsbeginsel)

Samenvatting

Deze uitspraak gaat over een vrouw die een lening voor het volgen van een inburgeringscursus en het afleggen van een inburgeringsexamen moet terugbetalen. De minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid wijst haar verzoek om kwijtschelding af. Zij valt namelijk niet onder de gevallen die volgens artikel 4.17 van de Regeling inburgering voor kwijtschelding in aanmerking komen. De Regeling inburgering is een algemeen verbindend voorschrift (avv). In bijzondere gevallen moet de minister zo'n voorschrift buiten toepassing laten, omdat zijn besluit anders zulke nadelige gevolgen heeft dat die onevenredig zijn in verhouding tot de met het besluit te dienen doelen. In dit geval hoeft dat volgens de Afdeling niet: de persoonlijke en financiële omstandigheden van de vrouw maken de nadelige gevolgen van het besluit niet onevenredig.

Uitspraak van 22 december 2023

ECLI:NL:RVS:2023:4785

(Afsluitingsregeling, artikel 4:84 van de Awb, relevantiecriteria evenredigheidsbeoordeling)

Samenvatting

Een Nigeriaans gezin vraagt een verblijfsvergunning aan op grond van de Afsluitingsregeling langdurig verblijvende kinderen. De staatssecretaris van Justitie en Veiligheid wijst de aanvraag af, omdat het gezin zich gedurende twee periodes heeft onttrokken aan het toezicht en niet beschikbaar was voor vertrek. Daarom voldoet het gezin niet aan een van de voorwaarden in het beleid van de staatssecretaris en is een contra-indicatie van toepassing. De rechtbank is het daarmee eens, maar oordeelt dat de staatssecretaris niet goed genoeg heeft gemotiveerd waarom zich geen bijzondere omstandigheden voordoen om van het beleid af te wijken (artikel 4:84 van de Awb). Zij vindt dat hij een gedragswetenschappelijk rapport van het Onderzoeks- en Expertisecentrum voor Kinderen en Vreemdelingenrecht, in samenhang met de totale verblijfsduur in Nederland, onvoldoende bij zijn beoordeling heeft betrokken. Het rapport gaat over de ontwikkelingsschade als gevolg van voortdurende verblijfsonzekerheid van de drie kinderen. Volgens de staatssecretaris is het rapport niet relevant, omdat de omstandigheden die erin staan, geen verband houden met de voorwaarde of de contra-indicatie op grond waarvan hij de aanvraag heeft afgewezen. De Afdeling gaat hier niet in mee. Zij heeft met haar Uitspraak van 17 augustus 2022, [ECLI:NL:RVS:2022:2290](#), niet bedoeld om uit te sluiten dat ook andere omstandigheden, die geen verband houden met een tegengeworpen contra-indicatie, ertoe kunnen leiden dat handelen overeenkomstig een beleidsregel onevenredig is in verhouding tot de met die beleidsregel te dienen doelen. Het uitgangspunt is dat de wettelijke bepaling waarvoor bepaald beleid is geformuleerd, bepaalt op welke kwesties de toepassing van artikel 4:84 van de Awb kan slaan. De Afsluitingsregeling vindt haar grondslag in artikel 14 van de Vreemdelingenwet (Vw) 2000, in samenhang met artikel 3.51, derde lid, van het Vreemdelingenbesluit (Vb) 2000 en artikel 3.24aa, tweede lid, aanhef en onder b, van het Voorschrift vreemdelingen (Vv) 2000. Deze grondslag geeft de staatssecretaris ruimte om beleid te maken voor andere groepen vreemdelingen dan in de wet zijn genoemd. De wettelijke bepalingen zelf

beperken die beleidsruimte in dit geval niet. Omstandigheden zijn in dit kader alleen niet relevant als deze geen enkel raakvlak hebben met het toegepaste beleid, in het licht van de wettelijke bepalingen. In het geval van de Afsluitingsregeling zijn dus alle omstandigheden die te maken hebben met langdurig onrechtmatig verblijf van de hoofdpersoon en diens familie in Nederland relevant. Deze moet de staatssecretaris betrekken bij de beoordeling van de evenwichtigheid van het besluit. Als er voor aangevoerde omstandigheden een meer aangewezen verblijfsrechtelijke procedure bestaat, dan is dat op zichzelf geen reden om die omstandigheden buiten de beoordeling te laten. De staatssecretaris mag dat echter wel bij zijn afweging betrekken.

Asiel

Uitspraak van 22 december 2023

ECLI:NL:RVS:2023:230

(Geen Unierechtelijke evenredigheidsbeoordeling bij intrekking verblijfsvergunning asiel na opgave onjuiste gegevens)

Samenvatting

Deze uitspraak gaat over de vraag of de staatssecretaris een Unierechtelijke evenredigheidsbeoordeling moet verrichten als hij een verblijfsvergunning van iemand met een vluchtelingenstatus intrekt, omdat diegene feiten verkeerd heeft weergegeven of heeft achtergehouden, of valse documenten heeft gebruikt (artikel 14, derde lid, aanhef en onder b, van de Kwalificatierichtlijn). Wat de Afdeling daarover overweegt, is ook van belang voor soortgelijke intrekkingen van verblijfsvergunningen asiel van mensen met een subsidiaire beschermingsstatus. De bepaling die daarover gaat – artikel 19, derde lid, aanhef en onder b, van de Kwalificatierichtlijn – is namelijk op dezelfde wijze geformuleerd als artikel 14, derde lid, aanhef en onder b, van de Kwalificatierichtlijn. Voor intrekking in het kader van artikel 14, derde lid, aanhef en onder b, is niet vereist dat iemand verwijtbaar gegevens heeft achtergehouden. Wel moet het verkeerd weergegeven of achterhouden van feiten, of het verstrekken van valse documenten doorslaggevend zijn geweest voor verlening van de vluchtelingenstatus. Als dat zo is, moet de staatssecretaris de vluchtelingenstatus intrekken. De bevoegdheidsaanwending in artikel 14, derde lid, van de Kwalificatierichtlijn is namelijk dwingend van aard. Dan is er geen ruimte voor een nadere evenredigheidsbeoordeling in het concrete geval, ook niet op basis van het Unierechtelijke evenredigheidsbeginsel.

Uitspraak van 8 februari 2023

ECLI:NL:RVS:2023:470

(Canadees-Syrisch kind, autisme, buitenschuldbeleid alleenstaande minderjarige vreemdeling, ambtshalve beoordeling)

Samenvatting

In deze zaak is voor een autistisch kind van bijna vier jaar een asielvergunning aangevraagd. Het kind heeft zowel de Canadese als de Syrische nationaliteit. Vier maanden na zijn geboorte in Canada is zijn moeder met hem naar Syrië gereisd. Na een paar jaar is hij met een kennis van zijn ouders naar Nederland gekomen. Hier wordt hij opgevangen door zijn oom en tante. De asielaanvraag is ingediend, zodat hij in Nederland behandeld kan worden en zijn tante voor hem kan zorgen. De staatssecretaris heeft de aanvraag afgewezen, omdat hij vindt dat het kind naar Canada kan gaan. De Afdeling oordeelt dat de staatssecretaris daarbij had moeten motiveren waarom hij niet ambtshalve beoordeelt of het kind in aanmerking komt voor een reguliere verblijfsvergunning in

verband met het buitenschuldbeleid voor niet-begeleide minderjarigen (artikel 3.6b, aanhef en onder a, van het Vb 2000). Zijn opmerkingen in het besluit dat ervan kan worden uitgegaan dat het kind tot Canada zal worden toegelaten en verondersteld mag worden dat hij daar kan aarden en aanspraak kan maken op opvang, begeleiding bij en behandeling van zijn autisme, volstaan in dit geval niet. Het kind is nog erg jong, hecht zich moeizaam aan personen en heeft geen familie in Canada. Ook kunnen deze omstandigheden en de banden van het kind met zijn oom en tante van belang zijn in het kader van artikel 8 van het EVRM. Zijn tante heeft de voogdij over hem en ten tijde van het besluit verbleef hij al tien maanden bij haar.

Uitspraken van 22 maart 2023

ECLI:NL:RVS:2023:1054 en ECLI:NL:RVS:2023:1055

(Venezuela, algemene veiligheidssituatie, risicogroep, Vaderlandskaart)

Samenvatting

In deze uitspraken oordeelt de Afdeling dat in Venezuela geen sprake is van zoveel willekeurig geweld dat iedereen alleen al door daar te zijn, het risico loopt om slachtoffer te worden van geweld. Hoewel uit openbare bronnen blijkt dat de veiligheidssituatie zorgelijk is, is deze niet ernstig genoeg om een uitzonderlijke situatie aan te nemen. Er is geen sprake van een grootschalig gewapend conflict. Ook is de veiligheidssituatie niet in alle gebieden even ernstig en is het geweld niet in alle delen van Venezuela van dezelfde aard en ernst. De humanitaire situatie is niet overal zo slecht dat niemand meer naar het land kan terugkeren. Politieke tegenstanders die 'significante kritiek' uiten op de regering van president Maduro, zijn door de staatssecretaris aangewezen als risicogroep. Van deze groep mensen neemt hij eerder aan dat zij vrezen voor vervolging in Venezuela dan van anderen. Maar uit openbare bronnen volgt dat ook politieke tegenstanders die geen significante kritiek uiten, vervolgd kunnen worden. Toch oordeelt de Afdeling dat het beleid van de staatssecretaris redelijk is, omdat niet elke politieke tegenstander evenveel risico loopt. De staatssecretaris moet wel elk individueel geval volledig beoordelen. Hij mag niet volstaan met de constatering dat iemand die geen significante kritiek heeft geuit, alleen al daarom geen bescherming krijgt. Op basis van de beschikbare informatie oordeelt de Afdeling daarnaast dat Venezolanen die de Vaderlandskaart hebben geweigerd, niet alleen al daarom in de negatieve belangstelling van de regering staan. Ook leidt het weigeren van de Vaderlandskaart niet tot dusdanig onaanvaardbare discriminatie dat zij alleen al hierom asiel moeten krijgen.

Uitspraak van 24 maart 2023

ECLI:NL:RVS:2023:1189

(Niet-ontvankelijkheid aanvraag, nieuwe stukken, relevantie, omvang beoordeling)

Samenvatting

Als iemand een opvolgende asielaanvraag indient, beoordeelt de staatssecretaris of de aanvraag ontvankelijk is, voordat hij overgaat tot een inhoudelijke behandeling ervan. Daarvoor moet aan twee vereisten zijn voldaan. Ten eerste moeten de aangedragen elementen en bevindingen nieuw zijn ten opzichte van de voorgaande procedure. Ten tweede moeten die elementen en bevindingen relevant kunnen zijn voor de beoordeling van de aanvraag. Bij de ontvankelijkheidsvraag zal de staatssecretaris tot op zekere hoogte inhoudelijk moeten ingaan op de opvolgende aanvraag om te beoordelen of nieuwe elementen en bevindingen relevant kunnen zijn voor de beoordeling van de aanvraag. Tegelijkertijd moet hij echter voorkomen dat hij die aanvraag in dit stadium al inhoudelijk beoordeelt. De ontvankelijkheid van een opvolgende asielaanvraag is namelijk niet afhankelijk van het antwoord op de vraag of de staatssecretaris ervan overtuigd is dat de nieuwe elementen en bevindingen

die aanvraag afdoende staven. In deze uitspraak gaat de Afdeling in op de vraag in hoeverre de staatssecretaris inhoudelijk op de opvolgende aanvraag mag ingaan zonder de grenzen van de ontvankelijkheidsbeoordeling te overschrijden. In dit geval oordeelt zij dat hij niet te ver is gegaan bij zijn onderzoek naar de overgelegde getuigenverklaringen uit Eritrea. In de Uitspraak van 5 april 2023, [ECLI:NL:RVS:2023:1316](#), komt zij juist tot de conclusie dat hij meer onderzoek had moeten doen naar een overgelegde rechtbankuitspraak uit Azerbeidzjan.

Uitspraak van 27 juni 2023

ECLI:NL:RVS:2023:2446

(Artikel 1D Vluchtelingenverdrag, vrijwillig vertrek uit UNRWA-werkgebied)

Samenvatting

Een staatloze man van Palestijnse afkomst vraagt voor de tweede keer asiel aan in Nederland. Hij is als vluchteling geregistreerd bij het 'United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East' (UNRWA) en woonde tot drie maanden voor zijn vertrek naar Nederland in een UNRWA-vluchtelingenkamp in Libanon. De Afdeling buigt zich over de vraag of bij de toetsing aan artikel 1(D) van het Vluchtelingenverdrag moet worden betrokken of de man bij terugkeer toegang kan krijgen tot deze sector van het UNRWA-werkgebied. Volgens hem kan dat namelijk niet, omdat hij geen reisdocumenten heeft en sinds 2018 geen enkele staatloze Palestijn zonder reisdocumenten naar Libanon zou zijn teruggekeerd. De Afdeling leidt uit rechtspraak van het Hof van Justitie van de EU af dat vrijwillig vertrek uit het UNRWA-werkgebied niet volstaat om de in artikel 1(D) vastgelegde uitsluiting van de vluchtelingenstatus te beëindigen. Als iemand bijstand en bescherming heeft, maar zich daar vervolgens aan onttrekt door vrijwillig te vertrekken uit het UNRWA-werkgebied, dan doet hij daar vrijwillig afstand van. Artikel 1(D) is bedoeld om personen die bescherming en bijstand van UNRWA konden invoeren, uit te sluiten van de voordelen van het Vluchtelingenverdrag. Als iemand vrijwillig afstand doet van die bescherming, dan heeft dat niet tot gevolg dat diegene wel aanspraak kan maken op een vluchtelingenstatus, ook niet als diegene mogelijk niet meer terug kan naar het UNRWA-werkgebied. Dit betekent niet dat zo iemand helemaal niet meer in aanmerking kan komen voor internationale bescherming. Artikel 1(D) van het Vluchtelingenverdrag en artikel 12, eerste lid, aanhef en onder a, van de Kwalificatierichtlijn gaan namelijk alleen over de vluchtelingenstatus en niet over subsidiaire bescherming.

Uitspraak van 12 juli 2023

ECLI:NL:RVS:2023:2670

(Meewerkplicht alleenstaande minderjarige bij onderzoek naar adequate opvang in derde land)

Samenvatting

Een Eritrees meisje vraagt op 15-jarige leeftijd in Nederland asiel aan. De staatssecretaris verklaart haar aanvraag niet-ontvankelijk, omdat zij al in Oeganda is erkend als vluchteling. Volgens de staatssecretaris heeft haar moeder daar namelijk een vluchtelingendocument waarop het meisje is bijgeschreven. Ten tijde van de procedure bij de Afdeling is het meisje inmiddels meerderjarig. De Afdeling buigt zich onder meer over de vraag of de staatssecretaris voldoende heeft onderzocht of het meisje kan terugkeren naar Oeganda en of zij voldoende aan dit onderzoek heeft meegewerkt. Volgens een advies van de Dienst Terugkeer en Vertrek (DT&V) heeft zij dat namelijk niet gedaan. De Afdeling vraagt de onderliggende stukken van dit advies op en concludeert dat het meisje de voortgang van het onderzoek inderdaad heeft belemmerd. Op haar en de staatssecretaris rust echter een gedeelde verantwoordelijkheid. Van haar en haar voogd mag worden verwacht dat zij actief en volledig aan het onderzoek meewerken, onder meer door informatie te verstrekken

over het laatste contact met en de laatst bekende verblijfplaats van familieleden en door zich te wenden tot organisaties die kunnen helpen bij de zoektocht naar en de hereniging met familieleden. Nieuwe ontwikkelingen moeten tijdig worden gedeeld en als er gegronde redenen zijn waarom geen medewerking kan worden verleend, moet dit aannemelijk worden gemaakt. In dit geval heeft ook door toedoen van de DT&V het onderzoek lang stilgelegen. De Afdeling concludeert echter dat door het gebrek aan medewerking van het meisje sneller handelen van de DT&V er niet toe had kunnen leiden dat het onderzoek tijdig had kunnen worden afgerond. De staatssecretaris heeft deugdelijk gemotiveerd waarom het onderzoek niet kon worden afgerond tijdens de minderjarigheid van het meisje. Hij hoeft daarom niet meer te beoordelen of zij, met terugwerkende kracht tot aan de meerderjarigheid, in aanmerking komt voor een amv buitenschuldvergunning en mocht een terugkeerbesluit nemen.

Uitspraak van 26 juli 2023

ECLI:NL:RVS:2023:2835

(Intrekking verblijfsvergunning wegens tweede nationaliteit)

Samenvatting

Een Syrische man heeft in 2013 een verblijfsvergunning asiel voor bepaalde tijd gekregen. In 2019 verleent de staatssecretaris hem onder voorbehoud een verblijfsvergunning asiel voor onbepaalde tijd. Maar in 2020 trekt hij met terugwerkende kracht beide verblijfsvergunningen in, omdat de man bij zijn aanvraag niet heeft gemeld dat hij ook de Armeense nationaliteit heeft en bekendheid met die informatie tot afwijzing van zijn aanvraag zou hebben geleid. De Afdeling oordeelt dat de staatssecretaris hierbij geen goede belangenafweging heeft gemaakt in het kader van artikel 8 van het EVRM. De gang van zaken bij de intrekking doet namelijk afbreuk aan zijn standpunt dat de man wist dat zijn verblijf op onjuiste gegevens was gebaseerd en dat hij alleen banden met Nederland heeft kunnen opbouwen door misleiding van de Nederlandse overheid. De man heeft volledig meegewerkt aan het onderzoek van de staatssecretaris en heeft desgevraagd erkend dat hij een Armeens paspoort had. Verder heeft de intrekkingprocedure, zonder aanwijsbare reden, jarenlang geduurd. De staatssecretaris beschikte namelijk al vóór de asielaanvraag van de man in 2013 over de gegevens die uiteindelijk tot de intrekking in 2020 hebben geleid. Toch verleende hij een asielvergunning en, ondanks een voornemen tot intrekking in 2016, ook nog een vergunning voor onbepaalde tijd. Na een nieuw voornemen tot intrekking in 2019 duurde het nog ruim een jaar voor de verblijfsvergunningen echt werden ingetrokken. Hierdoor heeft de man jarenlang privéleven in Nederland kunnen opbouwen en heeft de staatssecretaris bijgedragen aan de verwachting dat hij zijn verblijfsrecht zou behouden.

Uitspraak van 30 augustus 2023

ECLI:NL:RVS:2023:3278

(Libië, willekeurig geweld tijdens gewapend conflict)

Samenvatting

Deze uitspraak gaat over de vraag of zich in Libië de meest uitzonderlijke situatie van willekeurig geweld voordoet. Artikel 29, eerste lid, aanhef en onder b, onderdeel 3, van de Vw 2000, waarin de Nederlandse wetgever artikel 15, aanhef en onder c, van de Kwalificatierichtlijn heeft geïmplementeerd, beoogt bescherming te bieden in de uitzonderlijke situatie dat de mate van willekeurig geweld in het aan de gang zijnde gewapend conflict zo hoog is dat zwaarwegende gronden bestaan om aan te nemen dat een burger die terugkeert naar het betrokken land of, in voorkomend geval, naar het betrokken gebied, alleen al door zijn aanwezigheid daar een reëel

risico loopt. Bij de beoordeling of zich zo'n situatie voordoet, is onder meer van belang of de bij het gewapend conflict betrokken partijen zich richten tegen burgers, dan wel vechten op een manier die het risico op willekeurige burgerslachtoffers vergroot, of de geweldpleging wijdverspreid is, of het gewapend conflict beperkt is tot bepaalde gebieden, in hoeverre een veiligheidsstructuur aanwezig is en hoeveel burgers slachtoffer zijn geworden van het geweld of als gevolg daarvan ontheemd zijn geraakt. De Afdeling komt aan de hand van deze factoren en de door partijen ingebrachte informatie tot het oordeel dat de situatie in Libië weliswaar instabiel is, maar dat geen sprake is van de meest uitzonderlijke situatie van willekeurig geweld.

Uitspraak van 23 november 2023

ECLI:NL:RVS:2023:4346

(Slachtoffers mensenhandel Nigeria, ambtsbericht 2023)

Samenvatting

Deze uitspraak gaat over een Nigeriaans slachtoffer van mensenhandel. Mensenhandelaren in Libië en Italië hebben hem gedwongen tot prostitutie en hem ernstig mishandeld. In Italië is hij ontsnapt, waarna hij naar Nederland is gereisd. Hoewel de staatssecretaris dit geloofwaardig acht, wijst hij de asielaanvraag van de man af. Volgens hem heeft de man niet aannemelijk gemaakt dat de mensenhandelaren hem na zijn terugkeer in Nigeria zullen kunnen vinden. De Afdeling oordeelt dat de staatssecretaris dat standpunt niet goed heeft gemotiveerd, omdat het algemeen ambtsbericht Nigeria van januari 2023 wezenlijk verschilt van het vorige ambtsbericht van maart 2021, dat de staatssecretaris bij zijn besluitvorming heeft betrokken. Daarin stond dat er geen eenduidig beeld was van de mate waarin slachtoffers van mensenhandel daadwerkelijk aan represailles werden onderworpen. Uit het ambtsbericht van 2023 volgt echter dat slachtoffers van mensenhandel het risico lopen op represailles. Volgens de staatssecretaris is het aan de man zelf om aannemelijk te maken dat juist hij bij terugkeer het risico loopt op represailles, omdat niet in het ambtsbericht staat dat elk terugkerend slachtoffer van mensenhandel dat risico loopt. De Afdeling oordeelt echter dat bij gebrek aan nadere informatie niet is uitgesloten dat het ambtsbericht zo moet worden gelezen dat alle terugkerende slachtoffers van mensenhandel in Nigeria het risico lopen op represailles.

Dublinverordening

Uitspraken van 26 april 2023

ECLI:NL:RVS:2023:1654 en ECLI:NL:RVS:2023:1655

(Interstatelijk vertrouwensbeginsel, opvang, Italië)

Samenvatting

Op grond van de Europese Dublinverordening mag een EU-lidstaat een asielzoeker terugsturen naar de lidstaat waar deze als eerste de EU binnenkwam. Daarbij mag deze lidstaat ervan uitgaan dat de andere lidstaat de mensenrechten van het EVRM en het EU-Handvest respecteert. Dat uitgangspunt wordt het 'interstatelijk vertrouwensbeginsel' genoemd. Toch kan in de praktijk blijken dat de situatie in de andere lidstaat niet voldoet aan de eisen van het EVRM en het EU-Handvest. Dat is volgens de Afdeling het geval in Italië. Sinds december 2022 hebben de Italiaanse autoriteiten herhaaldelijk gezegd dat de overdracht van asielzoekers tijdelijk moet worden opgeschort wegens gebrek aan opvangfaciliteiten in Italië. Omdat onduidelijk is wanneer deze problemen zijn opgelost, concludeert de Afdeling dat asielzoekers die worden teruggestuurd naar Italië, daar geen opvang krijgen. Daardoor beschikken zij niet over de belangrijkste basisbehoeften, zoals onderdak, eten

en stromend water. De staatssecretaris van Justitie en Veiligheid mag daarom niet uitgaan van het interstatelijk vertrouwensbeginsel voor Italië. Hij mag asielzoekers niet overdragen aan Italië en moet hun asielaanvragen zelf in behandeling nemen.

Uitspraak van 5 juli 2023

ECLI:NL:RVS:2023:2593

(Samenloop Dublinprocedure en aangifte mensenhandel, einduitspraak na arrest S.S., N.Z. en S.S.)

Samenvatting

Een Gambiaanse man vraagt eerst in Italië en daarna in Nederland asiel aan. De staatssecretaris neemt de aanvraag niet in behandeling, omdat Italië dat volgens hem moet doen. Hij wil de man overdragen aan Italië. Op basis van de Dublinverordening heeft hij daar een maximale termijn van in beginsel zes maanden voor. Deze termijn kan worden opgeschort zolang er een juridische procedure over de overdracht loopt. De man doet in Nederland ook aangifte van mensenhandel. De staatssecretaris ziet dat als aanvraag voor een reguliere verblijfsvergunning als slachtoffer van mensenhandel. Daarmee begint een nieuwe procedure, die inhoudelijk losstaat van de Dublinprocedure. De staatssecretaris wijst deze aanvraag af en de man maakt daar bezwaar tegen. De behandeling daarvan mag hij op grond van de Vw 2000 in Nederland afwachten. Intussen wordt hij niet aan Italië overgedragen. De staatssecretaris voert namelijk het beleid dat de overdrachtstermijn in de Dublinprocedure ook wordt opgeschort als iemand in een andere procedure bezwaar maakt. Omdat onduidelijk is of de Dublinverordening dat toestaat, stelt de Afdeling in 2021 [prejudiciële vragen](#) aan het Hof van Justitie van de EU. Dat beantwoordt de vragen in het arrest van 30 maart 2023, S.S., N.Z. en S.S., [ECLI:EU:C:2023:269](#). Als vervolg daarop oordeelt de Afdeling in deze uitspraak dat de Dublinverordening niet toestaat dat de overdrachtstermijn ook tijdens de mensenhandelprocedure wordt verlengd, omdat dat ten koste gaat van de doelstelling en het nuttig effect van de Dublinverordening. In deze zaak is de overdrachtstermijn verstreken. De staatssecretaris mag de man niet meer terugsturen naar Italië en moet de asielaanvraag zelf behandelen. Ook moet hij zijn beleid op dit punt aanpassen.

Uitspraken van 16 augustus 2023

ECLI:NL:RVS:2023:3133 en ECLI:NL:RVS:2023:3134

(Interstatelijk vertrouwensbeginsel, pushbacks, Bulgarije)

Samenvatting

Twee Syrische mannen hebben eerst in Bulgarije asiel aangevraagd en daarna nog een keer in Nederland. De staatssecretaris heeft hun aanvragen niet in behandeling genomen en wil hen op grond van de Dublinverordening overdragen aan Bulgarije. De mannen willen daar echter niet heen, omdat de situatie in Bulgarije volgens hen in strijd is met het EVRM. De Afdeling stelt vast dat aan de buitengrens van Bulgarije systematisch en op grote schaal pushbacks plaatsvinden. Bij een pushback wordt iemand vanuit een EU-lidstaat doorgestuurd naar een ander land, zonder dat hij asiel heeft kunnen aanvragen. Uit de beschikbare informatie blijkt echter niet dat asielzoekers die op grond van de Dublinverordening aan Bulgarije worden overgedragen, ook een risico lopen om slachtoffer te worden van pushbacks. Dublinclaimanten hebben na overdracht aan Bulgarije bovendien toegang tot opvang. Volgens de Afdeling mag de staatssecretaris er daarom op basis van het interstatelijk vertrouwensbeginsel van uitgaan dat de Bulgaarse autoriteiten de mannen niet in strijd met de mensenrechten zullen behandelen.

Uitspraak van 13 september 2023

ECLI:NL:RVS:2023:3411

(Interstatelijk vertrouwensbeginsel, pushbacks, Kroatië)

Samenvatting

Een Iraanse man is de EU in Kroatië binnengekomen en heeft in Nederland asiel aangevraagd. De staatssecretaris heeft de aanvraag niet in behandeling genomen en wil de man op grond van de Dublinverordening overdragen aan Kroatië. De man wil dat niet, omdat Kroatië zich volgens hem schuldig maakt aan pushbacks. In april 2022 [oordeelde](#) de Afdeling dat de staatssecretaris nader onderzoek moest doen naar de positie van Dublinclaimanten als hij hen aan Kroatië wilde overdragen. De reden daarvoor was dat er op grond van de toen beschikbare informatie serieuze aanknopingspunten waren voor het oordeel dat aan Kroatië overgedragen Dublinclaimanten het risico liepen op pushbacks. Dat is nu anders. De staatssecretaris heeft naar aanleiding van de eerdere Uitspraak van de Afdeling onderzoek gedaan naar de actuele situatie voor Dublinclaimanten in Kroatië. Daaruit blijkt dat de Kroatische autoriteiten zich houden aan de Dublinverordening en dat Dublinclaimanten in Kroatië opvang krijgen en worden toegelaten tot de nationale asielprocedure. Hiermee heeft de staatssecretaris voldaan aan zijn onderzoeksplicht en mag hij weer uitgaan van het interstatelijk vertrouwensbeginsel ten aanzien van Kroatië.

Uitspraak van 21 september 2023

ECLI:NL:RVS:2023:3569

(Loopbrief, termijn voor indienen terugnameverzoek, arrest Mengesteab)

Samenvatting

Deze uitspraak gaat over een Jemenitisch gezin dat de staatssecretaris wil overdragen aan Duitsland, omdat dat land volgens hem verantwoordelijk is voor hun asielaanvragen. De vraag is of de staatssecretaris Duitsland op tijd heeft verzocht om het gezin terug te nemen. Op grond van de Dublinverordening moet hij dat namelijk uiterlijk binnen drie maanden na indiening van de asielaanvraag doen. Het moment waarop de aanvraag is gedaan, is dus bepalend. Volgens de staatssecretaris is dat het moment waarop het gezin officiële asielaanvragen heeft ingediend met een speciaal formulier; volgens het gezin is dat het moment waarop zij zich bij de aanmeldbalie van de IND in Ter Apel hebben gemeld en een zogenoemde 'loopbrief' hebben ontvangen. Het gezin beroept zich daarbij op het arrest van het Hof van Justitie van 26 juli 2017, Mengesteab, [ECLI:EU:C:2017:587](#). De Afdeling oordeelt dat uit dit arrest blijkt dat de datum van de loopbrief inderdaad doorslaggevend is. De staatssecretaris heeft Duitsland te laat om terugname verzocht.

Uitspraken van 22 november 2023

ECLI:NL:RVS:2023:4197, ECLI:NL:RVS:2023:4198 en ECLI:NL:RVS:2023:4199

(Voorlopige voorziening, opschorten overdrachtstermijn, arrest E.N., S.S. en J.Y.)

Samenvatting

Als de staatssecretaris asielzoekers op grond van de Dublinverordening wil overdragen aan een andere EU-lidstaat, dan heeft hij daar in beginsel zes maanden de tijd voor. De rechtbank kan deze overdrachtstermijn met een voorlopige voorziening opschorten. Ook de Afdeling kan in hoger beroep een voorlopige voorziening treffen. Alleen is niet duidelijk of ook dan de overdrachtstermijn wordt opgeschort. Daarom stelt de Afdeling in 2021 in drie zaken [prejudiciële vragen](#) aan het Hof van Justitie van de EU. Het Hof beantwoordt die in het arrest van 30 maart 2023, E.N., S.S. en J.Y., [ECLI:EU:C:2023:272](#). Kort daarna worden twee van de drie zaken ingetrokken. In de laatste zaak

doet de Afdeling op 5 juli 2023 uitspraak ([ECLI:NL:RVS:2023:2593](#)). Daarbij komt zij niet toe aan de rechtsvraag over de overdrachtstermijn. Daarom zijn de Uitspraken van 22 november 2023 gedaan in drie andere zaken over dezelfde rechtsvraag. Deze uitspraken hebben in de praktijk verstrekkende gevolgen.

De Afdeling oordeelt dat uit het arrest van het Hof volgt dat een voorlopige voorziening van haar eigen voorzieningenrechter alleen de overdrachtstermijn van zes maanden opschort als de rechtbank het overdrachtsbesluit eerder ook schorste. Is dat niet het geval, dan is het opschorten van de overdrachtstermijn door de Afdeling in strijd met de Dublinverordening en blijft de overdrachtstermijn doorlopen. Daarbij maakt het geen verschil wie bij de Afdeling om de voorlopige voorziening heeft gevraagd: de staatssecretaris of de asielzoeker. Concreet betekent dit het volgende. Als de rechtbank in beroep de overdrachtstermijn niet met een voorlopige voorziening heeft opgeschort, maar de Afdeling in hoger beroep wel een voorlopige voorziening toewijst, dan blijft de overdrachtstermijn doorlopen. Dat is een probleem, omdat de staatssecretaris de asielzoeker, om uiteenlopende redenen, tijdens de procedures bij de rechtbank en de Afdeling niet mag overdragen aan een andere EU-lidstaat. Het gevolg is dat de overdrachtstermijn in veel gevallen zal zijn verstreken voordat de Afdeling uitspraak in de hoofdzaak heeft gedaan. Hierdoor kan de staatssecretaris de asielzoeker niet meer overdragen aan een andere EU-lidstaat en moet hij zelf de asielaanvraag behandelen. Volgens de Afdeling zijn verschillende oplossingen voor dit probleem denkbaar. Zo zouden de rechtbanken hun werkwijze kunnen aanpassen door eerder te beslissen op een verzoek om een voorlopige voorziening. Nu wordt zo'n verzoek vaak tegelijk met de uitspraak in de hoofdzaak afgewezen, maar dan is de overdrachtstermijn al deels verstreken. Ook kan de wetgever ervoor kiezen om op een andere manier invulling te geven aan artikel 27, derde lid, van de Dublinverordening. Deze bepaling geeft de wetgever namelijk ook andere mogelijkheden om te bepalen wanneer de overdrachtstermijn start of opgeschort wordt.

Uitspraak van 27 december 2023

ECLI:NL:RVS:2023:4844

(Interstatelijk vertrouwensbeginsel, Roemenië, overnameovereenkomst met Servië)

Samenvatting

De staatssecretaris heeft de asielaanvraag van een Soedanese man niet in behandeling genomen, omdat Roemenië dat volgens hem moet doen. De man is het daar niet mee eens, omdat hij vreest dat hij in Roemenië geen asielprocedure kan doorlopen. Volgens hem brengen de Roemeense autoriteiten migranten op grond van een overnameovereenkomst tussen Servië en de EU terug naar Servië. Daarmee zou Roemenië deze overeenkomst onrechtmatig toepassen. De Afdeling stelt vast dat de Roemeense politie migranten op grond van de overnameovereenkomst naar Servië brengt als ze vanuit dat land Roemenië zijn binnengekomen. Maar volgens haar kan niet worden geconcludeerd dat de overeenkomst op asielzoekers wordt toegepast die vanuit andere EU-lidstaten aan Roemenië worden overgedragen, zonder dat zij de kans krijgen om een asielaanvraag in te dienen en de behandeling daarvan af te wachten. Er zijn dus geen aanknopingspunten voor het oordeel dat de Roemeense asielprocedure een fundamentele systeemfout bevat en dat Roemenië zich systematisch schuldig maakt aan onrechtmatige overbrengingen van Dublinclaimanten naar Servië. De staatssecretaris mag er daarom op basis van het interstatelijk vertrouwensbeginsel van uitgaan dat de Roemeense autoriteiten Dublinclaimanten niet in strijd met de mensenrechten zullen behandelen.

Uitspraak van 27 december 2023

ECLI:NL:RVS:2023:4863

(Verblijfstitel, diplomatieke kaart, einduitspraak na arrest E. en S.)

Samenvatting

Deze uitspraak gaat over een gezin waarvan de vader op de ambassade van zijn land in een EU-lidstaat heeft gewerkt. Hij heeft ook samen met zijn gezin in die lidstaat gewoond. Zij hebben diplomatieke kaarten gekregen van het ministerie van Buitenlandse Zaken van die lidstaat. Deze kaarten zijn verstrekt op grond van het Verdrag van Wenen inzake diplomatiek verkeer. Na enkele jaren heeft het gezin de lidstaat verlaten. Zij hebben in Nederland om asiel gevraagd. Centrale vraag in deze zaak is welk land verantwoordelijk is voor de behandeling van het asielverzoek van het gezin. Nederland of de lidstaat waar de vader als diplomaat werkte? In de Dublinverordening staat dat, als een asielzoeker in het bezit is van een zogenoemde geldige verblijfstitel, de lidstaat die deze verblijfstitel heeft afgegeven, verantwoordelijk is voor de behandeling van het asielverzoek. Volgens de staatssecretaris zijn de diplomatieke kaarten die aan het gezin zijn verstrekt, zo'n verblijfstitel en is Nederland dus niet verantwoordelijk voor de behandeling van de asielverzoeken. Het gezin voert echter aan dat zij hun verblijfsrecht in de andere lidstaat rechtstreeks ontleenden aan het Verdrag van Wenen en dat de diplomatieke kaarten daar slechts een bevestiging van zijn en geen verblijfstitel. Omdat de Dublinverordening geen duidelijk antwoord gaf op de vraag of een diplomatieke kaart een verblijfstitel oplevert, hierover geen eerdere rechtspraak van het Hof van Justitie van de EU was en er ook onder EU-lidstaten geen overeenstemming over was, stelde de Afdeling in augustus 2021 een [prejudiciële vraag](#) aan het Hof. Het Hof beantwoordt die vraag in het [arrest](#) van 21 september 2023, [ECLI:EU:C:2021:683](#): een door een lidstaat op grond van het Verdrag van Wenen inzake diplomatiek verkeer verstrekte diplomatieke kaart is een verblijfstitel in de zin van de Dublinverordening. Toch oordeelt de Afdeling uiteindelijk dat het hoger beroep van de staatssecretaris niet ontvankelijk is, omdat de termijn om het gezin over te dragen aan de lidstaat waar de vader als diplomaat werkte, inmiddels verstreken is als gevolg van het arrest van 30 maart 2023, E.N., S.S. en J.Y., [ECLI:EU:C:2023:272](#).

Grensdetentie

Uitspraak van 15 september 2023

ECLI:NL:RVS:2023:3506

(Zwangere vrouw, verblijf in de lounge, werkafpraak KMar/JCS)

Samenvatting

Een Haïtiaanse vrouw landt op Schiphol en dient een asielaanvraag in. Ze is zeven maanden zwanger en voelt zich niet goed. Na medisch onderzoek wordt haar een vrijheidsontnemende maatregel opgelegd op grond van artikel 6, derde lid, van de Vw 2000. Daarin staat dat deze wordt opgelegd in het Aanmeldcentrum van het Justitieel Complex Schiphol (JCS), dat de vrouw één nacht in het JCS zal verblijven en daarna naar het detentiecentrum in Zeist wordt gebracht, omdat daar speciale voorzieningen voor zwangere vrouwen zijn. De medewerkers van het JCS willen de vrouw echter niet aannemen, omdat het JCS onvoldoende medische voorzieningen zou hebben. Daarom krijgt ze krachtens artikel 4.6 van het Vb 2000 de aanwijzing om 's nachts in de internationale lounge van Schiphol te blijven. De volgende dag legt de staatssecretaris haar een nieuwe vrijheidsontnemende maatregel op in Zeist. De Afdeling stelt vast dat de Koninklijke Marechaussee een werkafpraak heeft met de IND Schiphol, op grond waarvan de vrouw wel degelijk had mogen overnachten in

het JCS. De staatssecretaris heeft de aanwijzing om in de lounge te blijven als alternatief voor de vrijheidsontnemende maatregel gebruikt. Dat is in strijd met de bedoeling van de wetgever, omdat er geen adequate opvangfaciliteiten in de lounge zijn. Dat is des te erger, omdat de vrouw zeven maanden zwanger was. De Afdeling oordeelt dat het verblijf in de lounge onredelijk lang heeft voortgeduurd en dat daarvoor geen rechtsgeldige titel bestond. Ook mocht de volgende dag geen nieuwe vrijheidsontnemende maatregel worden opgelegd. De vrouw heeft recht op schadevergoeding.

Uitspraak van 13 oktober 2023

ECLI:NL:RVS:2023:3794

(Geen toetsing asielbesluit in beroep tegen vrijheidsontnemende maatregel)

Samenvatting

Een Libische man dient na aankomst op Schiphol een asielaanvraag in. De staatssecretaris legt hem een vrijheidsontnemende maatregel op en wijst twee weken later de asielaanvraag af. De rechtbank die het beroep tegen de vrijheidsontnemende maatregel moet beoordelen, gaat ervan uit dat zij daarbij elke voor haar beslissing relevante omstandigheid moet kunnen onderzoeken. Volgens haar valt daaronder ook de rechtmatigheid van het afwijzende asielbesluit, hoewel daartegen nog een apart beroep loopt. Zij toetst daarom ook het asielbesluit inhoudelijk en oordeelt dat de asielaanvraag ten onrechte is afgewezen. De Afdeling oordeelt dat dat niet mag. De rechter die de rechtmatigheid van een vrijheidsontnemende maatregel toetst, mag niet tegelijk oordelen over de afwijzing van een asielaanvraag.

Uitspraak van 1 november 2023

ECLI:NL:RVS:2023:4014

(Beoordeling voortvarend handelen)

Samenvatting

Deze zaak gaat over het beroep van een vrouw tegen haar grensdetentie. De rechtbank heeft dit beroep gegrond verklaard, omdat de staatssecretaris volgens haar te traag heeft gehandeld. De staatssecretaris heeft de grensdetentie namelijk opgeheven, nadat hij onderzoek had gedaan naar de vrouw en haar verklaringen tijdens het aanmeldgehoor. Volgens de rechtbank had de staatssecretaris deze screening uiterlijk de dag na het aanmeldgehoor moeten doen en niet pas drie dagen later. De Afdeling oordeelt dat de rechtbank terecht ambtshalve heeft getoetst of de staatssecretaris sneller had moeten handelen en daarbij ook naar het moment van de screening mocht kijken. Dat moment had namelijk niets te maken met de inhoudelijke behandeling van de asielaanvraag, maar met capaciteitsproblemen. Het oordeel dat de staatssecretaris te traag heeft gehandeld, is volgens de Afdeling echter niet terecht.

Medische behandeling

Uitspraak van 7 april 2023

ECLI:NL:RVS:2023:1400

(Meervoudig gehandicapte minderjarige, BMA-advies, beschikbaarheid zorg, mantelzorg, feitelijke toegankelijkheid, horen)

Samenvatting

Deze uitspraak gaat over een Thaise jongen die meervoudig gehandicapt is. Hij is volledig afhankelijk van de zorg van zijn moeder, die de Nederlandse nationaliteit heeft en in Nederland woont, maar hij heeft geen rechtmatig verblijf en kan daarom worden uitgezet. Hij vraagt om uitstel van vertrek vanwege zijn gezondheidstoestand. De staatssecretaris wijst dat af, omdat de noodzakelijke medische zorg volgens een advies van het Bureau Medische Advisering (BMA) in Thailand aanwezig is. De Afdeling oordeelt echter dat er voldoende concrete aanknopingspunten zijn voor twijfel aan de juistheid of volledigheid van dit advies. Het is namelijk onduidelijk of in het door het BMA genoemde ziekenhuis een combinatie van zorg voor zowel de mentale als fysieke handicap van de jongen wordt geboden. Ook volgt uit informatie van de Nederlandse behandelaars van de jongen dat het op sociaal-emotioneel gebied belangrijk voor hem is dat hij veiligheid kan halen uit zijn moeder of andere belangrijke personen in zijn directe omgeving. Het BMA-advies zegt echter niets over communicatie en het psychisch welzijn van de jongen als zijn moeder of een andere belangrijke naaste ontbreekt. Verder oordeelt de Afdeling dat aannemelijk is dat de jongen in Thailand niet de kosten voor de noodzakelijke zorg kan betalen. Hij kan niet werken en heeft geen inkomen of vermogen. Zijn tante en grootouders in Thailand kunnen hem financieel niet helpen en de middelen van zijn moeder zijn beperkt: in beroep is haar vrijstelling van het griffierecht verleend. Ook heeft de staatssecretaris ondeugdelijk gemotiveerd waarom de jongen niet aannemelijk heeft gemaakt dat hij zich in Thailand niet kan verzekeren. De Afdeling concludeert op basis van de bijzondere situatie van de jongen, namelijk dat hij de rest van zijn leven 24 uurszorg nodig heeft, en de onderbouwing van zijn financiële situatie, dat het aannemelijk is dat de zorg niet toegankelijk is voor hem. De staatssecretaris moet nader onderzoeken welke mogelijkheden er in Thailand zijn om wel feitelijk toegang tot de noodzakelijke medische zorg te krijgen. Ook moet hij de jongen horen over zijn aanvraag.

Uitspraak van 26 mei 2023

ECLI:NL:RVS:2023:2046

(Feitelijke toegankelijkheid zorg om financiële en andere redenen, aannemelijk maken/aantonen, termijn van drie maanden)

Samenvatting

Een Pakistaanse vrouw lijdt aan suikerziekte, gecompliceerd door ernstige nierschade waarvoor zij drie keer per week een nierdialyse ondergaat. Ook wordt zij behandeld voor oogklachten en een hoge bloeddruk. Zonder behandeling zal zij binnen enkele dagen overlijden. De staatssecretaris heeft haar geen uitstel van vertrek verleend, omdat zij volgens hem niet aannemelijk heeft gemaakt dat de benodigde zorg voor haar feitelijk niet toegankelijk is in Pakistan. Volgens een BMA-advies is alle medicatie daar aanwezig en bieden ziekenhuizen in Karachi en Islamabad nierdialysebehandeling. Verder blijkt uit het advies dat de vrouw alleen kan reizen als voortzetting van de behandeling vooraf geregeld en gegarandeerd is. De DT&V is bereid de kosten van de behandeling maximaal drie maanden te betalen. De Afdeling herhaalt dat iemand zelf aannemelijk moet maken dat hij op grond van zijn slechte gezondheid een reëel risico in de zin van artikel 3 van het EVRM loopt en dat beschikbare zorg in zijn geval niet feitelijk toegankelijk is. In sommige van haar uitspraken staat op dit punt echter 'aantonen' en in andere 'aannemelijk maken'. De Afdeling maakt nu duidelijk dat het om 'aannemelijk maken' gaat. Zij oordeelt dat de vrouw niet aannemelijk heeft gemaakt dat de benodigde zorg voor haar om financiële redenen niet toegankelijk is. Het ziekenhuis in Karachi heeft namelijk een 'Patient Welfare Programme' dat de kosten deels voor zijn rekening kan nemen. De vrouw heeft wel aannemelijk gemaakt dat de zorg om andere redenen niet toegankelijk is. Karachi ligt ruim 1100 kilometer van de stad waar zij vandaan komt. Uit verklaringen van haar broers blijkt dat die zich niet in Karachi kunnen vestigen en voor zover bekend zijn er geen andere mannelijke familieleden die

haar kunnen begeleiden naar het ziekenhuis. Verder wijst landeninformatie erop dat het in Pakistan bijna onmogelijk is om als vrouw alleenstaand te leven en is niet aannemelijk dat de vrouw zelf de financiële middelen kan opbrengen om in Karachi te leven. Dit zal na drie maanden niet anders zijn, zodat het aanbod van de staatssecretaris om de behandeling drie maanden te betalen niet maakt dat de zorg alsnog toegankelijk voor haar wordt. De staatssecretaris heeft daarom ondeugdelijk gemotiveerd waarom hij van de vrouw mag verwachten dat zij in de buurt van het ziekenhuis gaat wonen.

Nareis

Uitspraken van 8 februari 2023

[ECLI:NL:RVS:2023:506](#), [ECLI:NL:RVS:2023:507](#) en [ECLI:NL:RVS:2023:508](#)

(Nareismaatregel, machtiging tot voorlopig verblijf, wachttijd van zes maanden)

Samenvatting

De zogenoemde nareismaatregel is onderdeel van het asielakkoord dat het kabinet in augustus 2022 sloot om de opvangcrisis op korte termijn op te lossen. Deze maatregel houdt kort gezegd in dat gezinsleden van iemand die een asielvergunning heeft gekregen, zes maanden moeten wachten voordat zij hun machtiging tot voorlopig verblijf-sticker (mvv-sticker, visum) mogen ophalen en naar Nederland mogen komen. De Afdeling oordeelt dat deze maatregel geen wettelijke basis heeft. Ook de uitvoering ervan is in strijd met de wet. In de Vw 2000 staat namelijk dat gezinsleden drie maanden de tijd hebben om een verleende mvv op te halen. De staatssecretaris mag die termijn niet negeren of verlengen. Verder is de nareismaatregel in strijd met de Europese Gezinsherenigingsrichtlijn. De tekortkomingen in de asielopvang voldoen niet aan de bijzonder hoge drempel die vereist is om een uitzondering op die richtlijn te mogen maken. Daarnaast blijkt niet dat de nareismaatregel noodzakelijk en geschikt is om de problemen in de asielopvang op te lossen. De staatssecretaris mag de maatregel dus niet toepassen. Als hij een nareisaanvraag inwilligt, moet hij ervoor zorgen dat de gezinsleden direct een mvv-sticker kunnen afhalen om daarmee naar Nederland te komen.

Uitspraak van 13 april 2023

[ECLI:NL:RVS:2023:1417](#)

(Jongvolwassenenbeleid, verduidelijking criterium 'zelfstandig en moeiteloos' handhaven)

Samenvatting

Een jonge Eritreër verlaat zijn land in 2010 noodgedwongen. Hij heeft zijn vader dan al een jaar niet gezien. Nadat hij een jaar in Soedan heeft geleefd, gaat hij met een vriend naar Zuid-Afrika om in de winkel van een kennis te werken. Zijn vader komt in 2015 naar Nederland en verzoekt om een mvv voor zijn zoon in het kader van nareis. Zij hebben nog steeds geen contact met elkaar en hebben ook geen pogingen gedaan om dat te herstellen. Op de aanvraag is het jongvolwassenenbeleid van toepassing. De staatssecretaris wijst de aanvraag af, omdat de gezinsband tussen vader en zoon volgens hem is verbroken. De rechtbank oordeelt dat hij dit standpunt niet goed heeft gemotiveerd. Zij betreft daarbij dat de zoon Eritrea noodgedwongen heeft verlaten en leidt uit onder meer de Uitspraak van de Afdeling van 23 augustus 2019, [ECLI:NL:RVS:2019:2863](#), ten onrechte af dat de staatssecretaris in zo'n geval alleen mag aannemen dat de gezinsband is verbroken, als hij zich op het standpunt stelt dat het meerderjarige kind zich 'zelfstandig en moeiteloos' heeft kunnen handhaven. De Afdeling ziet hierin aanleiding om de toepassing van dit criterium te verduidelijken.

De staatssecretaris mag aannemen dat de gezinsband is verbroken als het meerderjarig kind zelfstandig is gaan wonen en er ten tijde van de mvv-aanvraag in is geslaagd zijn leven zelfstandig vorm te geven. Hieraan is niet voldaan als een meerderjarig kind slechts noodgedwongen de noodzakelijke stappen heeft ondernomen om zichzelf staande te kunnen houden. In dit geval mag de staatssecretaris ervan uitgaan dat de gezinsband tussen vader en zoon is verbroken, omdat de zoon in Soedan en Zuid-Afrika zelfstandig woonde en geen pogingen zijn gedaan om het contact te herstellen.

Uitspraak van 22 december 2023

ECLI:NL:RVS:2023:4804

(Artikel 3.6b, aanhef en onder c, van het Vb 2000 van toepassing in nareiszaken)

Samenvatting

In deze uitspraak oordeelt de Afdeling dat artikel 3.6b, aanhef en onder c, van het Vb 2000 van toepassing is in nareiszaken. In een nareisaanvraag ligt, vanwege de gestelde familiebanden tussen een referent en een nareizend gezinslid, altijd een impliciet beroep op artikel 8 van het EVRM besloten. De staatssecretaris moet dus in elke nareiszaak deugdelijk motiveren waarom hij geen gebruik maakt van de bevoegdheid om te beoordelen of het gezinslid in aanmerking komt voor een verblijfsvergunning regulier voor bepaalde tijd op grond van artikel 8 van het EVRM of, als het gezinslid in het buitenland is, een mvv met het oog op die vergunning. De staatssecretaris kan voor die motivering verwijzen naar het toepasselijke beleid als hij daarin heeft toegelicht waarom hij in bepaalde gevallen geen gebruik maakt van deze bevoegdheid of, als dat beleid ontbreekt, in het individuele geval toelichten waarom hij van deze bevoegdheid geen gebruik maakt. Vanzelfsprekend kan hij er ook voor kiezen zonder een daartoe strekkende aanvraag inhoudelijk te beoordelen of er aanleiding is gebruik te maken van de bevoegdheid om ambtshalve een verblijfsvergunning te verlenen wegens familielevens op grond van artikel 8 van het EVRM of, als het gezinslid in het buitenland is, een mvv met het oog op die vergunning.

Nederlanderschap

Uitspraak van 15 februari 2023

ECLI:NL:RVS:2023:378

(Toepassing werkinstructie op andersoortige verblijfsvergunningen)

Samenvatting

Deze en een andere Uitspraak van dezelfde dag, [ECLI:NL:RVS:2023:604](#), gaan over de vraag of de staatssecretaris een onderdeel uit IND-werkinstructie nr. 2012/5, die is opgesteld voor mensen met een verblijfsvergunning in het kader van de Regeling afwikkeling nalatenschap oude Vreemdelingenwet (Ranov), ook mag toepassen op mensen die geen Ranov vergunning hebben. Voor mensen met een Ranov vergunning geldt namelijk dat de termijn van vijf jaar toelating en hoofdverblijf opnieuw begint te lopen vanaf het moment waarop een wijziging van de identiteitsgegevens in de BRP heeft plaatsgevonden, die niet verschoonbaar en miniem is. Maar de staatssecretaris past dit beleid ook toe op mensen met andersoortige verblijfsvergunningen. De Afdeling komt tot de conclusie dat het toepasselijke wettelijke kader hier geen ruimte voor biedt. Zij komt hiermee terug van haar Uitspraak van 17 juni 2015, [ECLI:NL:RVS:2015:1850](#), waarin zij overweegt dat het desbetreffende onderdeel van de werkinstructie wel past binnen het wettelijk

kader van de Rijkswet op het Nederlandschap (RWN) en de strekking van artikel 8, eerste lid, aanhef en onder c, van de RWN in de Handleiding RWN.

Uitspraak van 17 mei 2023

ECLI:NL:RVS:2023:1938

(Intrekking Nederlandschap Syriëganger, vrijspraak door de strafrechter)

Samenvatting

Deze uitspraak gaat over een Syriëganger die door de strafrechter is vrijgesproken van deelname aan een terroristische organisatie. Toch heeft de staatssecretaris geconcludeerd dat hij een gevaar vormt voor de nationale veiligheid, zijn Nederlandschap ingetrokken en hem ongewenst verklaard. In een individueel ambtsbericht van de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) staat namelijk dat de man in verband wordt gebracht met jihadistische groeperingen en betrokken is geweest bij de handel in springstoffen. De Afdeling oordeelt, nadat zij de onderliggende stukken van het ambtsbericht heeft ingezien, dat de staatssecretaris zijn intrekkingbesluit mocht baseren op het ambtsbericht. De vrijspraak van de strafrechter staat daar niet aan in de weg, omdat de bewijsregels in een strafrechtelijke procedure verschillen van die in een bestuursrechtelijke procedure. In de strafrechtelijke procedure is vereist dat een individueel ambtsbericht wordt bevestigd door steunbewijs. Dat betekent dat in het strafdossier ook andere bewijsstukken moeten zitten die bevestigen wat in het individueel ambtsbericht staat. Deze eis geldt niet in een bestuursrechtelijke procedure. De informatie uit het individuele ambtsbericht is dus voldoende.

Uitspraak van 31 mei 2023

ECLI:NL:RVS:2023:2059

(Openstaande strafzaak, uitzondering op vermoeden gevaar voor openbare orde)

Samenvatting

Een Syrische man wil Nederlander worden, maar de staatssecretaris wijst zijn verzoek af, omdat een ernstig vermoeden bestaat dat hij een gevaar vormt voor de openbare orde. Tegen hem is namelijk een strafbeschikking uitgevaardigd wegens handelen in strijd met de Wet wapens en munitie, waarbij een boete is opgelegd van € 550,00. De man heeft hier tegen verzet ingesteld. Daardoor is de beschikking ten tijde van het besluit van de staatssecretaris nog niet onherroepelijk en staat een strafzaak tegen hem open. De Afdeling stelt vast dat het bedrag van € 550,00 ruim valt onder de grens van € 810,00, die geldt voor het aanmerken van de beschikking als voldoende zware sanctie om een naturalisatieverzoek af te wijzen. Als de man geen verzet had ingesteld en de beschikking onherroepelijk was geworden, was dit op zichzelf geen beletsel geweest voor naturalisatie. In dat geval zou er geen serieuze verdenking bestaan dat hij een misdrijf heeft gepleegd waarop nog een sanctie kan volgen. Anders dan in de situatie dat een boete is opgelegd door de strafrechter, kan in dit geval alleen de man zelf en niet het OM een rechtsmiddel aanwenden. De Afdeling oordeelt daarom dat het niet redelijk is om een ernstig vermoeden van gevaar voor de openbare orde aan te nemen.

Uitspraak van 7 juni 2023

ECLI:NL:RVS:2023:2205

(Partner zorgt in Kenia voor vader aanvrager, samenwoningseis, evenredigheid)

Samenvatting

Een Keniaanse vrouw is getrouwd met een Nederlandse man. De staatssecretaris heeft haar verzoek om naturalisatie afgewezen, omdat zij niet met haar man heeft samengewoond tot aan het moment van het besluit op haar verzoek. Haar man heeft namelijk in 2020–2021 ruim vier maanden in Kenia verbleven om voor haar vader te zorgen. De rechtbank is het met de staatssecretaris eens. In hoger beroep klaagt de vrouw onder meer dat de rechtbank geen rekening heeft gehouden met de verschillende rapporten die tot stand zijn gekomen naar aanleiding van de toeslagenaffaire, en ten onrechte heeft verwezen naar rechtspraak van de Afdeling van vóór die affaire. De Afdeling verwerpt dat betoog: de toeslagenaffaire heeft weliswaar tot reflectie op haar werkwijze en rechtspraak geleid, maar zolang de Afdeling niet van eerdere rechtspraak is teruggekomen, mag worden uitgegaan van de juistheid daarvan. Ook de Afdeling komt tot het oordeel dat de staatssecretaris de vrouw terecht tegenwerpt dat zij en haar man niet ononderbroken hebben samengewoond. De reden waarom dat zo is, is daarbij niet relevant. De omstandigheden van de vrouw zijn niet zo bijzonder dat de staatssecretaris in dit geval van het samenwoningsvereiste had moeten afwijken. Ook wordt zij volgens de Afdeling door de gevolgen van zijn besluit niet onevenredig getroffen en is zij niet in haar belangen geschaad doordat de staatssecretaris in bezwaar geen hoorzitting heeft gehouden.

Uitspraak van 5 juli 2023

ECLI:NL:RVS:2023:2518

(Verblijfsgat, begrip toelating, artikel 4:84 van de Awb, evenredigheid)

Samenvatting

Een Irakese vrouw verzoekt om naturalisatie. Omdat zij haar verblijfsvergunning regulier niet op tijd heeft verlengd, is haar verblijfsrecht ruim twee maanden onderbroken geweest en is een 'verblijfsgat' ontstaan. Daardoor voldoet zij niet aan het vereiste van onafgebroken vijf jaar toelating (artikel 8, eerste lid, aanhef en onder c, van de RWN). De staatssecretaris wijst haar naturalisatieverzoek om die reden af. In beroep beaamt hij dat de vrouw in de periode van het verblijfsgat wel rechtmatig verblijf had op grond van de Europese Gezinsherenigingsrichtlijn, omdat zij ononderbroken gezinsleven uitoefende. De rechtbank oordeelt daarom dat de uitleg die de Handleiding RWN geeft aan het begrip 'toelating', onvoldoende ruimte biedt om het nuttig effect van de Gezinsherenigingsrichtlijn te bevorderen. In de Handleiding staat namelijk dat voor het aantonen van rechtmatig verblijf een verblijfsdocument nodig is. Volgens de rechtbank kan de staatssecretaris hiervan afwijken op grond van artikel 4:84 van de Awb. De Afdeling is het daar niet mee eens. De Handleiding is weliswaar een beleidsregel waarvan de staatssecretaris op grond van artikel 4:84 kan afwijken, maar het gaat hier om de betekenis van het wettelijke begrip 'toelating'. Van dit wettelijke vereiste kan de staatssecretaris niet afwijken. Dat hij in beroep heeft gezegd dat de vrouw aan de materiële voorwaarden voldeed voor verblijf op grond van de Gezinsherenigingsrichtlijn vormt ook geen aanleiding om af te wijken van artikel 8, eerste lid, aanhef en onder c, van de RWN. De staatssecretaris moet namelijk actief instemmen met haar bestendig verblijf in Nederland en dat heeft hij niet gedaan. Ten slotte oordeelt de Afdeling dat zich ook geen bijzondere omstandigheden voordoen als bedoeld in artikel 10 van de RWN die de staatssecretaris ertoe dwingen om af te wijken van het vereiste van toelating.

Op dezelfde dag doet de Afdeling uitspraak in de verblijfsrechtelijke procedure van de vrouw ([ECLI:NL:RVS:2023:2519](https://ecli.nl/rvs/2023/2519)). Daarin oordeelt zij dat de staatssecretaris de ingangsdatum van de verlengde verblijfsvergunning regulier correct heeft vastgesteld en dat er dus inderdaad een verblijfsgat is ontstaan. Volgens de Afdeling volgt niet uit de Gezinsherenigingsrichtlijn dat sprake is van een doorlopend verblijfsrecht na afloop van de nationale verblijfstitel of dat de verlenging van

een verblijfstitel op grond van die richtlijn een declaratoire handeling is. In deze uitspraak oordeelt de Afdeling ook dat in de naturalisatieprocedure kan worden beoordeeld of de afwijzing van een naturalisatieverzoek wegens een verblijfsstatu tot onevenredige gevolgen leidt.

Uitspraak van 30 augustus 2023

ECLI:NL:RVS:2023:3326

(Documenteï, toetsing aan evenredigheidsbeginsel)

Samenvatting

De staatssecretaris wijst een verzoek om het Nederlanderschap af, omdat hij de identiteit en nationaliteit van de verzoekster niet met zekerheid kan vaststellen. Zij betoogt dat hij niet van haar mag verlangen dat zij haar identiteit en nationaliteit onderbouwt en beroept zich op het evenredigheidsbeginsel. Maar volgens de staatssecretaris volgt de documenteï uit artikel 7 van de RWN. Omdat de RWN een wet in formele zin is, is het niet mogelijk om van deze bepaling af te wijken met toepassing van het evenredigheidsbeginsel bedoeld in artikel 3:4, tweede lid, van de Awb. De Afdeling is het daar niet meer eens: de documenteï volgt niet uit de RWN, maar uit de Handleiding RWN, paragraaf 3.5.5 van het beleid voor artikel 7 van de RWN, zoals die luidde ten tijde van het besluit op bezwaar. Hiervan kan de staatssecretaris met toepassing van het evenredigheidsbeginsel, bedoeld in artikel 3:4, tweede lid, of artikel 4:84 van de Awb afwijken. In dit geval heeft de staatssecretaris wel deugdelijk gemotiveerd waarom hij dat niet doet.

Uitspraak van 30 augustus 2023

ECLI:NL:RVS:2023:3296

(Taakstraf, evenredigheid beleid)

Samenvatting

Een Syrische vrouw verzoekt om naturalisatie. De staatssecretaris wijst het verzoek af, omdat een ernstig vermoeden bestaat dat zij een gevaar vormt voor de openbare orde. Zij heeft namelijk een transactievoorstel aanvaard in de vorm van een taakstraf van 24 uur wegens winkeldiefstal. Die straf heeft zij in 2017 voltooid. De rehabilitatiet termijn van vijf jaar is ten tijde van het besluit nog niet verstreken. Volgens de staatssecretaris zijn er geen bijzondere omstandigheden die maken dat hij in afwijking van het beleid in de Handleiding RWN het verzoek had moeten inwilligen. De Afdeling stelt vast dat dit beleid bij geldboetes een onderscheid maakt naar de zwaarte van de sanctie, maar niet bij taakstraffen. Bij taakstraffen wordt het misdrijf altijd als ernstig aangemerkt, ongeacht de duur van de straf. De staatssecretaris kan niet goed uitleggen waarom dat zo is. Bij veel misdrijven kan zowel een geldboete als een taakstraf worden opgelegd. Dat in een bepaald geval een taakstraf is opgelegd in plaats van een boete, zegt op zichzelf niets over de ernst van het misdrijf. Daarom oordeelt de Afdeling dat het beleid bij taakstraffen onvoldoende onderscheid maakt naar de zwaarte van de sanctie en op dit punt niet in een evenredige verhouding staat tot de ermee te dienen doelen. Het beleid is daarom in strijd met artikel 3:4, tweede lid, van de Awb.

Uitspraak van 29 november 2023

ECLI:NL:RVS:2023:4302

(Echt paspoort en geboorteakte uit Sierra Leone, taalanalyse in asielp procedure met uitkomst Guinee, beoordelings- en toetsingskader)

Samenvatting

Een man die Nederlander wil worden, legt ter onderbouwing van zijn identiteit en nationaliteit een gelegaliseerde geboorteakte en een Sierra Leoons biometrisch paspoort over. Toch twijfelt de staatssecretaris ernstig aan zijn identiteit en nationaliteit. In een eerdere asielpcedure bleek namelijk uit een leeftijdsonderzoek dat de man meerderjarig was en niet minderjarig, zoals hij stelde. Daarnaast volgt uit een taalanalyse dat hij eenduidig niet te herleiden is tot de spraak- en cultuurgemeenschap binnen Sierra Leone, maar wel tot die binnen Guinee. De Afdeling oordeelt dat de twijfels van de staatssecretaris op zichzelf terecht zijn. De vraag is alleen of de man die met het paspoort en de geboorteakte heeft weggenomen. Volgens de Afdeling geldt in het kader van naturalisatie weliswaar dat de identiteit en nationaliteit van een verzoeker buiten twijfel moeten zijn, maar dit betekent niet dat de staatssecretaris zonder deugdelijke motivering voorbij mag gaan aan authentieke documenten. De motivering die hij geeft voor het niet accepteren van overgelegde documenten in de naturalisatieprocedure, is afhankelijk van de bewijswaarde van die documenten. De Afdeling verduidelijkt daarom het toetsingskader voor de beoordeling van die bewijswaarde. Dit toetsingskader houdt onder meer in dat de staatssecretaris moet beoordelen of voorafgaand aan de afgifte van de documenten een deugdelijk identificatieproces heeft plaatsgevonden. In dit geval heeft de staatssecretaris niet deugdelijk gemotiveerd dat dat niet is gebeurd. Hierdoor kan niet worden beoordeeld of de man met de door hem overgelegde documenten de twijfels over zijn identiteit en nationaliteit heeft weggenomen. Het besluit op bezwaar is daarom niet met de vereiste zorgvuldigheid voorbereid en berust niet op een deugdelijke motivering. Op dezelfde dag heeft de Afdeling nog twee soortgelijke uitspraken gedaan ([ECLI:NL:RVS:2023:4419](#) en [ECLI:NL:RVS:2023:4420](#)).

Recht van de Europese Unie

Uitspraak van 6 maart 2023

ECLI:NL:RVS:2023:888

(Artikel 20 van het VWEU, arrest Chavez-Vilchez, familierechtelijke relatie en gezag)

Samenvatting

Deze uitspraak gaat over een moeder van drie Nederlandse kinderen, die de staatssecretaris verzoekt om vast te stellen dat zij een verblijfsrecht heeft op grond van artikel 20 van het VWEU, als bedoeld in het arrest van het Hof van Justitie van 10 mei 2017, Chavez-Vilchez, [ECLI:EU:C:2017:354](#). Omdat zij een echt bevonden paspoort heeft overgelegd, is duidelijk wie zij is. Ook staat op basis van DNA-onderzoek vast dat zij de biologische moeder van de kinderen is. Op hun geboorteaktes is echter een moeder met een andere naam en nationaliteit vermeld. Daarom wijst de staatssecretaris de aanvraag af: de moeder heeft volgens hem niet aangetoond dat zij een familierechtelijke relatie met de kinderen heeft. De Afdeling oordeelt dat dat ook niet hoeft. Ook als een derdelander-ouder de relatie met het kind dat Unieburger is, niet aannemelijk heeft gemaakt, kan zich namelijk een situatie voordoen waarbij dat kind zodanig afhankelijk is van de ouder, dat het feitelijk gedwongen zal zijn de EU te verlaten als de ouder daar niet mag blijven. Ook het hebben van gezag over een kind is op zichzelf geen voorwaarde voor een geslaagd beroep op artikel 20 van het VWEU. Verder weegt de uitkomst van het DNA-onderzoek zwaarder dan de geboorteaktes. De staatssecretaris moet daarom alsnog beoordelen of tussen de moeder en haar kinderen een afhankelijkheidsrelatie bestaat en of zij een verblijfsrecht heeft.

Uitspraak van 17 maart 2023

ECLI:NL:RVS:2023:1060

(Arresten Chavez-Vilchez en E.K., artikel 8 van het EVRM)

Samenvatting

Een Surinaamse vrouw heeft een minderjarige dochter met de Nederlandse nationaliteit. Ze heeft een zogenoemd Chavez-Vilchez-verblijfsrecht, maar wil liever verblijf op grond van artikel 8 van het EVRM. De staatssecretaris wijst haar aanvraag af, omdat zij al rechtmatig verblijf heeft en hij bij afwijzing van de aanvraag artikel 8 van het EVRM niet schendt, omdat zij en haar dochter niet van elkaar worden gescheiden. De Afdeling is het daarmee eens. Daarnaast wijst zij op het arrest van het Hof van Justitie van 7 september 2022, E.K., [ECLI:EU:C:2022:639](#). Het Hof oordeelt daarin dat het Chavez-Vilchez-verblijfsrecht geen verblijf is 'uitsluitend om redenen van tijdelijke aard', bedoeld in artikel 3, tweede lid, aanhef en onder e, van de Richtlijn langdurig ingezetenen. Daarom kunnen mensen met een Chavez-Vilchez-verblijfsrecht, anders dan voorheen werd aangenomen, wel in aanmerking komen voor een verblijfsvergunning EU-langdurig ingezetene. Hiermee is het belang dat iemand met een Chavez-Vilchez-verblijfsrecht heeft bij verblijf op grond van artikel 8 van het EVRM, om daarmee eerder een duurzaam verblijfsrecht te krijgen, ondervangen. Voor zover het hebben van een verblijfsrecht op grond van artikel 8 van het EVRM toch nog relevant is voor het verkrijgen van een duurzaam verblijfsrecht, kan dit ook aan de orde komen in een procedure over het eindigen van een Chavez-Vilchez-verblijfsrecht.

Uitspraak van 31 maart 2023

ECLI:NL:RVS:2023:1272

(Verblijfsrichtlijn, adoptie derdelander door Unieburger, leeftijd tijdens procedure)

Samenvatting

Een Russisch meisje komt rond haar veertiende naar Nederland. Haar asielaanvraag wordt afgewezen, maar een paar jaar later wordt ze geadopteerd door haar pleegouders, die via Nidos in Nederland voor haar zorgen. Haar pleegvader is Nederlands en haar pleegmoeder Duits. Rond haar negentiende vraagt ze een artikel 9-document aan, waaruit blijkt dat ze op grond van de Verblijfsrichtlijn rechtmatig verblijf als gemeenschapsonderdaan heeft bij haar moeder. De staatssecretaris wijst die aanvraag af, alleen al omdat ze geen geldig paspoort heeft. Omdat ze in bezwaar inmiddels 21 jaar is, werpt hij haar ook tegen dat ze niet aannemelijk heeft gemaakt dat ze voor haar komst naar Nederland ten laste kwam van haar ouders. In hoger beroep oordeelt de Afdeling dat de rechtbank het besluit op bezwaar van de staatssecretaris terecht heeft vernietigd. Het meisje is door haar adoptie rechtstreekse bloedverwant in neergaande lijn van haar ouders geworden, als bedoeld in de Europese Verblijfsrichtlijn. Omdat ze ten tijde van het besluit op de aanvraag nog geen 21 jaar was, was het vereiste 'ten laste komen van' toen niet van toepassing. Dat de staatssecretaris in het besluit op bezwaar moet kijken naar de situatie zoals die op dat moment is, betekent niet dat hij dan kan volstaan met de beantwoording van de vraag of het meisje op dat moment rechtmatig verblijf heeft. Hij moet ook beoordelen of zij eerder in de procedure rechtmatig verblijf had en of zij dat heeft behouden. Daarbij betreft de Afdeling dat de staatssecretaris het ontbreken van een paspoort inmiddels geen probleem meer vindt.

Uitspraak van 16 mei 2023

ECLI:NL:RVS:2023:1962

(Arrest Chavez-Vilchez, geen 'knip' tussen zorgtaken en afhankelijkheidsverhouding)

Samenvatting

Een Ethiopische man wil graag bij zijn minderjarige Nederlandse dochter verblijven op grond van artikel 20 van het VWEU, zoals uitgelegd in het arrest Chavez-Vilchez. De staatssecretaris vindt echter dat de man slechts marginale zorg- en opvoedingstaken voor zijn dochter verricht. De rechtbank is het daar niet mee eens, maar oordeelt toch dat er geen zodanige afhankelijkheidsverhouding tussen vader en dochter bestaat dat zij gedwongen wordt om de EU te verlaten als hij geen verblijfsrecht krijgt. Deze toets is volgens de Afdeling te strikt. De afhankelijkheidsverhouding moet namelijk worden beoordeeld in het licht van de zorgtaken die worden verricht door de ouder die zich op het arrest Chavez-Vilchez beroept. Omdat de staatssecretaris er ten onrechte van is uitgegaan dat de man slechts marginale zorg- en opvoedingstaken voor zijn dochter verricht, heeft hij zijn beoordeling van de afhankelijkheidsverhouding op een onjuist uitgangspunt gebaseerd.

Uitspraken van 18 oktober 2023

ECLI:NL:RVS:2023:3793, ECLI:NL:RVS:2023:3850 en ECLI:NL:RVS:2023:3851
(Turks Associatierecht, einduitspraken na arrest S, E en C)

Samenvatting

Deze uitspraken gaan over drie Turkse mannen die tussen 1976 en 1983 rechtmatig in Nederland zijn komen wonen. Zij zijn veroordeeld voor verschillende misdrijven. De staatssecretaris heeft hun verblijfsvergunningen ingetrokken, omdat zij een gevaar vormen voor de openbare orde. Vóór juli 2012 mocht de staatssecretaris de verblijfsvergunning niet intrekken als iemand langer dan twintig jaar rechtmatig in Nederland woonde. Maar sinds 1 juli 2012 gelden er strengere regels en mag dat wel. De mannen doen een beroep op een zogenoemde standstillbepaling die volgt uit de associatieovereenkomst tussen de toenmalige EEG en Turkije. Deze houdt in dat aan Turkse burgers geen strengere eisen mogen worden gesteld dan in 1980, het jaar dat deze bepaling in werking trad. Volgens de staatssecretaris kunnen de mannen echter geen beroep doen op deze bepaling, omdat in de associatieovereenkomst een uitzondering is opgenomen als iemand een gevaar vormt voor de openbare orde. De Afdeling [vraagt](#) in juni 2021 aan het Hof van Justitie van de EU of de mannen zich kunnen beroepen op die standstillbepaling en, zo ja, hoe dat zich dan verhoudt tot de uitzondering van de openbare orde. In zijn arrest van 9 februari 2023, [ECLI:EU:C:2023:77](#), oordeelt het Hof dat de mannen inderdaad een beroep kunnen doen op de standstillbepaling. Een aanscherping van het nationale recht, zoals een nieuwe mogelijkheid om verblijfsvergunningen in te trekken in verband met de openbare orde, kan echter gerechtvaardigd zijn als die geschikt is om de openbare orde te beschermen en niet verder gaat dan noodzakelijk is om dat doel te bereiken. Als vervolg op dit arrest oordeelt de Afdeling dat de strengere Nederlandse regels voldoen aan de eisen van het Hof. Dit betekent dat de staatssecretaris de verblijfsvergunningen mocht intrekken, op voorwaarde dat de mannen daadwerkelijk een gevaar vormen voor de openbare orde. Omdat aan die voorwaarde is voldaan, staat definitief vast dat zij hun verblijfsvergunningen kwijt zijn.

Regulier

Uitspraak van 5 januari 2023

ECLI:NL:RVS:2023:27

(Ongehuwde levenspartner, artikel 17 van de Gezinsherenigingsrichtlijn)

Samenvatting

Een Oekraïense vrouw wil rechtmatig verblijf bij haar Syrische partner (referent) en hun dochter in Nederland. De staatssecretaris wijst haar aanvraag af, omdat zij niet voldoet aan het mvv-vereiste. Volgens de rechtbank hoefde de staatssecretaris haar op grond van artikel 8 van het EVRM niet van dit vereiste vrij te stellen. De Afdeling oordeelt echter dat de staatssecretaris ook naar artikel 17 van de Europese Gezinsherenigingsrichtlijn had moeten kijken. De belangenafweging in het kader van artikel 8 van het EVRM komt namelijk alleen maar overeen met de belangenafweging volgens artikel 17 van de Gezinsherenigingsrichtlijn als de vrouw geen zogenoemd kerngezinslid is. Als zij echter de ongehuwde levenspartner van referent is, komt die afweging niet overeen. De Nederlandse wetgever heeft een ongehuwde levenspartner namelijk gelijkgesteld aan een kerngezinslid. Daarom kan zo'n partner, net als een kerngezinslid, rechten ontleen aan de Gezinsherenigingsrichtlijn en kan de belangenafweging volgens artikel 17 voor zo'n partner gunstiger zijn dan de belangenafweging in het kader van artikel 8 van het EVRM. De staatssecretaris moet in deze zaak een hoorzitting houden en een nieuw besluit nemen.

Uitspraak van 17 april 2023

ECLI:NL:RVS:2023:1483

(Intrekking verblijfsvergunning, tbs, verlofmogelijkheden)

Samenvatting

Aan een Surinaamse man is in 2016 een tbs-maatregel opgelegd, die vervolgens meermalen is verlengd. De staatssecretaris trekt de verblijfsvergunning van de man in, wijst zijn aanvraag voor een nieuwe verblijfsvergunning af, neemt een terugkeerbesluit en vaardigt een inreisverbod uit. Volgens de rechtbank houdt hij daarbij ten onrechte geen rekening met de negatieve gevolgen voor de tbs-behandeling van de man, die ertoe leiden dat er geen zicht is op repatriëring naar Suriname. De Afdeling is het daarmee eens. De afgelopen jaren lukt het nauwelijks om Surinamers op wie een tbs-maatregel van toepassing is te repatriëren. Repatriëring in de vorm van overdracht van de tenuitvoerlegging van de tbs-maatregel komt eigenlijk nooit voor. Het besluit van de staatssecretaris heeft daarnaast negatieve gevolgen gehad voor de tbs-behandeling van de man. Nadat zijn verblijf in Nederland onrechtmatig werd, was hij namelijk op voorhand uitgesloten van resocialisatieverlof. Daardoor kwam zijn tbs-behandeling tot stilstand en is beëindiging van de tbs-maatregel ondenkbaar. Dit alles brengt de man in een situatie waarin repatriëring naar Suriname onmogelijk is en eindeloze verlenging van de tbs-maatregel dreigt. Omdat dit redelijkerwijs voorzienbare gevolgen van de besluitvorming van de staatssecretaris zijn, had hij deze gevolgen bij het nemen van zijn besluit moeten betrekken.

Uitspraak van 21 april 2023

ECLI:NL:RVS:2023:1565

(Mvv-aanvraag, familierelatie na 18e verjaardag aangetoond, arrest B.M.M. e.a.)

Samenvatting

Een moeder vraagt als referent een mvv aan voor haar dochter, vier dagen voordat die achttien jaar wordt. Zij legt daarbij geen documenten over om de familierechtelijke relatie te onderbouwen. Zes dagen na de achttiende verjaardag van haar dochter komt zij daar alsnog mee. De staatssecretaris wijst de aanvraag af, omdat volgens hem niet is aangetoond dat de dochter op enig moment aan alle vereisten voor de gevraagde mvv heeft voldaan, aangezien ze al meerderjarig was toen de familierechtelijke relatie werd aangetoond. De Afdeling oordeelt dat dit erop neerkomt dat hij de aanvraag alleen al heeft afgewezen, omdat de dochter gedurende de procedure meerderjarig

is geworden. Het Hof van Justitie van de EU heeft in het arrest van 16 juli 2020, B.M.M., B.S., B.M.O., [ECLI:EU:C:2020:577](#), echter overwogen dat de datum waarop iemand een aanvraag voor gezinshereniging indient, als uitgangspunt geldt om te beoordelen of diegene minderjarig is. Het Hof heeft daarbij opgemerkt dat de leeftijd geen materiële voorwaarde is voor de uitoefening van het recht op gezinshereniging, maar een noodzakelijke voorwaarde om het verzoek om gezinshereniging in behandeling te nemen. Omdat de dochter ten tijde van de aanvraag minderjarig was, mocht de staatssecretaris dus in dit geval de aanvraag niet afwijzen om de enkele reden dat zij gedurende de procedure meerderjarig is geworden. Hij moet beoordelen of zij aan de overige vereisten voor een mvv voldoet.

Uitspraak van 17 mei 2023

ECLI:NL:RVS:2023:1885

(Verblijf bij partner, Amerikaanse veroordeeld voor 'second degree murder' na 'plea of guilty')

Samenvatting

Een Amerikaanse vrouw wil rechtmatig verblijf bij haar Nederlandse echtgenoot, maar de staatssecretaris wijst haar aanvraag af. Zij is namelijk in 2003 in Amerika veroordeeld tot 22 jaar gevangenisstraf voor 'second degree murder' op haar toenmalige echtgenoot, nadat zij dit feit had bekend met een 'plea of guilty'. Het Openbaar Ministerie heeft dit feit in een strafmaatvergelijking naar Nederlands recht aangemerkt als doodslag. De Afdeling oordeelt dat de staatssecretaris als uitgangspunt mag nemen dat uit de Uitspraak van de Amerikaanse strafrechter volgt dat de vrouw een gevaar is voor de openbare orde. Maar zij is het met de rechtbank eens dat hij beter naar de individuele omstandigheden van het geval moet kijken. Uit de Amerikaanse uitspraak en de 'plea of guilty' blijken die weliswaar niet, maar de vrouw heeft in haar verblijfsrechtelijke procedure in Nederland wel verklaard over de omstandigheden waaronder zij het misdrijf heeft gepleegd. Die omstandigheden kunnen inzicht geven in de aard en ernst van het misdrijf. De Afdeling verwerpt het argument van de staatssecretaris dat hij aan deze omstandigheden mag voorbijgaan, omdat het door de 'plea of guilty' voor risico van de vrouw komt dat de Amerikaanse strafrechter die niet heeft meegewogen. Met de 'plea of guilty' heeft zij immers alleen berust in haar veroordeling. Ook neemt de staatssecretaris ten onrechte aan dat de vrouw het misdrijf heeft ontkend door haar verklaringen over een ongelukkige samenloop van omstandigheden, en heeft hij het tijdsverloop na haar vrijlating onvoldoende bij zijn beoordeling betrokken. Zonder in te gaan op de door de vrouw gestelde omstandigheden waaronder zij het misdrijf heeft gepleegd, kan hij zich niet op het standpunt stellen dat de ernst van het misdrijf zwaarder weegt dan het, voor zover bekend, ontbreken van strafbare feiten ná het misdrijf.

Uitspraak van 19 juni 2023

ECLI:NL:RVS:2023:2357

(Mvv, onderzoek naar schijnhuwelijk, implementatie Gezinsherenigingsrichtlijn)

Samenvatting

Een Ghanese man wil in Nederland verblijven bij zijn Nederlandse echtgenote. Zij zijn in 2018 in Ghana met elkaar getrouwd en hebben een gelegaliseerde huwelijksakte overgelegd. De staatssecretaris nodigt hen uit voor een simultaan gehoor en stelt vragen over hun relatie. Vervolgens wijst hij de aanvraag af, omdat volgens hem sprake is van een schijnhuwelijk. De Afdeling buigt zich over de vraag of de staatssecretaris de bevoegdheid had om door middel van een simultaan gehoor nader onderzoek in te stellen naar het bestaan van een schijnhuwelijk. Zij stelt vast dat artikel 16, vierde lid, van de Gezinsherenigingsrichtlijn, op grond waarvan EU-lidstaten

controles mogen verrichten als zij gegronde vermoedens van fraude of een schijnhuwelijk hebben, niet in Nederlandse wetgeving is geïmplementeerd. Ook kan artikel 3:2 van de Awb niet zo worden uitgelegd dat daarop de bevoegdheid tot het afnemen van een simultaan gehoor kan worden gebaseerd. De staatssecretaris was dus niet bevoegd om met een simultaan gehoor onderzoek te doen naar een schijnhuwelijk. Vervolgens beoordeelt de Afdeling of hij het tijdens het gehoor verkregen bewijs wel mag betrekken bij zijn besluitvorming, maar ook dat mag niet. Een simultaan gehoor is een belastende bevoegdheid, die door betrokkenen als een inbreuk op hun privéleven wordt ervaren. Bovendien is in deze zaak gebleken dat de staatssecretaris tot juli 2020 in veel Ghanese gezinsherenigingszaken aanvullend onderzoek deed, ook als er een huwelijksakte was overgelegd. Deze werkwijze was gebaseerd op de constatering dat in Ghanese zaken relatief veel schijnhuwelijken voorkwamen. Die constatering was echter niet gebaseerd op representatief dossieronderzoek.

Uitspraak van 3 juli 2023

ECLI:NL:RVS:2023:2529

(Intrekking verblijfsvergunning onbepaalde tijd, glijdende schaal, voorloper taakstraf)

Samenvatting

De staatssecretaris besluit de verblijfsvergunning regulier voor onbepaalde tijd van een Marokkaanse man in te trekken. Daarbij betreft hij onder meer dat de strafrechter de man in 1999 heeft veroordeeld tot 140 uur 'onbetaalde arbeid ten algemene nutte' óf drie maanden vervangende gevangenisstraf. Volgens de staatssecretaris is voldaan aan de 'glijdende schaal': de normen die hij onder meer toepast om na te gaan of de ernst van een bepaalde inbreuk op de openbare orde intrekking van een verblijfsvergunning rechtvaardigt, gelet op de periode waarin iemand rechtmatig in Nederland heeft verbleven. Volgens de man mag de straf van onbetaalde arbeid echter niet worden gezien als taakstraf die meetelt bij de toepassing van de glijdende schaal. De Afdeling is dat niet met hem eens. Hoewel de straf van onbetaalde arbeid niet in de glijdende schaal staat of heeft gestaan, volgt namelijk uit de wetsgeschiedenis dat die straf in de kern dezelfde betekenis heeft als de taakstraf die wel in de glijdende schaal staat. Ook werd daaraan in de kern dezelfde invulling gegeven. Dat de man ten tijde van zijn veroordeling in 1999 niet kon weten dat die straf tot intrekking van zijn verblijfsvergunning zou kunnen leiden, maakt niet uit. Voor toepassing van de glijdende schaal is namelijk niet bepalend of iemand kon weten dat een bepaalde straf verblijfsrechtelijke gevolgen voor hem kon hebben. Daarbij wijst de Afdeling erop dat het feit dat zij nu voor het eerst heeft geoordeeld dat de straf van onbetaalde arbeid meetelt bij de toepassing van de glijdende schaal, weergeeft hoe de staatssecretaris die schaal altijd al heeft mogen toepassen.

Uitspraak van 2 november 2023

ECLI:NL:RVS:2023:4065

(Driejarenbeleid, contra-indicatie, begrip 'traineren')

Samenvatting

De staatssecretaris heeft het verzoek van een Turkse man om toepassing te geven aan het zogeheten driejarenbeleid afgewezen, omdat sprake is van een contra-indicatie. Volgens de staatssecretaris heeft de man namelijk de procedure getraineed, doordat de rechtbank tweemaal op zijn verzoek de behandeling van het beroep heeft aangehouden. De rechtbank denkt daar anders over, omdat de man niet te kwader trouw heeft gehandeld. Volgens de Afdeling volgt uit het driejarenbeleid niet dat als vereiste voor traineren geldt dat iemand dat te kwader trouw heeft gedaan. Dat betekent echter niet dat, als een zaak in beroep of hoger beroep op verzoek is aangehouden, de redenen daarvoor

niet relevant zijn voor de beoordeling of sprake is van traineren. Een verzoek om aanhouding van de behandeling van de zaak om inhoudelijke redenen, zoals het stellen van prejudiciële vragen aan het Hof van Justitie van de EU, is geen traineren. Dat ligt anders als iemand verzoekt om aanhouding om persoonlijke redenen, zoals de afwezigheid van zijn gemachtigde, of wegens het aanleveren van aanvullende documenten ter onderbouwing van de aanvraag terwijl dat eerder had gekund. Dan is wel sprake van traineren. Op dezelfde dag deed de Afdeling ook een uitspraak over de contra-indicatie 'het verstrekken van onjuiste gegevens en/of documenten' ([ECLI:NL:RVS:2023:4073](#)). Een enkele kennelijke verschrijving of een onjuist gegeven dat niet relevant is voor de beoordeling van de aanvraag, rechtvaardigt tegenwerping van deze contra-indicatie niet. De staatssecretaris hoeft ook niet aannemelijk te maken dat de verstrekte gegevens tot een andere uitkomst zouden hebben geleid. Voldoende is dat de verstrekte gegevens relevant zijn voor de beoordeling van de aanvraag en dat zij daarmee, als zij onjuist zijn, kunnen leiden tot een andere uitkomst.

Statushouders

Uitspraak van 31 maart 2023

ECLI:NL:RVS:2023:1270

(Minderjarige, band met Roemenië, artikel 3.106a van het Vb 2000)

Samenvatting

Een Syrische jongen reist alleen vanuit Syrië, via Roemenië, naar Nederland en vraagt asiel aan. Hij is dan veertien jaar. De staatssecretaris verklaart de aanvraag niet-ontvankelijk, omdat de jongen in Roemenië een asielvergunning heeft gekregen en daarom een zodanige band heeft met dat land dat het voor hem redelijk zou zijn daarheen te gaan. Volgens de rechtbank heeft de staatssecretaris de belangen van de jongen voldoende bij zijn besluit betrokken. De Afdeling denkt daar anders over. De staatssecretaris verwacht van de jongen dat hij zijn rechten als statushouder in Roemenië effectueert en daar gezinshereniging met zijn in Syrië verblijvende moeder kan aanvragen. Hij legt echter niet uit waarom dat ook mag worden verwacht van deze alleenstaande veertienjarige, zonder familie en sociaal netwerk in Roemenië. Daarnaast heeft hij niet duidelijk gemaakt waarom geen wezenlijk gewicht toekomt aan de belangen van de jongen om in Nederland te blijven. Hij heeft namelijk ernstige psychische klachten die samenhangen met zijn ervaringen in Roemenië. Ook geven zijn oom en tante in Nederland hem cruciale steun en is sprake van een zeer ernstig suïciderisico als hij moet terugkeren. In de Uitspraak van 30 juni 2023, [ECLI:NL:RVS:2023:2473](#), oordeelt de Afdeling dat de staatssecretaris wel voldoende rekening heeft gehouden met de belangen van een minderjarig meisje dat een verblijfsvergunning in Oostenrijk heeft. In de Uitspraak van 15 december 2023, [ECLI:NL:RVS:2023:4685](#), zet de Afdeling het toetsingskader voor dit soort zaken uiteen.

Uitspraak van 6 september 2023

ECLI:NL:RVS:2023:3286

(Interstatelijk vertrouwensbeginsel, Denemarken)

Samenvatting

Een Syrische man heeft in Nederland asiel aangevraagd, nadat hij eerder in Denemarken asiel had gekregen. De staatssecretaris heeft zijn aanvraag daarom niet-ontvankelijk verklaard, wat betekent dat de man naar Denemarken moet. Hij is het daar niet mee eens, omdat hij vreest dat de Deense autoriteiten zijn verblijfsvergunning zullen intrekken, beëindigen of niet zullen verlengen en hem zullen uitzetten naar Syrië. In juli 2022 [oordeelde](#) de Afdeling nog dat de staatssecretaris Syriërs

niet mocht overdragen aan Denemarken als er een risico bestond dat zij daar onmenselijk zouden worden behandeld. Toen was namelijk aannemelijk dat er een evident en fundamenteel verschil bestond tussen het asielbeleid voor Syriërs in Nederland en dat in Denemarken, waardoor Syriërs die in Nederland waarschijnlijk asiel zouden krijgen, dat in Denemarken niet zouden krijgen. Dat is nu anders. De staatssecretaris hoeft geen nader onderzoek meer te doen. Volgens de Afdeling is niet langer sprake van een evident en fundamenteel verschil tussen het Deense en het Nederlandse asielbeleid. Dat oordeel is gebaseerd op inlichtingen die de staatssecretaris bij de Deense autoriteiten heeft ingewonnen. Daaruit maakt de Afdeling op dat de Deense autoriteiten geen betrekkingen willen hebben met het Syrische regime en dat er geen gedwongen uitzettingen plaatsvinden naar Syrië.

Uitspraken van 1 november 2023

ECLI:NL:RVS:2023:3965, ECLI:NL:RVS:2023:3966, ECLI:NL:RVS:2023:3967 en
ECLI:NL:RVS:2023:3968

(Bulgarije, niet tijdig verlengen of vervangen verblijfsvergunning)

Samenvatting

In deze zaken wil de staatssecretaris de asielaanvragen van een aantal Syriërs niet in behandeling nemen, omdat zij eerder al een asielvergunning hebben gekregen in Bulgarije. Volgens de aanvragers zijn zij hun asielstatus daar echter kwijt, omdat uit Bulgaarse wetgeving zou volgen dat het niet tijdig verlengen of vervangen van verblijfsdocumenten automatisch leidt tot verlies van de asielstatus. Ook vinden zij dat ze niet terug kunnen gaan naar Bulgarije, omdat de algemene situatie daar zo slecht is dat zij het risico lopen op een onmenselijke of vernederende behandeling. De Afdeling oordeelt dat uit de Bulgaarse wet niet volgt dat statushouders het recht op asiel automatisch verliezen als zij geen geldig verblijfsdocument meer hebben. Uit de wet volgt alleen dat de Bulgaarse autoriteiten een intrekingsprocedure mogen starten, waarin ze onderzoeken of er nog behoefte is aan asiel. De Bulgaarse autoriteiten hebben dit ook bevestigd. Volgens de Afdeling is de algemene situatie voor statushouders in Bulgarije niet zo slecht dat de staatssecretaris niet van hen mag verwachten dat zij daar naartoe gaan.

Terugkeerbesluit

Uitspraak van 2 mei 2023

ECLI:NL:RVS:2023:1693

(Wijziging land van terugkeer, rechtsgevolg, bevoegdheid rechtbank)

Samenvatting

In deze zaak heeft de staatssecretaris in 2018 een terugkeerbesluit genomen. In 2021 wijzigt hij dat besluit. De rechtbank oordeelt dat dit nieuwe besluit geen rechtsgevolg heeft en verklaart zich onbevoegd om van het beroep daartegen kennis te nemen. Dat oordeel wordt door de Afdeling ambtshalve vernietigd, omdat het land van terugkeer in het eerste terugkeerbesluit Sierra Leone was. In het gewijzigde besluit staat dat het land van herkomst Nigeria is en dat de terugkeerinspanningen van de Nederlandse overheid zich zullen richten op Nigeria. Dit betekent dat nu van de betrokken vrouw wordt verwacht dat zij zal terugkeren naar Nigeria in plaats van Sierra Leone. Hiermee heeft de staatssecretaris een nieuw terugkeerbesluit genomen in de zin van artikel 3, aanhef en vierde lid, van de Terugkeerrichtlijn. Dit besluit is dan ook op rechtsgevolg gericht en de rechtbank was bevoegd om op het beroep daartegen te beslissen.

Uitspraak van 21 augustus 2023

ECLI:NL:RVS:2023:3187

(Bevoegdheid bewaringsrechter bij controle terugkeerbesluit)

Samenvatting

Volgens vaste rechtspraak van de Afdeling is de bewaringsrechter bevoegd om te controleren of voorafgaand aan dan wel gelijktijdig met de maatregel van bewaring een terugkeerbesluit is genomen. In deze bevoegdheid ligt besloten dat de bewaringsrechter naar aanleiding van een beroepsgrond hierover moet controleren of de staatssecretaris dat besluit terecht ziet als het terugkeerbesluit waarop de maatregel van bewaring kan worden gebaseerd. In deze uitspraak preciseert de Afdeling dat deze bevoegdheid erop neerkomt dat de bewaringsrechter niet alleen moet controleren of het terugkeerbesluit voldoet aan de specifieke vereisten die aan dit type besluit worden gesteld, maar ook aan de algemene vereisten die aan elk besluit worden gesteld.

Uitspraak van 25 september 2023

ECLI:NL:RVS:2023:3564

(Land van terugkeer, aanvullend terugkeerbesluit)

Samenvatting

In deze zaak buigt de Afdeling zich over de vraag wat de staatssecretaris moet doen als hij in een terugkeerbesluit geen land van terugkeer heeft vermeld. Moet hij dan een volledig nieuw terugkeerbesluit nemen of mag hij het land alsnog noemen in een aanvullend besluit? De Afdeling oordeelt dat hij met een aanvullend besluit mag volstaan. Daarin hoeft hij niet opnieuw vast te stellen dat het verblijf onrechtmatig is en dat een terugkeerverplichting wordt opgelegd. Wel moet hij het aanvullende besluit zorgvuldig voorbereiden en informatie verzamelen over de relevante feiten en omstandigheden. Daarbij moet hij nagaan of zich gewijzigde omstandigheden voordoen waardoor niet langer kan worden uitgegaan van het eerdere besluit. Hij moet de persoon over wie het besluit gaat, in beginsel niet alleen horen over de voorgenomen aanwijzing van een land van terugkeer, maar ook over de vraag of er gewijzigde omstandigheden zijn die relevant zijn voor de (on)rechtmatigheid van het verblijf. Op dezelfde dag deed de Afdeling nog een uitspraak over dit onderwerp:

[ECLI:NL:RVS:2023:3576](#).

Uitspraak van 6 november 2023

ECLI:NL:RVS:2023:4082

(Terugkeerbesluit niet ondertekend, artikelen 1:3, 10:11 en 6:22 van de Awb)

Samenvatting

In deze uitspraak bevestigt de Afdeling dat het ontbreken van de ondertekening onder een terugkeerbesluit niet betekent dat het terugkeerbesluit geen besluit in de zin van de Awb is en geen rechtskracht heeft gekregen. De wet vereist namelijk niet dat een terugkeerbesluit is ondertekend. Toch leidt het ontbreken van de ondertekening wel tot een gebrek in het besluit. Zonder ondertekening kan namelijk niet worden gecontroleerd of het besluit door een bevoegd persoon is genomen. De Afdeling passeert dit gebrek met toepassing van artikel 6:22 van de Awb. Daarbij betreft zij dat de staatssecretaris het besluit voor zijn rekening heeft genomen en in het ontbreken van een ondertekening geen aanleiding heeft gezien om afstand van de inhoud van het terugkeerbesluit te nemen. Ook zonder het gebrek zou hij dus hetzelfde terugkeerbesluit hebben genomen. Dit betekent dat de Paraguayaanse vrouw over wie het terugkeerbesluit gaat, door het gebrek niet in haar belangen is geschaad.

Vreemdelingenbewaring

[Uitspraak van 5 april 2023](#)

ECLI:NL:RVS:2023:1319

(Belang na aanbod schadevergoeding, moment toetsing rechtmatigheid ophouding)

Samenvatting

Een man is door de staatssecretaris in vreemdelingenbewaring gesteld. Omdat dat op de verkeerde wettelijke grondslag is gebeurd, heft de staatssecretaris de maatregel op en biedt hij een schadevergoeding en proceskostenvergoeding aan. Ook legt hij een nieuwe maatregel van bewaring op. De man stelt tegen beide maatregelen beroep in. De rechtbank verklaart het beroep tegen de eerste maatregel niet-ontvankelijk, omdat de man volgens haar volledig schadeloos is gesteld en geen belang meer heeft bij het beroep. Volgens de man moet zij echter nog een beroepsgrond over de onrechtmatigheid van de ophouding beoordelen. De Afdeling is het met de rechtbank eens dat, gezien de omstandigheden in deze zaak, de vraag of de ophouding voorafgaand aan de eerste maatregel onrechtmatig is geweest, niet in het kader van die maatregel aan de orde hoeft te komen. In de procedure tegen de nieuwe maatregel kan worden beoordeeld of de ophouding onrechtmatig was en, zo nodig, een belangenafweging worden gemaakt. Toch heeft de man nog wel belang bij het beroep: de staatssecretaris heeft namelijk te weinig schadevergoeding aangeboden.

[Uitspraak van 26 juli 2023](#)

ECLI:NL:RVS:2023:2829

(Ambtshalve toetsing, kwestie van openbare orde, einduitspraak na arrest C, B en X)

Samenvatting

Deze uitspraak gaat over een man die de staatssecretaris in bewaring had gesteld, omdat hij hem wilde overdragen aan Italië. Aan zo'n ingrijpende maatregel zijn allerlei voorwaarden verbonden. De staatssecretaris moet bijvoorbeeld voortvarend te werk gaan bij het regelen van de overdracht. In dit geval oordeelde de rechtbank dat de staatssecretaris dat niet had gedaan. Zij deed dat zonder dat de man hier zelf over had geklaagd. Dat was bijzonder, omdat de rechter op basis van de Nederlandse wet de rechtmatigheid van de bewaring niet uit eigen beweging (ambtshalve) mocht toetsen. Het was onduidelijk of Europese wetgeving daartoe wel verplicht. Daarom stelde de Afdeling hierover in december 2020 een [prejudiciële vraag](#) aan het Hof van Justitie van de EU. Het Hof beantwoordde deze in het arrest van 8 november 2022, [ECLI:EU:C:2022:858](#). Daaruit blijkt dat de rechter inderdaad uit zichzelf moet controleren of de bewaring rechtmatig is. In deze uitspraak oordeelt de Afdeling dat de voorwaarden voor een rechtmatige vreemdelingenbewaring moeten worden aangemerkt als een 'kwestie van openbare orde'. Op die manier past de verplichte ambtshalve toets in het Nederlandse rechtssysteem. De Nederlandse bestuursrechter is namelijk al verplicht om kwesties van openbare orde ambtshalve te toetsen. De bestuursrechter moet dus voortaan uit zichzelf controleren of de bewaring rechtmatig is. In de Uitspraak van 15 november 2023, [ECLI:NL:RVS:2023:4219](#), oordeelt de Afdeling voor het eerst zelf ambtshalve dat een inbewaringstelling onrechtmatig is.

[Uitspraak van 14 september 2023](#)

ECLI:NL:RVS:2023:3490

(Geen zicht op uitzetting naar Guinee)

Samenvatting

Een Guineese man is in bewaring gesteld, omdat hij niet rechtmatig in Nederland verblijft, niet heeft voldaan aan zijn terugkeerverplichting en onvoldoende meewerkt aan zijn terugkeer. Maar volgens de man is er geen zicht op uitzetting naar Guinee. In beroep wijst hij erop dat er tot dan toe in 2023 geen uitzettingen naar Guinee hebben plaatsgevonden. Omdat hij volgens de rechtbank niet kan toelichten op welke informatie hij zich baseert, ziet zij geen aanleiding om van de staatssecretaris verdere informatie en concrete cijfers te vragen over uitzettingen naar Guinee. De Afdeling oordeelt echter dat uit informatie op de website van de DT&V blijkt dat er weliswaar presentaties kunnen worden gepland, maar dat gedwongen terugkeer naar Guinee met een laissez-passer niet mogelijk is. Dit betekent dat de medewerking van de man hoe dan ook niet tot uitzetting naar Guinee kan leiden. Hij heeft namelijk geen geldig reisdocument. De rechtbank heeft dus ten onrechte overwogen dat zicht op uitzetting binnen een redelijke termijn naar Guinee niet ontbreekt. De bewaring is vanaf het begin onrechtmatig.

Uitspraak van 2 november 2023

ECLI:NL:RVS:2023:4066

(Belangenafweging na gebrek, ontbreken ondertekening)

Samenvatting

Een Turkse man wordt in bewaring gesteld, maar de maatregel die aan hem wordt uitgereikt, is niet ondertekend en daarom niet rechtsgeldig. Uit een aanvullend proces-verbaal blijkt dat er nog een tweede versie van de maatregel is. Die is wel ondertekend, maar niet uitgereikt en daarom niet in werking getreden. Het ontbreken van de ondertekening levert een gebrek op, omdat de man daardoor niet kan controleren of de maatregel door een bevoegd persoon en op rechtmatige gronden is genomen. Een ernstig gebrek maakt een maatregel van bewaring echter niet per definitie onrechtmatig. Bij gebreken die niet rechtstreeks de rechtmatigheid van een maatregel van bewaring of het voortduren ervan aantasten, is namelijk ruimte voor een belangenafweging. In dit geval valt die in het voordeel van de staatssecretaris uit, onder meer omdat de man met valse documenten naar Nederland is gekomen, al sinds 2012 in Europa verblijft en niet van plan is om naar Turkije terug te keren.

Uitspraak van 15 november 2023

ECLI:NL:RVS:2023:4180

(Informatieplicht, artikel 5.3, eerste lid, van het Vb 2000)

Samenvatting

Als de staatssecretaris iemand in vreemdelingenbewaring stelt, heeft hij een informatieplicht. Hij moet uitleggen waarom hij iemand in bewaring stelt en welke mogelijkheden er zijn om dat besluit aan te vechten. Ook moet hij wijzen op het recht op kosteloze rechtsbijstand. Hij moet dat onmiddellijk en schriftelijk doen in een taal die de in bewaring gestelde persoon spreekt of verstaat. Daar heeft hij in deze zaak niet aan voldaan. Dat heeft echter niet meteen tot gevolg dat de bewaring onrechtmatig is. De schending van de informatieplicht moet namelijk worden afgewogen tegen de belangen om iemand in bewaring te stellen. Met het oog op de praktische uitvoerbaarheid oordeelt de Afdeling dat een volledige vertaling van de maatregel van bewaring niet nodig is. Een schriftelijke mededeling waarin de juridische en feitelijke gronden voor de bewaring en de mogelijkheid van kosteloze rechtsbijstand worden vermeld, is voldoende.

Werk

Uitspraak van 23 augustus 2023

ECLI:NL:RVS:2023:3188

(Payrollbedrijf, erkend referent, lex certa-beginsel)

Samenvatting

Deze uitspraak gaat over payrollbedrijven die optreden als erkend referent. Het payrollbedrijf in kwestie is erkend referent voor personen die als kennismigrant in Nederland verblijven. Zij zijn in dienst van het payrollbedrijf, maar verrichten hun werkzaamheden bij een ander bedrijf. Het payrollbedrijf brengt hun inzet in rekening bij dat bedrijf. De staatssecretaris van Justitie en Veiligheid heeft het payrollbedrijf een boete opgelegd van ruim € 60.000, omdat het volgens hem niet controleert of de werving en selectie van kennismigranten door het andere bedrijf zorgvuldig verloopt. Zo kunnen schijndienstverbanden ontstaan. Volgens de staatssecretaris heeft het payrollbedrijf haar zorgplicht geschonden en het risico genomen dat het andere bedrijf onzorgvuldig werft en selecteert of dat er misbruik wordt gemaakt van de diensten van het payrollbedrijf. Het payrollbedrijf bestrijdt dit en beroept zich op het lex certa-beginsel. De Afdeling oordeelt dat voor payrollbedrijven inderdaad niet duidelijk is wat er in het kader van de zorgplicht van hen wordt verwacht. Onduidelijk is hoe een payrollbedrijf moet zorgen voor een zorgvuldige werving en selectie, terwijl het bedrijf daar zelf niet over gaat. Uit de wet volgt alleen maar dat een erkend referent migranten bij de werving en selectie op de hoogte moet stellen van de relevante regelgeving. De Afdeling koppelt dit terug aan de wetgever.

Uitspraken van 29 november 2023

ECLI:NL:RVS:2023:4418 en ECLI:NL:RVS:2023:4341

(Toegang tot de arbeidsmarkt, 24-weken-eis)

Samenvatting

De Europese Opvangrichtlijn verplicht EU-lidstaten om asielzoekers effectieve toegang te geven tot de arbeidsmarkt. Lidstaten mogen zelf bepalen onder welke voorwaarden dat gebeurt. Nederland hanteert hiervoor de 24-weken-eis. Die houdt in dat een asielzoeker binnen een tijdsbestek van 52 weken maximaal 24 weken mag werken. Volgens het UWV zou een uitbreiding van het aantal weken een signaal kunnen geven aan asielzoekers dat permanent verblijf in Nederland waarschijnlijk is en mogelijk tot gevolg hebben dat asielzoekers recht krijgen op een WW-uitkering. De Afdeling oordeelt dat het UWV de 24-weken-eis niet mag stellen, omdat deze verhindert dat asielzoekers effectieve toegang krijgen tot de Nederlandse arbeidsmarkt. De eis doet afbreuk aan het doel en nuttig effect van de Opvangrichtlijn en is daarom in strijd met het EU-recht.

Algemene kamer

AVG

Uitspraak van 9 augustus 2023

ECLI:NL:RVS:2023:3067

(In beginsel geen recht op afschrift bij verzoek om inzage)

Samenvatting

Verstrekking overzicht van verwerkte persoonsgegevens. In deze uitspraak past de Afdeling het arrest van het Hof van Justitie van 4 mei 2023, Österreichische Datenschutzbehörde en CRIF, [ECLI:EU:C:2023:369](#), toe. Artikel 15, derde lid, van de AVG geeft recht op verstrekking van een kopie van de persoonsgegevens die worden verwerkt. Stukken als zodanig zijn geen persoonsgegevens. Het recht op inzage betekent dan ook niet dat betrokkene zonder meer recht heeft op inzage in of kopieën van emails. In het CRIF-arrest is overwogen dat, om te waarborgen dat de verstrekte informatie gemakkelijk te begrijpen is, het onontbeerlijk kan zijn dat uittreksels uit documenten of zelfs volledige documenten of databankuittreksels die onder meer de persoonsgegevens bevatten die worden verwerkt, worden gereproduceerd wanneer het in hun context plaatsen van de verwerkte gegevens noodzakelijk is om de begrijpelijkheid ervan te waarborgen. Daarbij mag geen afbreuk worden gedaan aan de rechten en vrijheden van anderen. Het College van Bestuur van de Technische Universiteit Eindhoven (CvB) zal het overzicht moeten aanvullen. Op voorhand is niet onwaarschijnlijk dat met een aanvulling de begrijpelijkheid van de verwerkte persoonsgegevens is gewaarborgd. Het is dan niet noodzakelijk om afschriften van de e-mails te verstrekken. Maar dit is een afweging die het CvB zal moeten maken. Rechten en vrijheden van anderen kunnen ertoe leiden dat delen van de e-mails niet hoeven te worden verstrekt.

Boete

Uitspraak van 8 maart 2023

ECLI:NL:RVS:2023:913

(Matiging boete vanwege overschrijding redelijke termijn. Aansluiting bij arrest Hoge Raad van 19 december 2008, ECLI:NL:HR:2008:BD0191)

Samenvatting

Matiging boete vanwege overschrijding redelijke termijn. De redelijke termijn vangt in beginsel aan op het moment van uitbrengen van de boetekennisgeving. Ook in dit geval is de redelijke termijn aangevangen met het uitbrengen van de boetekennisgeving, ook al zit er lange tijd tussen het uitbrengen van het boeterapport en de boetekennisgeving. De redelijke termijn is met een jaar en zeven maanden overschreden. De Afdeling ziet, anders dan voorheen, aanleiding om in een geval als dit waarin de redelijke termijn met meer dan een jaar is overschreden, voor vermindering van de boete aan te sluiten bij het arrest van de Hoge Raad van 19 december 2008, ECLI:NL:HR:2008:BD0191, en naar bevind van zaken te handelen. Dit leidt in dit geval tot vermindering van de boete met 25%, waarbij mede rekening is gehouden met de lange tijd tussen het uitbrengen van het boeterapport en het uitbrengen van de boetekennisgeving.

Burgerlus

[Uitspraak van 8 februari 2023](#)

ECLI:NL:RVS:2023:493

(Betrokkene krijgt gelegenheid om alsnog geleden schade toe te lichten of te onderbouwen)

Samenvatting

Het gaat hier om een tussenuitspraak over een aan het bestuursorgaan gericht verzoek om schadevergoeding vanwege de onrechtmatige intrekking van een parkeervergunning. Betrokkene wenste vergoeding van de parkeerkosten die hij heeft gemaakt in de periode waarin hij niet over een parkeervergunning beschikte. Betrokkene had een bewijsprobleem. Hij kon de kosten niet met bankafschriften onderbouwen omdat de bankrekening inmiddels was opgeheven. Ook beschikte hij niet meer over parkeertickets. Vaststond dat betrokkene in het bezit was van een auto, dat hij ten onrechte niet in het bezit was van een parkeervergunning, dat in de wijk waar hij woonde tussen 9.00 uur en 19.00 uur betaald moest worden om te mogen parkeren, dat de parkeerplaatsen met scanauto's werden gecontroleerd en dat de kans op een boete bij niet betalen groot was. Mede gelet op de verklaring van de burens dat betrokkene zijn auto voor zijn huis parkeerde, acht de Afdeling het aannemelijk dat betrokkene zijn auto met enige regelmaat in de buurt van zijn woning parkeerde en daarvoor kosten heeft gemaakt en dus schade heeft geleden. Om tot een definitieve beslechting van het geschil te komen, stelt de Afdeling betrokkene in de gelegenheid om binnen de gegeven termijn alsnog aan de hand van rekenafschriften de berekening van zijn schade nader toe te lichten en te onderbouwen zodat de geleden schade kan worden vastgesteld. Omdat betrokkene het niet alsnog lukt om de bankrekeningafschriften te overhandigen, is de Afdeling in de einduitspraak aan de hand van de berekening van betrokkene voor de kosten van de parkeertickets overgegaan tot het schatten van de geleden schade. Zie de [Uitspraak van 4 oktober 2023](#), ECLI:NL:RVS:2023:3680.

Coffeeshops

[Uitspraak van 13 september 2023](#)

ECLI:NL:RVS:2023:3431

(Bezwaar en beroep mogelijk tegen gedoogverklaringen voor coffeeshops)

Samenvatting

De Afdeling beslist, anders dan voorheen, dat tegen een gedoogverklaring voor de verkoop van softdrugs (inclusief de voorwaarden), een weigering van een gedoogverklaring en een intrekking van een gedoogverklaring voortaan bezwaar kan worden gemaakt en vervolgens beroep zowel door derden als voor de overtreder kan worden ingesteld bij de bestuursrechter. Reden daarvan is de onzekerheid voor de exploitanten van coffeeshops. Enerzijds wordt vastgehouden aan het uitgangspunt dat het exploiteren van een coffeeshop illegaal is, terwijl anderzijds feitelijk wél van overheidswege regulering plaatsvindt die onder omstandigheden de verkoop van softdrugs mogelijk maakt. Naar het oordeel van de Afdeling is het onder die omstandigheden onevenredig bezwarend om van een exploitant van een coffeeshop te verlangen dat hij voor de beoordeling van de vraag of en onder welke voorwaarden zijn coffeeshop wordt gedoogd is, is aangewezen op de voor hem risicovolle weg van het uitlokken van een handhavingsbesluit. Voor derden is de weg van een handhavingsverzoek en het aanwenden van rechtsmiddelen tegen het afwijzen daarvan of uitblijven van een reactie daarop wellicht niet onevenredig bezwarend. Maar de Afdeling vindt het niet wenselijk om voor de mogelijkheid van rechtsbescherming onderscheid te maken tussen de

verschillende rechtszoekenden. De rechtsbescherming tegen gedoogbesluiten voor coffeeshops zou daarmee ook te gecompliceerd worden. Omdat gemeenten er in een exploitatievergunning voor een horecabedrijf wel voor kunnen kiezen rekening te houden dat het om een coffeeshop gaat maar daartoe niet verplicht zijn en zo een exploitatievergunning op zichzelf ook niet over de verkoop van softdrugs gaat, kan de bestaande bescherming tegen exploitatievergunningen het ervaren tekort aan rechtsbescherming tegen gedoogbeslissingen in het kader van de Opiumwet niet volledig opvangen.

Uitspraak van 13 september 2023

ECLI:NL:RVS:2023:3482

(Tijdelijke verlening exploitatievergunningen voor coffeeshops)

Samenvatting

De burgemeester is bevoegd om beleidsregels vast te stellen voor de verlening van exploitatievergunningen voor inrichtingen waarvan bekend is dat daarin onder meer softdrugs worden verkocht. Die bevoegdheid ziet ook op het vaststellen van beleidsregels ter maximering van het aantal coffeeshops in de gemeente. De aan de orde zijnde exploitatievergunningen zijn verleend voor horecabedrijven waarvan bekend is dat daarin softdrugs worden verkocht en dat deze verkoop wordt gedoogd, maar zij houden niet de toestemming voor de verkoop van softdrugs in. Op een exploitatievergunning is de Dienstenrichtlijn van toepassing, die is geïmplementeerd in de Dienstenwet. Gelet op artikel 33 van de wet mag de duur van een exploitatievergunning alleen worden beperkt als er een dwingende reden van openbaar belang is omdat te doen. De Afdeling oordeelt dat de exploitatievergunningen hieraan voldoen. De duur is beperkt met als doel om de openbare orde en het woon- en leefklimaat te beschermen. De beperking van de duur is bovendien evenredig en geschikt om dat doel te bereiken. De burgemeester kon dus de exploitatievergunningen voor bepaalde tijd verlenen. Er zijn geen aparte gedoogverklaringen. Volgens de Afdeling zijn tegelijk met de exploitatievergunningen impliciet gedoogverklaringen verstrekt. Doordat de gedoogverklaringen zijn verbonden aan de exploitatievergunningen, hebben deze dezelfde geldigheidsduur.

Dienstenrichtlijn

Uitspraak van 31 mei 2023

ECLI:NL:RVS:2023:2089

(Ligplaatsvergunning terecht geweigerd vanwege het ontbreken van een omgevingsvergunning)

Samenvatting

Voor de beoordeling of een voorwaarde de toegang tot een dienstenactiviteit regelt of daarop specifiek van invloed is, is mede van belang is of deze voorwaarde uitsluitend is gericht tot personen die de dienstenactiviteit willen verrichten, met uitsluiting van personen die handelen als particulier. Een ligplaatsvergunning kan alleen worden verleend als de overige vergunningen zijn of worden verleend. De Verordening op het binnenwater 2010 bepaalt dat voor zowel particulieren als voor bedrijfsvaartuigen een verbod geldt om zonder vergunning een ligplaats in te nemen. Verder is voor zowel woonboten als bedrijfsvaartuigen vereist dat alle andere vergunningen zijn verleend voordat een ligplaatsvergunning kan worden verleend. Dat betekent dat het nodig hebben van een omgevingsvergunning geen voorwaarde is waar de Dienstenrichtlijn op van toepassing is. Uit overweging 9. van de preambule van de Dienstenrichtlijn volgt immers dat de richtlijn niet van

toepassing is op eisen die dienstverrichters bij de uitvoering van hun economische activiteit in acht dienen te nemen op dezelfde wijze als natuurlijke personen die als particulier handelen.

Evenredigheid

Uitspraak van 11 januari 2023

ECLI:NL:RVS:2023:79

(Betrekken van vermogen met BEM-clausule bij vaststelling huurtoeslag)

Samenvatting

Bij de vaststelling van de aanspraak op huurtoeslag heeft de Belastingdienst/Toeslagen vermogen van een inwonende meerderjarige zoon, die als medebewoner moet worden aangemerkt betrokken. Dat vermogen bestond uit geld dat is ontvangen uit een erfenis en dat op een spaarrekening staat waarop een zogenoemde BEM-clausule (Belegging Erfenis en andere gelden Minderjarigen) rust. Tot de zoon 23 jaar is, kan niet over het spaargeld worden beschikt. De zoon was jonger dan 23 jaar. Volgens de Belastingdienst/Toeslagen kon het vermogen van de zoon niet buiten beschouwing worden gelaten op grond van artikel 9, eerste lid, aanhef en onder a, onderdeel 2 van de Uitvoeringsregeling omdat deze bepaling gaat over vermogen van een minderjarig kind. Volgens de Afdeling had de Belastingdienst/Toeslagen in deze uitzonderlijke situatie gelet op het evenredigheidsbeginsel van artikel 3:4, tweede lid, van de Awb het woord "minderjarig" buiten toepassing moeten laten en het vermogen van de zoon buiten beschouwing moeten laten. De besluiten van de Belastingdienst/Toeslagen leiden er namelijk toe dat geen recht op huurtoeslag is en een toeslagschuld ontstaat terwijl betrokkene en zijn zoon niet konden beschikken over het vermogen. Er is geen sprake van een zelfopgelegde beperking die ertoe kan leiden dat een huurder een aanspraak op huurtoeslag kan creëren door vermogen op naam van de kinderen voor langere tijd vast te zetten. De Afdeling doet een terugkoppeling aan de wet- en regelgever om nader te bezien of in dit soort gevallen sprake is van onbillijkheden van overwegende aard en om in de Uitvoeringsregeling daar al dan niet een regeling voor op te nemen.

Uitspraak van 1 maart 2023

ECLI:NL:RVS:2023:772

(Contra-legem toepassing evenredigheidsbeginsel)

Samenvatting

Uitspraak van de grote kamer volgend op een conclusie van staatsraad advocaat-generaal Snijders over de toetsing van de wet aan het evenredigheidsbeginsel. Uit artikel 1.3, tweede lid aanhef en onder b, van de Wet op de kinderopvang (Wko) volgt dat ouders kinderopvangtoeslag met terugwerkende kracht van maximaal drie maanden kunnen aanvragen. Gelet op de dwingendrechtelijke formulering van deze bepaling is geen ruimte voor toepassing van het evenredigheidsbeginsel neergelegd in artikel 3:4, tweede lid, van de Awb en artikel 13b, tweede lid van de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen (Awir). Bij de huidige stand van de rechtsontwikkeling staan artikel 11 van de Wet algemene bepalingen en het toetsingsverbod van artikel 120 Grondwet in de weg aan toetsing van een (bepaling uit een) wet in formele zin aan algemene rechtsbeginselen of (ander) ongeschreven recht. Tot zover volgt de Afdeling de conclusie van de staatsraad advocaat-generaal. Aanleiding kan bestaan voor contra-legemtoepassing van algemene rechtsbeginselen of (ander) ongeschreven recht. Dat is het geval als zich bijzondere omstandigheden voordoen die niet of niet ten volle zijn verdisconteerd in de afweging van de

wetgever en deze omstandigheden de toepassing van de wettelijke bepaling zozeer in strijd doet zijn met algemene rechtsbeginselen of (ander) ongeschreven recht dat die toepassing achterwege moet blijven. De Afdeling is van oordeel dat in het voorliggende geval geen bijzondere omstandigheden voordoen die niet of niet ten volle zijn verdisconteerd in de afweging van de wetgever. De essentie van een dwingend geformuleerde wettelijke termijn, zoals de driemaandetermijn in artikel 1.3, tweede lid, aanhef en onder b, van de Wko is dat degenen die niet of niet tijdig hun aanvraag indienen hun rechten verspelen, ook als zij daardoor financieel of anderszins worden gedupeerd. Die essentie kan de wetgever niet zijn ontgaan, zodat moet worden aangenomen dat hij de gevolgen van toepassing van een dergelijke termijnbepaling heeft bedoeld en voorzien. De wetsgeschiedenis duidt ook op een bewuste keuze van de wetgever voor een harde grens. Omdat zich geen bijzondere omstandigheden als hiervoor bedoeld voordoen, komt de Afdeling niet toe aan de vraag of toepassing van de driemaandetermijn zozeer in strijd komt met het evenredigheidsbeginsel dat die toepassing achterwege zou moeten blijven. Anders dan de advocaat-generaal is de Afdeling van oordeel dat in dit geval geen aanleiding is voor het buiten toepassing laten van de termijnbepaling van artikel 1.3, tweede lid, aanhef en onder b, van de Wko vanwege gestelde strijd met het evenredigheidsbeginsel.

Uitspraak van 1 maart 2023

ECLI:NL:RVS:2023:828

(Evenredigheid toepassing van een termijnbepaling uit een ministeriële regeling)

Samenvatting

De betrokken onderwijsinstelling heeft aanvragen om bijzondere bekostiging voor onderwijs zijn op grond van artikelen 34 en 35 van de Definitieve Regeling bekostiging personeel PO 2019–2020 en vaststelling bedragen voor ondersteuning van leerlingen in het PO en VO 2019–2020 in dit geval te laat ingediend. De Afdeling komt tot het oordeel dat het onverkort toepassing geven aan de termijnbepalingen in de Regeling in dit geval in strijd is met het in artikel 3:4, tweede lid, van de Awb neergelegde evenredigheidsbeginsel. De uitvoerbaarheid van de Rijksbegroting weegt niet zwaarder dan de belangen van de betrokken onderwijsinstelling. Wel is het toekennen van de volledige aangevraagde bekostiging niet evenredig omdat de aanvrager een duidelijk verwijt kan worden gemaakt voor het te laat indienen van de aanvragen. De Afdeling voorziet zelf in de zaak door te bepalen dat alsnog 50% van de gevraagde bekostiging wordt toegekend.

Geheimhouding

Uitspraak van 20 september 2023

ECLI:NL:RVS:2023:3540

(Bij inzageverzoeken anders dan op grond van de Woo handhaaft de Afdeling haar handelswijze voor het vragen van toestemming op grond van artikel 8:29 van de Awb)

Samenvatting

In zaken waarin een beroep tegen een besluit op grond van de Wet open overheid (Woo) aan de orde is, moet er sinds de inwerkingtreding van artikel 8:29, zesde lid, van de Awb vanuit worden gegaan dat de toestemming van rechtswege is verleend. Daarom behoeft, anders dan voorheen, in die zaken geen toestemming meer te worden gevraagd aan de andere partij(en) om mede op de grondslag van de vertrouwelijke stukken uitspraak te doen. Artikel 8:29, zesde lid, van de Awb geldt echter niet voor beroepen tegen besluiten waarin verzoeken om inzage in of verstrekking van

documenten of gegevens op grond van andere regelingen dan de Woo aan de orde zijn. Ingeval van een beroep waarin een beslissing op een dergelijk verzoek aan de orde is, kan er dus niet vanuit worden gegaan dat de toestemming van andere partijen van rechtswege is verleend en blijft gelden dat, als de Afdeling oordeelt dat er gewichtige redenen zijn die de beperking van de kennisneming rechtvaardigen, toestemming nodig is van de andere partij(en) om mede op de grondslag van die inlichtingen dan wel die stukken uitspraak te doen. De Afdeling zal in die gevallen geen afzonderlijke beslissing nemen op het verzoek om beperkte kennisneming van de stukken die het onderwerp zijn van de weigering tot inzage of verstrekking van documenten en gegevens en zij zal handelen alsof zij heeft beslist dat de beperking van de kennisneming is gerechtvaardigd. Vervolgens vraagt de Afdeling de andere partij(en) om toestemming om mede op de grondslag van die stukken uitspraak te mogen doen. Voor de behandeling van verzoeken om inzage in of verstrekking van stukken of gegevens op grond van de AVG en soortgelijke regelingen, zoals de Uitvoeringswet AVG, de Wet politiegegevens, de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens, de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2017, verandert er dus als niets als gevolg van de inwerkingtreding van het zesde lid van artikel 8:29 Awb.

Horen in verzet

Uitspraak van 1 november 2023

ECLI:NL:RVS:2023:4063

(Wie misbruik van recht maakt, hoeft door de rechtbank niet altijd gehoord te worden in verzet)

Samenvatting

Anders dan betrokkene meent is het niet zo dat in alle gevallen waarin een verzet ongegrond dan wel niet-ontvankelijk is verklaard zonder dat de indiener van het verzetschrift in de gelegenheid is gesteld op een zitting te worden gehoord, geen sprake is geweest van een eerlijk proces, waarop doorbreking van het appelverbod moet volgen. Het recht op toegang tot de rechter mag worden beperkt. Dat is niet in strijd met artikel 6 van het EVRM, mits de beperkingen niet in essentie het recht op toegang tot de rechter schaden, een gerechtvaardigd doel dienen en proportioneel zijn. Niet-ontvankelijkverklaring van een rechtsmiddel dat misbruik van recht inhoudt, voldoet aan die eisen. Daarbij wordt in aanmerking genomen dat ingevolge artikel 6, eerste lid, van het EVRM een rechterlijke procedure eerlijk dient te verlopen.

Het verzet van betrokkene is niet-ontvankelijk verklaard vanwege misbruik van recht. Omdat de rechtbank het verzet niet-ontvankelijk heeft verklaard vanwege misbruik van recht, is de rechtbank niet toegekomen aan een inhoudelijke beoordeling van het verzet. Dat is afgezien van horen, terwijl daar wel om is verzocht, kan alleen grond opleveren voor doorbreking van het appelverbod, als aan een inhoudelijke behandeling van het verzet, waarop dat horen betrekking heeft, had moeten worden toegekomen. Alleen dan is door het afzien van het horen sprake van een zodanige evidente schending van eisen van een goede procesorde dan wel fundamentele rechtsbeginselen dat van een eerlijk proces geen sprake is. Daarom moet in hoger beroep eerst worden getoetst of het oordeel van de rechtbank dat betrokkene bij het doen van verzet misbruik maakte van recht juist is. Is dat namelijk het geval, dan is de omstandigheid dat betrokkene niet ter zitting is gehoord, geen aanleiding voor het oordeel dat van een eerlijk proces geen sprake is geweest. Wat betrokkene in hoger beroep heeft aangevoerd, geeft geen grond voor het oordeel dat de rechtbank in verzet ten onrechte heeft geoordeeld dat sprake is van misbruik van recht. Daarom kan de omstandigheid dat betrokkene bij de rechtbank niet in de gelegenheid is gesteld over zijn verzet te worden gehoord en er geen openbare behandeling heeft plaatsgevonden, niet leiden tot de conclusie dat sprake is van

een ernstige schending van een goede procesorde of fundamentele rechtsbeginselen. Er bestaat dan ook geen grond voor het oordeel dat geen sprake is geweest van een eerlijk proces.

Mijnbouwschade

Uitspraak van 11 januari 2023

ECLI:NL:RVS:2023:96

(Toepassing van het wettelijk bewijsvermoeden)

Samenvatting

Bij fysieke schade aan gebouwen en werken die naar haar aard redelijkerwijs schade door beweging van de bodem als gevolg van de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk ten behoeve van het winnen van gas uit het Groningerveld zou kunnen zijn, wordt vermoed dat die schade is veroorzaakt door de aanleg of de exploitatie van dat mijnbouwwerk. Dat bewijsvermoeden kan echter worden weerlegd. Het bewijsvermoeden wordt met succes weerlegt als aan de hand van een advies wordt aangetoond dat de schadeoorzaak aantoonbaar uitsluitend een andere is dan bodembeweging als gevolg van de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk. In dat geval is voldoende aannemelijk dat de schade niet is veroorzaakt door mijnbouwactiviteiten. Als is vastgesteld dat de schade zeer waarschijnlijk is veroorzaakt door een andere uitsluitende oorzaak dan mijnbouwactiviteiten, is dat een voldoende mate van zekerheid voor weerlegging van het bewijsvermoeden.

Uitspraak van 5 juli 2023

ECLI:NL:RVS:2023:2574

(aanvraag in de zin van artikel 1:3, derde lid, Awb)

Samenvatting

Een op de website van de Nationaal Coördinator Groningen ingevuld aanmeldformulier is een schriftelijk verzoek van een belanghebbende om vergoeding op grond van de Beleidsregel vergoeding kosten aardbevingsbestendige nieuwbouw Groningen van 29 juni 2020 (Publieke nieuwbouwregeling). Daarmee is het een aanvraag als bedoeld in artikel 1:3, derde lid, van de Awb. Het ingevulde aanmeldformulier voldoet aan de wettelijke vereisten voor een aanvraag als bedoeld in artikel 4:2, eerste lid, van de Awb. Voor zover de aanvraag niet voldeed aan een of meerdere vereisten als bedoeld in artikel 4:2, tweede lid, Awb kan het bestuursorgaan de aanvraag buiten behandeling laten mits gelegenheid tot herstel is geboden als bedoeld in artikel 4:5 van de Awb. Ook een volgens het bestuursorgaan kansloze aanvraag is een aanvraag, namelijk een verzoek van een belanghebbende om een besluit te nemen waartegen rechtsbescherming open staat. Er is geen wettelijke grondslag voor afwijking van het systeem van de Awb door het maken van een onderscheid tussen aanmelden en aanvragen in uitvoering van de regeling.

Uitspraak van 27 september 2023

ECLI:NL:RVS:2023:3617

(Beantwoording van prejudiciële vragen van de rechtbank)

Samenvatting

Het Instituut Mijnbouwschade Groningen heeft een besluit om toekenning van een vergoeding wegens schade aan een woning als gevolg van gaswinning uit het Groningerveld ingetrokken. In het kader van de zaak hierover heeft de rechtbank Noord-Nederland prejudiciële vragen gesteld aan

de Afdeling. De eerste vraag betreft de bevoegdheid van het Instituut om een voor de aanvrager gunstige beslissing in te trekken op de grond dat deze beslissing onjuist is. Het Instituut heeft die bevoegdheid als het besluit berust op een vergissing die onverwijld en onmiskenbaar door het Instituut is medegedeeld en de belanghebbende in die korte tijd niet iets heeft gedaan of nagelaten dat niet zonder meer zonder nadeel kan worden hersteld. De tweede vraag betreft het peilmoment voor de beoordeling door het Instituut van een aanvraag tot schadevergoeding. De vragen of recht op schadevergoeding jegens het Instituut bestaat, wat de omvang daarvan is en wie de rechthebbende is, moeten door het Instituut beoordeeld worden naar de toestand zoals die zich voordoet ten tijde van het nemen van de beslissing op de aanvraag tot schadevergoeding. Wordt bezwaar gemaakt tegen het besluit op de aanvraag, dan moet het Instituut die vragen beoordelen naar de toestand zoals die zich voordoet ten tijde van het nemen van de beslissing op bezwaar. De vragen over de uitleg van bedingen in de NVM-koopakte en de leveringsakte en de omvang van de onderzoeksplicht voor het Instituut lenen zich niet voor beantwoording in algemene zin.

Nadeelcompensatie

[Uitspraak van 23 november 2023](#)

ECLI:NL:RVS:2023:4412

(Toepassingsbereik artikel 7.14, eerste lid, van de Waterwet)

Samenvatting

De zaak gaat over nadeelcompensatie vanwege waterschade bij landbouwers in Noord-Limburg. Artikel 7.14, eerste lid, van de Waterwet is de grondslag voor vergoeding van schade als gevolg van de rechtmatige uitoefening van publiekrechtelijke taken en bevoegdheden in het kader van het waterbeheer. Naar het oordeel van de Afdeling is het toepassingsbereik van deze bepaling niet beperkt tot actief overheidshandelen, maar is denkbaar dat, mede gelet op de bedoeling van de wetgever om een algemene regeling voor de afhandeling van schade te bieden, ook een nalaten om te handelen onder omstandigheden tot schadevergoeding kan leiden. Verder is met artikel 7.15 van de Waterwet niet beoogd het toepassingsbereik van artikel 7.14, eerste lid, te beperken. In gevallen van wateroverlast of overstromingen, anders dan door (het moeten gedogen van) de tijdelijke berging van water in een bergingsgebied als bedoeld in artikel 7.15, kan artikel 7.14, eerste lid, dus nog steeds een grondslag bieden voor vergoeding van schade. In dit geval is niet aan het causaliteitsvereiste voldaan. De bewijslast van het oorzakelijk verband met de gestelde oorzaak van de schade rust op de aanvrager.

Overtreder

[Uitspraak van 31 mei 2023](#)

ECLI:NL:RVS:2023:2067

(Aansluiting bij uitleg in het strafrecht van functioneel ouderschap)

Samenvatting

De Afdeling nuanceert de rechtspraak over het begrip 'overtreder'. Zowel voor de bestuurlijke boete als voor herstelsancties wordt aangesloten bij de strafrechtelijke criteria over functioneel ouderschap. Die aansluiting geldt zowel voor natuurlijke personen als voor rechtspersonen. Voor zover het gaat om natuurlijke personen wordt aangesloten bij het IJzerdraad-arrest van

de Hoge Raad van 23 februari 1954, ECLI:NL:HR:1954:3 en het arrest van de Hoge Raad van 8 december 2015 (ECLI:NL:HR:2015:3487). Wat betreft de strafrechtelijke criteria voor het ouderschap van rechtspersonen wordt verwezen naar de criteria geformuleerd in het Drijfmest-arrest van de Hoge Raad van 21 oktober 2003, ECLI:NL:HR:2003:AF7938, zoals verduidelijkt in het arrest van 26 april 2016, ECLI:NL:HR:2016:733. Zie ook [Uitspraak van 31 mei 2023](#), ECLI:NL:RVS:2023:2071.

Planschade

Uitspraak van 20 december 2023

ECLI:NL:RVS:2023:4769

(Terugkomen van een besluit tot vaststelling van de hoogte van de wettelijke rente over de tegemoetkoming van planschade)

Samenvatting

De renteberekening was ten onrechte gebaseerd op de wettelijke rente voor handelstransacties in plaats van niet-handelstransacties. Het is vaste rechtspraak dat ook in het geval dat een regeling over de intrekking van een besluit ontbreekt, het desbetreffende bestuursorgaan bevoegd is een onjuist besluit in te trekken, mits de aard van het besluit en de inhoud van de wettelijke regeling zich daartegen niet verzetten en het bestuursorgaan de algemene beginselen van behoorlijk bestuur in acht neemt. De bevoegdheid om een onjuist besluit in te trekken of, zoals in dit geval, de verschuldigde wettelijke rente op een lager bedrag vast te stellen, wordt afgeleid uit de bevoegdheid om een begunstigend besluit te nemen. Deze bevoegdheid wordt beperkt door algemene beginselen van behoorlijk bestuur, zoals het rechtszekerheidsbeginsel en het vertrouwensbeginsel. In beginsel mag de belanghebbende erop vertrouwen dat een jegens hem genomen besluit juist is. Dat is niet het geval als de onjuistheid van het besluit te wijten is aan het feit dat de belanghebbende onjuiste of onvolledige gegevens heeft verstrekt of als hij wist of behoorde te weten dat het besluit onjuist is. In deze gevallen is intrekking van het besluit toegestaan. Dat is, volgens de rechtspraak, eveneens toegestaan als weliswaar geen sprake is van verkeerde inlichtingen of van een kenbare fout, maar het gaat om een vergissing die onverwijld en onmiskenbaar door het desbetreffende bestuursorgaan is herroepen en de belanghebbende in die korte tijd niet iets heeft gedaan of nagelaten dat niet meer zonder nadeel kan worden hersteld. In dit geval behoorde betrokkene te weten dat het besluit onjuist was. Daarom was intrekking van dat besluit, in die zin dat de verschuldigde rente op een lager bedrag wordt vastgesteld in beginsel toegestaan. Of dit onverwijld is gebeurd is slechts van belang als geen sprake is van een kenbare fout. Die situatie doet zich nu niet voor. Dat betekent echter niet dat in het geheel geen betekenis toekomt aan het tijdsverloop tussen de datum van het besluit en de datum van de intrekking van het besluit. In dit geval heeft het bestuursorgaan, kort nadat het had geconstateerd dat het in het besluit ten onrechte is uitgegaan van de wettelijke handelsrente, betrokkene daarvan op de hoogte gesteld. Na het vonnis in de civiele procedure over de terugvordering van het verschil tussen de handelsrente en de wettelijke rente heeft teruggevorderd, is het besluit genomen waarbij de verschuldigde wettelijke rente lager is vastgesteld. Naar het oordeel van de Afdeling brengt onder deze omstandigheden het tijdsverloop niet met zich dat dit besluit in strijd met de rechtszekerheid is genomen.

Uitspraak van 5 april 2023

ECLI:NL:RVS:2023:1342

(Gezag van gewijsde bij vervolgpcedures)

Samenvatting

De rechtskracht van het oordeel van de rechter dat het onder het oude planologische regime niet was toegestaan om een verkooppunt voor motorbrandstoffen te realiseren, is beperkt tot het geschil over de vaststelling van een bestemmingsplan of de weigering van een omgevingsvergunning en strekt zich niet uit tot het hier aan de orde zijnde geschil, waarin het gaat om de weigering van een tegemoetkoming in planschade. Dat betekent dat in deze procedure ter discussie kan worden gesteld of het onder het oude planologische regime was toegestaan om een verkooppunt voor motorbrandstoffen te realiseren.

Proceskosten

Uitspraak van 5 april 2023

ECLI:NL:RVS:2023:1330

(Analoge toepassing artikel 8:75a Awb in de fase van administratief beroep)

Een student had niet voldoende studieresultaten gehaald voor haar propedeuse. Naar aanleiding van het ingediend administratief beroep bij het college van beroep voor de examens van de Hogeschool is een schikking bereikt. De student trok daarop het administratief beroep in maar heeft het college wel verzocht om een proceskostenvergoeding toe te kennen. Het college heeft dat verzoek afgewezen. Daar was de student het niet mee eens. Voor de fase van administratief beroep ontbreekt een bepaling die vergelijkbaar is met artikel 8:75a van de Awb. Naar het oordeel van de Afdeling ligt het in de rede om, analoog aan het bepaalde in artikel 8:75a, van de Awb, ook voor de fase van administratief beroep de mogelijkheid aan te nemen dat het college kan voorzien in een proceskostenvergoeding, als een schikking is getroffen, het administratief beroep wordt ingetrokken en vervolgens door de student om een vergoeding van proceskosten wordt verzocht. Wel moet aan de bijkomende voorwaarden van artikel 7:28 van de Awb zijn voldaan. Dat betekent dat de schikking moet kunnen worden aangemerkt als een herroeping die verband houdt met een aan het bestuursorgaan te wijten onrechtmatigheid.

Rechtsbijstand

Uitspraak van 19 juli 2023

ECLI:NL:RVS:2023:2733

(Beoordelingskader samenhangende procedures)

Samenvatting

De Afdeling ziet aanleiding om het beoordelingskader voor samenhangende procedures te verduidelijken. Als de raad voor de rechtsbijstand aan een rechtsbijstandverlener meer toevoegingen heeft verstrekt, dan beoordeelt hij bij de aanvraag van een vergoeding op één van die toevoegingen of de procedures waarvoor de toevoegingen zijn verleend met elkaar samenhangen. Achtergrond hiervan is dat bij samenhangende procedures aan een tweede of volgende zaak minder tijd hoeft te worden besteed dan aan de eerste zaak. De vraag of procedures met elkaar samenhangen moet worden ongescheiden van de vraag of die procedures hetzelfde rechtsbelang dienen. Een vergoeding voor samenhangende procedures is hoger dan een vergoeding voor één zaak. Procedures hangen met elkaar samen als is voldaan aan de twee cumulatieve voorwaarden die volgen uit artikel 11 van het Besluit vergoedingen rechtsbijstand 2000. Ten eerste moeten de zaken procedureel

samenhangen. Dat is het geval als twee of meer procedures van de rechtsbijstandsverlener die de toevoeging heeft aangevraagd of diens kantoorgenoot worden gevoegd, of gelijktijdig of (nagenoeg) aansluitend worden behandeld op de zitting van een rechter of andere geschilbeslechtende instantie. Ten tweede moeten de procedures inhoudelijk naar hun aard verknocht zijn. Dat is het geval als procedures betrekking hebben op dezelfde problematiek. Bij de vraag of procedures naar hun aard verknocht zijn is als eerste factor van belang of de rechtsbijstandsverlener in de procedures rechtsbijstand heeft verleend aan dezelfde of een andere partij. Als tweede factor is van belang in hoeverre er een ander feitencomplex aan de procedures ten grondslag ligt, en de derde factor die moet worden betrokken is de vraag of de procedures gaan over niet al te zeer uiteenlopende rechtsvragen.

Uitspraak van 11 oktober 2023

ECLI:NL:RVS:2023:3770

(Recht op gesubsidieerde rechtsbijstand van een niet-aangehouden meerderjarige verdachte tijdens politieverhoor)

Samenvatting

In de [Uitspraak van 3 april 2013](#), ECLI:NL:RVS:2013:BZ7602 is geoordeeld dat het toen geldende beleid van de raad voor de rechtsbijstand waaruit volgde dat een niet-aangehouden verdachte geen recht heeft op gesubsidieerde rechtsbijstand voorafgaande aan het politieverhoor, niet onredelijk is of in strijd met het evenredigheidsbeginsel. Deze uitspraak is achterhaald. De ter zake doende wet- en regelgeving en de jurisprudentie van de Hoge Raad, waarop die uitspraak was gebaseerd, zijn gewijzigd in die zin dat ook een niet-aangehouden verdachte recht heeft op rechtsbijstand voorafgaand aan en tijdens het politieverhoor. Verwezen wordt naar de arresten van de Hoge Raad van 20 maart 2018, ECLI:NL:HR:2018:368, en 18 februari 2020, ECLI:NL:HR:2020:288. Het beleid dat een niet-aangehouden verdachte geen recht heeft op gesubsidieerde rechtsbijstand is niet in strijd met het Europees Recht. Aan Richtlijn 2013/48/EU kan geen recht op gesubsidieerde rechtsbijstand worden ontleend. Richtlijn 2016/1919/EU bevat wel een regeling over gesubsidieerde rechtsbijstand maar de aan de orde zijnde situatie valt niet onder het toepassingsbereik van deze Richtlijn. Het beleid van de raad, waarin het recht op gesubsidieerde rechtsbijstand per definitie wordt onthouden aan de niet-aangehouden verdachte tijdens een politieverhoor verhoudt zich echter niet goed met het discretionaire karakter van de in artikel 44, eerste lid, van de Wet op de rechtsbijstand neergelegde bevoegdheid en daarmee gepaard gaande verantwoordelijkheid van de raad. Verdachten die zijn uitgenodigd voor verhoor op het politiebureau worden in een voorkomend geval verdacht van ernstige strafbare feiten waarvoor ingrijpende sancties kunnen worden opgelegd. Er staat voor hen veel op het spel. Het beleid komt neer op het per definitie onthouden van recht op gesubsidieerde rechtsbijstand aan de niet-aangehouden verdachte. De raad zal de afwijzing van de toevoeging beter moeten motiveren.

Schadevergoeding vanwege overschrijding redelijke termijn

Uitspraak van 27 december 2023

ECLI:NL:RVS:2023:4723

(Bij misbruik van recht bestaat in beginsel geen recht op schadevergoeding vanwege overschrijding van de redelijke termijn als bedoeld in artikel 6 van het EVRM)

Samenvatting

Misbruik van de bevoegdheid een Wob-verzoek in te dienen. In gevallen waarin het (hoger) beroep van betrokkene niet-ontvankelijk wordt verklaard vanwege misbruik van de bevoegdheid om een Wob-verzoek in te dienen en vervolgens procesrechtelijke rechtsmiddelen aan te wenden, bestaat in beginsel geen spanning en frustratie die recht geeft op vergoeding van immateriële schade vanwege overschrijding van de redelijke termijn. In dit geval is er geen reden om van dit uitgangspunt af te wijken.

Studentenzaken

Uitspraak van 15 maart 2023

ECLI:NL:RVS:2023:1048

(Definitieve beëindiging opleiding vanwege wangedrag)

Samenvatting

Vanwege wangedrag is de inschrijving van betrokkene voor de opleiding Geneeskunde aan de Erasmus Universiteit Rotterdam definitief beëindigd op grond van artikel 7.42a, eerste lid, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek, een zogenoemd *ludicium Abeundi*. De in artikel 7.42a, eerste lid neergelegde bevoegdheid richt zich op gevallen waarin personen door hun gedragingen een bedreiging vormen voor anderen, zoals medestudenten, docenten maar ook voor degenen die op andere manier deel uitmaken van het onderwijs. Dat zal zich met name voordoen bij praktijkoefeningen die voorbereiden op de beroepsuitoefening. Het moet gaan om gedragingen en uitlatingen die in de context van het beroep of de praktijkoefening ontoelaatbaar zijn. Het is aan het college van bestuur om een beoordeling te geven over de ongeschiktheid van een student voor de opleiding in relatie tot de uitoefening van een of meer beroepen waartoe de gevolgde opleiding opleidt. Bij die beoordeling heeft het college beoordelingsruimte en zal net een belangenafweging moeten maken. Op grond van het samenstel van gebeurtenissen en incidenten, het gezamenlijke advies van de examencommissie en de decaan, en de daaraan ten grondslag liggende dossierstukken, en het advies van een onafhankelijk psychiater mocht het college zich op het standpunt stellen dat betrokkene met haar gedragingen blijkt heeft gegeven van ongeschiktheid voor de uitoefening van het beroep van arts waartoe de opleiding opleidt. Het belang van betrokkene heeft het college niet doorslaggevend hoeven achten bij de beslissing tot definitieve beëindiging van de studie. Het belang van patiëntveiligheid heeft het college terecht zwaarder laten wegen.

Uitspraak van 2 augustus 2023

ECLI:NL:RVS:2023:2963

(Fraude)

Samenvatting

Aan een studente zijn sancties opgelegd omdat tijdens een door haar afgelegde toets een onregelmatigheid heeft plaatsgevonden. Door twee studenten zijn vrijwel identieke antwoorden gegeven. De examencommissie rekent de fraude toe aan beide studenten. Hoe de fraude heeft plaatsgevonden, heeft de examencommissie niet kunnen vaststellen. Volgens de Afdeling kunnen de feiten en omstandigheden zoals die voorliggen niet de conclusie dragen dat buiten redelijke twijfel is komen vast te staan dat de betrokken studente heeft gefraudeerd. Gelet op artikel 6 van het Verdrag van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden moet de examencommissie bewijzen dat een overtreding is gepleegd. In geval van twijfel moet betrokkene het voordeel van de twijfel worden

gegund. Niet is uitgesloten dat de betrokkene studente slachtoffer is geweest van het handelen van de medestudent. Zowel de bestraffende sanctie als de ongeldigverklaring van de toets als herstelsanctie kunnen niet in stand blijven. De Afdeling geeft mee dat de examencommissie wel nog kan onderzoeken of de toets ongeldig kan worden verklaard op de grond dat de kennis en kunde van de studenten die de toets maakten niet meer objectief kan worden vastgesteld.

Uitspraak van 6 september 2023

ECLI:NL:RVS:2023:3390

(Volgen van een nieuwe studie op basis van dezelfde verblijfsvergunning)

Samenvatting

Voor een vreemdeling met een verblijfsvergunning regulier onder de beperking 'studie' is het mogelijk om na het afronden van zijn studie onder dezelfde verblijfsvergunning een nieuwe studie te volgen aan een andere onderwijsinstelling die dan als referent optreedt. Die nieuwe referent moet zich met een formulier referent stellen voor de vreemdeling en daarbij verklaren dat de vreemdeling nog steeds aan alle voorwaarden van zijn verblijfsvergunning voldoet. Die melding moet binnen vier weken na de opgetreden wijziging zijn ontvangen bij de staatssecretaris. Dat de staatssecretaris bevoegd is een verblijfsvergunning in te trekken als een vreemdeling niet langer studeert aan een als erkend referent aangemerkte onderwijsinstelling betekent niet dat deze vreemdeling geen rechtmatig verblijf meer heeft. Een vreemdeling heeft rechtmatig verblijf zolang de staatssecretaris de verblijfsvergunning voor bepaalde tijd niet, al dan niet met terugwerkende kracht, heeft ingetrokken. Het college had van het rechtmatig verblijf moeten uitgaan en moeten onderzoeken of hij zich na 1 september van het betreffende studiejaar alsnog als referent voor de vreemdeling kon stellen.

Uitspraak van 20 september 2023

ECLI:NL:RVS:2023:3561

(Informatievergaring bij de beoordeling van een verzoek om individuele toetsvoorzieningen)

Samenvatting

De examencommissie, die in staat moet worden gesteld een eigen afweging te maken om een student al dan niet een individuele toetsvoorziening toe te kennen, moet de beschikking hebben over de bescheiden die redelijkerwijs nodig zijn voor de beoordeling van het verzoek van een student. De student kan ervoor kiezen de voor die beoordeling noodzakelijke medische bescheiden niet te delen met de examencommissie, net zoals hij ervoor kan kiezen de studentendecaan geen toestemming te geven om de medische bescheiden met de examencommissie te delen. Als de examencommissie niet beschikt over de noodzakelijke bescheiden, loopt de student het risico dat de examencommissie haar taak niet of onvoldoende kan uitvoeren, en kan de examencommissie het verzoek afwijzen of niet volledig toewijzen.

Toeslagen

Uitspraak van 23 augustus 2023

ECLI:NL:RVS:2023:3209

(Beslistermijnen hersteloperatie toeslagen)

Samenvatting

De Wet hersteloperatie toeslagen biedt financiële compensatieregelingen voor gedupeerde ouders van de kinderopvangtoeslagaffaire. De wetgever heeft bewust onrealistische beslistermijnen in de wet opgenomen wat ertoe leidt dat de Belastingdienst/Toeslagen structureel de termijnen waarbinnen een beslissing moet worden genomen op aanvragen en bezwaren in het kader van de Wet hersteloperatie toeslagen overschrijdt. Het is niet de taak van de bestuursrechter om een structurele, collectieve oplossing voor deze problemen te bieden. Dat kan alleen de wetgever doen. Dat laat onverlet dat vanwege de grote hoeveelheid beroepen gericht tegen het niet tijdig nemen van een besluit, behoefte bestaat aan duidelijkheid over de nadere beslistermijn. De Afdeling stelt nadere beslistermijnen vast die bij beroepen gericht tegen het niet tijdig nemen van een besluit (op bezwaar) door de Afdeling als uitgangspunt zullen worden genomen. De rechtbanken wordt uit oogpunt van rechtseenheid, rechtsgelijkheid en rechtszekerheid aangeraden dezelfde termijnen in de toekomst te hanteren. In de uitspraak vindt een terugkoppeling aan de wetgever plaats. De Afdeling is zich ervan bewust dat de nieuwe nadere beslistermijnen geen oplossing bieden voor de uitvoeringsproblemen die de Belastingdienst/Toeslagen heeft. De termijnen zoals die nu in de Wet hersteloperatie staan zullen ook in de toekomst niet worden gehaald en de hersteloperatie als geheel komt onder druk te staan door het instellen van beroepen gericht tegen het niet tijdig nemen van een besluit. Op het moment van de inwerkingtreding van de Wet hersteloperatie toeslagen was al duidelijk dat de daarin genoemde termijnen niet zouden worden gehaald. De wetgever heeft desondanks de termijnen niet willen aanpassen. De Afdeling begrijpt dat het politiek gecompliceerd ligt om gedupeerde ouders met (nog) langere termijn te confronteren. Maar het ligt niet op de weg van de bestuursrechter dit probleem dat de wetgever heeft gecreëerd op te lossen. De taak van de bestuursrechter is om burgers die in beroep komen tegen een overheidsbesluit rechtsbescherming te bieden op basis van de wet die op dat moment geldt. Het bieden van een structurele oplossing gaat de taak van de bestuursrechter te buiten. Het is aan de wetgever om desgewenst alsnog te voorzien in een wettelijke regeling of een andere voorziening of oplossing. Vergelijkbaar: [Uitspraak van 23 augustus 2023](#), ECLI:NL:RVS:2023:3208.

Uitspraak van 27 september 2023

ECLI:NL:RVS:2023:3620

(Compensatie en aanvullende compensatie voor werkelijk geleden schade in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslag)

Samenvatting

De Belastingdienst/Toeslagen heeft in februari 2021 aan een gedupeerde ouder van de kinderopvangtoeslagaffaire een compensatiebedrag van € 72.382 toegekend. De ouder vindt dat zij recht heeft op aanvullende compensatie, omdat de werkelijke schade die ze heeft geleden volgens haar groter is dan het bedrag dat ze al heeft ontvangen. Zij heeft gewezen op onder meer vervangende opvangkosten, inkomensschade en immateriële schade. De wet maakt een aanvullende compensatie mogelijk als de ouder aannemelijk maakt dat de werkelijk geleden schade groter is. De gedupeerde ouder hoeft de schade niet te bewijzen maar moet wel aannemelijk en concreet maken dat en in welke mate de door hem werkelijk geleden schade het toegekende compensatiebedrag te boven gaat. De gedupeerde ouder in deze zaak heeft dat niet aannemelijk kunnen maken.

Uitspraak van 15 november 2023

ECLI:NL:RVS:2023:4215

(Aanspraak op tegemoetkomingen in geval van een niet-rechtmatig in Nederland verblijvende partner)

Samenvatting

Volgens artikel 9, tweede lid, van de Awir bestaat geen aanspraak op een tegemoetkoming als de partner van de aanvrager een vreemdeling is die geen rechtmatig verblijf heeft. Op 1 januari 2022 is de Wet op het kindgebonden budget (Wkb) gewijzigd. Met ingang van die datum geldt volgens artikel 1, vijfde lid, van die wet dat in afwijking van artikel 9, tweede lid, van de Awir, wel aanspraak bestaat op kindgebonden budget voor een kind dat rechtmatig verblijf heeft als de partner niet rechtmatig in Nederland verblijft. Er is niet voorzien in overgangsrecht zodat de wijziging geen terugwerkende kracht heeft. Dat betekent dat in dit geval artikel 9, tweede lid, van de Awir nog van toepassing is. Dit artikel is dwingend geformuleerd en de tekst van de bepaling laat geen ruimte om daarvan af te wijken. Aangezien de Awir een wet in formele zin is, kan de bepaling niet worden getoetst aan het evenredigheidsbeginsel. In dit geval bestaat aanleiding voor contra-legaltoepassing van het algemene evenredigheidsbeginsel. Uit de expliciete bedoeling van wetswijziging blijkt dat de wijziging van de Wkb ziet op bijzondere omstandigheden die aanvankelijk niet waren verdisconteerd in de afwegingen van de wetgever. Gelet op het doel van het kindgebonden budget, de door de wetgever gegeven redenen om door de wetswijziging wel aanspraak op dit budget te verlenen en de toegelichte ingrijpende gevolgen voor het kind, doen de bijzondere omstandigheden de toepassing van artikel 9, tweede lid, van de Awir zozeer in strijd zijn met het evenredigheidsbeginsel dat die toepassing achterwege moet blijven. Voor de aanspraken huurtoeslag en zorgtoeslag heeft geen wetswijziging plaatsgevonden en bestaat geen aanleiding artikel 9, tweede lid, van de Awir buiten toepassing te laten. De Belastingdienst/Toeslagen heeft een eigen verantwoordelijkheid om rechtstreeks werkend Unierecht toe te passen. Dat de staatsecretaris van Justitie en Veiligheid eerder een aanvraag van de toeslagpartner om een afgeleid verblijfsrecht toe te kennen heeft afgewezen en dit besluit formele rechtskracht heeft, ontslaat de Belastingdienst/Toeslagen niet van de verplichting om hierover in de procedure over de aanspraak op zorg- en huurtoeslag alsnog een standpunt in te nemen.

Verkeersbesluiten

[Uitspraak van 15 februari 2023](#)

ECLI:NL:RVS:2023:599

(Toetsingskader verkeersbesluiten)

Samenvatting

Het college van burgemeester en wethouders heeft beoordelingsruimte bij de beantwoording van de vraag wat nodig is ter bescherming van de verkeersbelangen genoemd in artikel 2, eerste en tweede lid, van de Wegenverkeerswet 1994. Het college dient dit naar behoren te motiveren. Afhankelijk van de beroepsgronden gaat de bestuursrechter in op de vraag of de manier waarop het college van die beoordelingsruimte gebruik heeft gemaakt in overeenstemming is met het recht. Daarbij moet de bestuursrechter nagaan of het college redelijkerwijs de beoordelingsruimte op die manier heeft kunnen invullen. Nadat het college heeft vastgesteld wat naar zijn oordeel nodig is gelet op de betrokken verkeersbelangen, moet het de uitkomst van die beoordeling afwegen tegen de voor een of meer belanghebbenden nadelige gevolgen van het verkeersbesluit. Bij die afweging heeft het bestuursorgaan beleidsruimte. De bestuursrechter gaat niet na of hij in het concrete geval tot hetzelfde besluit zou zijn gekomen. De bestuursrechter beoordeelt aan de hand van de beroepsgronden of de (uitkomst van de) belangenafweging die ten grondslag ligt aan het besluit onevenredig is in verhouding tot de met dat besluit te dienen doelen (artikel 3:4, tweede lid, van de Awb).

Verklaring omtrent het gedrag

Uitspraak van 29 maart 2023

ECLI:NL:RVS:2023:1249

(Ook als er geen twijfel is, moeten de omstandigheden waaronder het strafbare feit is gepleegd op grond van het evenredigheidsbeginsel bij de besluitvorming worden betrokken)

Samenvatting

Geweigerde verklaring omtrent het gedrag (VOG) voor een chauffeurskaart. Volgens het subjectieve criterium in de beleidsregels wordt uitsluitend in geval van twijfel gekeken naar de omstandigheden waaronder het strafbare feit is gepleegd. De minister moet aan de hand van alle omstandigheden van het geval nagaan of zich bijzondere omstandigheden voordoen in de zin van artikel 4:84 van de Awb. Daaronder vallen ook de omstandigheden waaronder het strafbare feit heeft plaatsgevonden. In het standpunt van de minister dat hij niet de beoordeling door de strafrechter wil herhalen ziet de Afdeling geen grond voor afwijking van de regel dat alle omstandigheden van het geval moeten worden meegewogen. De wijze waarop de strafrechter de feiten heeft gewogen in het kader van de straftoemeting kan immers verschillen van de afweging die de minister moet maken wanneer een VOG wordt aangevraagd. De Afdeling komt in zoverre tot een ander oordeel dan eerder. Ook als er geen twijfel is, moeten de omstandigheden waaronder het strafbare feit heeft plaatsgevonden op grond van het evenredigheidsbeginsel bij de besluitvorming worden betrokken.

Vertrouwensbeginsel

Uitspraak van 1 maart 2023

ECLI:NL:RVS:2023:807

(Derde stap vertrouwensbeginsel; belangenafweging bij contra legem honoreren gerechtvaardigd vertrouwen)

Samenvatting

Bij betrokkene is sprake van een gerechtvaardigde verwachting dat zij een parkeerterrein mocht afsluiten met een parkeersysteem. Dit betekent nog niet dat aan die verwachtingen moet worden voldaan. Het honoreren van opgewekt gerechtvaardigd vertrouwen waardoor strijd ontstaat met een wettelijk voorschrift is alleen dan aanvaardbaar als het buiten toepassing laten van het wettelijk voorschrift niet leidt tot aantasting van (mede) door dat voorschrift beschermde belangen van derden of van zwaarder wegende algemene belangen. Betrokkene heeft veel werk gemaakt van de door bewoners en winkeliers ervaren parkeerdruk, onder meer door het opstellen van een parkeerdrukonderzoek. Maar het college is ook al langer bezig met een parkeerplan voor een groter gebied waarbij ook met de belangen van omwonenden en winkeliers rekening zal worden gehouden. Het belang van betrokkene bij de exploitatie van het parkeerterrein legt gelet op de regelgeving en het belang van de handhaving onvoldoende gewicht in de schaal. Wanneer andere belangen in de weg staan aan honorering van het gewekte vertrouwen kan voor het bestuursorgaan de verplichting bestaan om de geleden schade te vergoeden. Betrokkene heeft schade geleden door de toezeggingen waarop zij heeft vertrouwd. Het college moet die schade vergoeden. Daartoe dient het college een zelfstandig schadebesluit te nemen.

Uitspraak van 24 mei 2023

ECLI:NL:RVS:2023:2009

(Het college heeft onvoldoende gemotiveerd dat het algemeen belang zwaarder zou moeten wegen dan het belang van betrokkene)

Samenvatting

Weigering verlening omgevingsvergunning voor kamerverhuur. Betrokkene stelt dat hij uit een brief mocht afleiden dat een omgevingsvergunning niet (meer) nodig is, dan wel dat hij deze zou krijgen. Betrokkene mocht, gelet op het voorgaande, de gerechtvaardigde verwachting hebben dat het gebruik van de woning voor kamerverhuur op grond van de Wabo was toegestaan, dan wel dat voor het gebruik een omgevingsvergunning zou worden verleend als deze nodig is en zou worden aangevraagd. Dat sprake is van gerechtvaardigde verwachtingen betekent niet dat daaraan altijd moet worden voldaan. Zwaarder wegende belangen, zoals het algemeen belang of de belangen van derden, kunnen daaraan in de weg staan. Volgens het college is er een zwaarder wegend belang, namelijk dat van de leefbaarheid in de wijk. De woning ligt in een gebied dat 'op slot' staat, omdat de leefbaarheid zodanig onder druk staat dat nieuwe wijzigingen van een woning naar kamerbewoning leidt tot een onevenredige inbreuk op het woon- en leefklimaat. In de wijk is veel woonoverlast door overbewoning en storend gedrag van bewoners. Het gaat hier niet om een toevoeging van een woning die gebruikt wordt voor kamerbewoning. De woning wordt daar al sinds 1985 voor gebruikt. Bovendien zijn er volgens betrokkene nooit klachten geuit vanuit de buurt over de kamerbewoners. Het college heeft dit niet betwist. En, ten slotte, is aannemelijk dat betrokkene de beslissing om de woning te kopen mede heeft gebaseerd op de informatie in de brief. Het college heeft onvoldoende gemotiveerd dat het algemeen belang zwaarder zou moeten wegen dan het belang van betrokkene. Het college moet in een nieuw besluit de belangen van betrokkene nadrukkelijk meewegen in de belangenafweging.

Wegenverkeerswet

Uitspraak van 17 mei 2023

ECLI:NL:RVS:2023:1943

(Twintigminutentermijn bij ademonderzoek)

Samenvatting

In deze zaak is in geschil of het CBR mocht afgaan op de uitslag van een ademonderzoek en meer in het bijzonder of aan de zogenoemde twintigminutentermijn is voldaan. In de regelgeving is voorgeschreven dat tussen de vordering om medewerking te verlenen aan het voorlopig ademonderzoek en het ademonderzoek zelf minimaal twintig minuten moeten zijn gelegen. De Afdeling heeft eerder geoordeeld dat de omstandigheid dat de twintigminutentermijn nog niet geheel was verstreken op het moment dat het ademonderzoek plaatsvond, niet in alle gevallen meebrengt dat het CBR niet bevoegd was een onderzoek naar het alcoholgebruik op te leggen. Die bevoegdheid wordt in het belang van de verkeersveiligheid aanwezig geacht als het ademonderzoek kort voor het einde van de twintigminutentermijn heeft plaatsgevonden, de alcohol pas een poos na het ademonderzoek zodanig door het lichaam zou zijn afgebroken dat een waarde zou zijn gemeten die onder de minimale waarde lag om een onderzoek op te mogen leggen, en het niet aannemelijk was dat eventueel nog aanwezige resten mondalcohol de waarde dusdanig hadden beïnvloed dat korte tijd later de minimale waarde om een onderzoek op te leggen niet zou zijn gehaald. Waar in die eerdere zaken vaststond dat de twintigminutentermijn net niet was gehaald,

is in deze zaak de aanvang van de twintigminutentermijn niet vast te stellen. Dat betekent niet dat het CBR niet bevoegd was het onderzoek naar het alcoholgebruik op te leggen. Met het uitgevoerde ademonderzoek is een te hoog ademalcoholgehalte vastgesteld. Het doel van de twintigminutentermijn is dat het vastgestelde ademalcoholpercentage niet mag zijn beïnvloed door resten mondalcohol. In dit geval was met voldoende zekerheid vast te stellen dat geen sprake kan zijn geweest van resten mondalcohol, omdat aannemelijk is dat betrokkene meer dan twintig minuten vóór het ademonderzoek geen alcohol meer heeft gedronken. Bovendien is berekend dat het ademalcoholgehalte pas 65 minuten na het onderzoek onder de grens zou komen om een onderzoek naar alcoholgebruik op te leggen. Er was dus geen sprake van een grensgeval.

[Uitspraak van 13 september 2023](#)

ECLI:NL:RVS:2023:3484

(Diagnose “drugsgebruik in ruime zin”)

Samenvatting

Het gaat in deze zaak om de vraag of de anamnese, dat is de eigen verklaring van betrokkene tijdens het psychiatrisch onderzoek, voldoende is om de diagnose “drugsgebruik in ruime zin” te stellen op basis waarvan een rijbewijs ongeldig kan worden verklaard. In de [Uitspraak van 24 april 2019](#), ECLI:NL:RVS:2019:1339, heeft de Afdeling naar aanleiding van een deskundigenonderzoek om in algemene zin inzicht te verkrijgen in de diagnose “alcoholmisbruik in algemene zin” algemene uitgangspunten geformuleerd voor de beoordeling van een psychiatrisch rapport in het kader van CBR-keuringen. Deze rechtspraak kan ook worden toegepast in situaties waarin de diagnose “drugsmisbruik in ruime zin” is gesteld. De Uitspraak van 24 april 2019 moet niet zo worden begrepen dat een diagnose door een psychiater nooit kan worden gebaseerd op alleen de anamnese. Dit kan namelijk wel wanneer de eigen verklaring betrouwbaar is en duidt op misbruik.

Wet basisregistratie personen

[Uitspraak van 29 maart 2023](#)

ECLI:NL:RVS:2023:1245)

(Terugkoppeling aan de wetgever)

Samenvatting

Betrokkene heeft verzocht om zijn adresgegevens in de basisregistratie personen (brp) te corrigeren van ‘onbekend’ in een briefadres van de gemeente Utrecht. Betrokkene heeft met de overgelegde documenten weliswaar aangetoond dat hij in Nederland heeft verbleven, maar niet valt in te zien hoe hij met deze documenten kan aantonen dat buiten redelijke twijfel is dat het briefadres van de gemeente Utrecht in de betreffende periode het juiste adresgegevens is. Betrokkene heeft geen aangifte van dit briefadres gedaan en het college had in die tijd niet het voornemen om dit briefadres ambtshalve op te nemen. Ook is niet gebleken dat betrokkene in die periode daadwerkelijk dit briefadres heeft gebruikt. De registratie van een adresgegevens in de brp als ‘onbekend’ is een administratieve registratie die feitelijk betekent dat de verblijfplaats van de betrokken persoon onbekend is. Uit de geschiedenis van de totstandkoming van artikel 2.22 van de Wet brp volgt dat een college in de brp moet opnemen dat een voormalig ingezetene is vertrokken naar onbekend, als die persoon het adres waarop hij in de brp stond ingeschreven heeft verlaten en spoorloos is. De werkelijke situatie in die gevallen waarin artikel 2.22 van de Wet brp toepassing vindt, is niet bekend. Het daadwerkelijke verblijf in het buitenland is geen vereiste om het adresgegevens van een

persoon als 'onbekend' in de brp te registreren. Voor de betrokken persoon betekent deze registratie dat het college er ambtshalve zorg voor draagt dat het vertrek van de ingezetene uit Nederland in de brp wordt opgenomen, ook als dat niet aannemelijk is of vast staat dat deze persoon in die periode in Nederland verbleef. Dat volgt rechtstreeks uit artikel 2.22, eerste lid, van de Wet brp en is een keuze van de wetgever.

Terugkoppeling aan de wetgever: voor zover betrokkene met zijn verzoek om een briefadres te registreren beoogt de registratie van zijn vertrek uit Nederland te wijzigen, omdat hij feitelijk niet in het buitenland was, maar in Nederland, is dat begrijpelijk, maar binnen de Wet brp niet mogelijk. Dat is een kwestie die alleen door de wetgever kan worden opgelost.

Uitspraak van 18 oktober 2023

ECLI:NL:RVS:2023:3862

(Ook anderen dan de ingezetene of degene om wiens gegevens in de brp het gaat, kunnen worden aangemerkt als belanghebbende bij de besluiten waartegen op grond van artikel 2.60 van de Wet brp bezwaar en beroep open staan)

Samenvatting

Het college heeft ambtshalve de adresgegevens van de dochter van betrokkene in de brp gewijzigd in het adres van de betrokkene. Ook anderen dan de ingezetene of de degene om wiens gegevens in de brp het gaat, kunnen worden aangemerkt als belanghebbende. Uit de wetsgeschiedenis kan niet worden afgeleid dat de wetgever heeft beoogd om alleen degene om wiens gegevens het gaat, als belanghebbende aan te merken bij de besluiten waartegen op grond van artikel 2.60 van de Wet brp bezwaar en beroep open staan. Het gaat hier om een ambtshalve inschrijving van de dochter van betrokkene op het adres van betrokkene. Betrokkene kan hiervan, als bewoner en eigenaar van die woning, directe gevolgen ondervinden, bijvoorbeeld op het gebied van administratie, toeslagen en belastingen. Verder is niet uitgesloten dat de inschrijving gevolgen heeft voor het recht op (het ongestoord genot van) zijn eigendom. Gelet hierop is de betrokkene belanghebbende bij het besluit van het college.

Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur

Uitspraak van 22 november 2023

ECLI:NL:RVS:2023:4327

(Aanvraag splitsingsvergunning ten onrechte afgewezen op grond van de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Wet Bibob), omdat geen ernstig gevaar bestaat dat de vergunning mede zal worden gebruikt om strafbare feiten te plegen)

Samenvatting

Aanvraag splitsingsvergunning afgewezen op grond van de Wet Bibob. Het college kon niet redelijkerwijs het standpunt innemen dat sprake is van een ernstig gevaar dat de vergunning mede zal worden gebruikt om strafbare feiten te plegen. Weliswaar heeft betrokkene de Huisvestingswet overtreden, maar een nieuwe overtreding daarvan poogt hij nu te voorkomen door een vergunning aan te vragen. Betrokkene heeft door overlegging van twee concept-koopcontracten aannemelijk gemaakt dat hij de appartementen na splitsing direct wilde verkopen. Die verkoop is weliswaar niet

doorgegaan, maar er is niet gebleken dat betrokkene vaker overtredingen van de Huisvestingswet heeft gepleegd, terwijl hij beroepsmatig actief is op de woningmarkt. Om deze redenen kan in dit geval dan ook geen ernstig gevaar bestaan op grond waarvan de splitsingsvergunning moest worden geweigerd.

Wet openbaarheid van bestuur

Uitspraak van 8 februari 2023

ECLI:NL:RVS:2023:489

(Belang voorkomen onevenredige benadeling weegt minder zwaarder dan het belang van openbaarmaking van bedrijfsnamen)

Samenvatting

Het is op zich begrijpelijk dat de slachthuizen vrezen om in de belangstelling te komen staan van dierenrechtenactivisten, gelet ook op de in de media verschenen berichten over een aantal incidenten bij andere slachterijen in het verleden. Naar is gebleken, hebben de bedrijven in verband met deze vrees ook de nodige maatregelen ter beveiliging van hun bedrijf getroffen. Hoewel, zoals de minister terecht aanvoert, niet noodzakelijk is dat aannemelijk wordt gemaakt dat een concreet bedrijf onevenredige gevolgen van de openbaarmaking zal ondervinden, is die enkele vrees niet voldoende voor de conclusie dat openbaarmaking van de bedrijfsnamen daadwerkelijke schade zal toebrengen aan de met de geheimhouding van de bedrijfsnamen gediende belangen. Daartoe had de minister aan de hand van nadere concrete gegevens, bijvoorbeeld van de NCTB en/of de AIVD, aannemelijk moeten maken dat in Nederland (nog altijd) sprake is van een actuele dreiging van extremistische acties vanuit dierenrechtenactivisme in de richting van slachthuizen. Een nadere motivering op dit punt ontbreekt in het bij de rechtbank bestreden besluit in het geheel en is in de stukken en ook niet op de zitting gegeven. De verwijzing naar berichten in de media over incidenten bij slachterijen in het verleden leveren mede daarom geen concrete, actuele aanknopingspunten voor een dergelijke aanname op. De minister maakt via de website van de NVWA al een aantal jaren periodiek gegevens openbaar van het aantal controles en het aantal schriftelijke waarschuwingen en boeterapporten die het resultaat zijn van overtredingen van de geldende wettelijke regelgeving door de individuele slachthuizen die onder permanent toezicht staan. Bij deze openbaarmaking worden de namen en adresgegevens van de slachthuizen voluit vermeld. Niet gebleken is dat die openbaarmaking heeft geleid tot regelmatige acties van dierenrechtenactivisten bij die slachthuizen, zodat de minister niet aannemelijk heeft gemaakt dat openbaarmaking van tot de individuele bedrijven herleidbare inspectierapporten wel tot dergelijke acties zal leiden.

Wet particuliere beveiligingsorganisaties en recherchebureaus

Uitspraak van 27 december 2023

ECLI:NL:RVS:2023:4851

(Reikwijdte artikel 4:84 van de Awb bij toetsing beoordelingsruimte waarvoor beleidsregels zijn vastgesteld)

Samenvatting

Afwijzing aanvraag om beveiligingswerkzaamheden te mogen laten verrichten afgewezen, omdat de betrokkene niet over de bekwaamheid en betrouwbaarheid beschikt die van een beveiliging mag worden verwacht. Artikel 7, vierde lid, van de Wet particuliere beveiligingsorganisaties en recherchebureaus (Wpbr) heeft een dwingendrechtelijk karakter waarbij geen belangenafweging kan worden gemaakt. In het kader van de vraag of de betrokkene bekwaam of betrouwbaar is, zijn beleidsregels vastgesteld. In dat geval moet artikel 4:84 van de Awb worden toegepast, maar daarbij mag het bestuursorgaan alleen omstandigheden betrekken die relevant zijn voor het oordeel of de betrokkene al dan niet bekwaam of betrouwbaar is. De reikwijdte van artikel 4:84 van de Awb wordt dus begrensd door de ruimte die artikel 7, vierde lid, van de Wpbr laat.

Wet schadefonds geweldsmisdrijven

Uitspraak van 10 mei 2023

ECLI:NL:RVS:2023:1845

(Strekking en toepassing van de hardheidsclausule van artikel 8, eerste lid, van de Wet schadefonds geweldsmisdrijven)

Samenvatting

De zaak gaat over een aanvraag van een uitkering uit het schadefonds van een moeder voor het neerschieten van haar zoon door een politieagent met de dood tot gevolg. De uitkering is afgewezen omdat het overlijden niet het gevolg is van een opzettelijk gepleegd geweldsmisdrijf zodat niet voldaan aan artikel 3 van de Wet schadefonds geweldsmisdrijven. Aan de orde is de vraag of de hardheidsclausule die in artikel 8, eerste lid van de wet is opgenomen, kan worden toegepast. Volgens de Afdeling moet de hardheidsclausule zo worden gelezen dat deze bepaling niet beperkt is tot gevallen waarin het gaat om een opzettelijk gepleegd geweldsmisdrijf. Het vereiste dat sprake moet zijn van een opzettelijk gepleegd geweldsmisdrijf, is een van de vereisten van artikel 3 van de wet. Gelet op de algemene formulering van de hardheidsclausule en de wetsgeschiedenis daarvan is de Afdeling van oordeel dat deze ook kan worden toegepast als schade is geleden als gevolg van een opzettelijk gepleegd geweld dat niet strafbaar blijkt te zijn. De hardheidsclausule is wel alleen van toepassing in zeer schrijnende gevallen.

Wet wapens en munitie

Uitspraak van 26 april 2023

ECLI:NL:RVS:2023:1625

(De minister heeft ten onrechte de bevoegdheid om op een verzoek om ontheffing te beslissen feitelijk aan een privaatrechtelijke partij overgedragen. Ook maakt de weigering van de minister om een ontheffing te verlenen in dit geval een ongerechtvaardigde inbreuk op het in artikel 11 van het EVRM opgenomen recht zich niet te hoeven verenigen)

Samenvatting

Weigering om ontheffing te verlenen voor airsoftapparaten. Airsoftapparaten zijn wapens die vallen onder categorie I, onderdeel 7, van de Wet wapens en munitie (Wwm). Dergelijke wapens zijn op grond van artikel 13, eerste lid, van de Wwm in beginsel verboden. De minister is op grond van artikel 4 van de Wwm bevoegd om een vrijstelling of een ontheffing van dit verbod te

verlenen. Vrijstelling wordt verleend aan personen die lid zijn van de Nederlandse Airsoft Belangen Vereniging (NABV). De NABV is de enige erkende airsoftvereniging in Nederland. De minister heeft op gedetailleerd niveau de regels vastgelegd waaraan een airsoftvereniging moet voldoen. Uit de regels en de taken die aan de vereniging worden opgelegd, blijkt dat feitelijk de vereniging bepaalt of iemand de airsoftsport kan beoefenen. Ook is het grotendeels aan de vereniging overgelaten om toezicht te houden. Omdat de NABV op dit moment de enige erkende vereniging is, en de minister alleen bereid is om ontheffing te verlenen als iemand lid is van de NABV, zeer uitzonderlijke omstandigheden daargelaten, heeft de minister zijn bevoegdheid om op een verzoek om ontheffing te beslissen feitelijk aan een privaatrechtelijke partij overgedragen, zonder dat daar een wettelijke grondslag voor is. Dit verdraagt zich niet met het feit dat artikel 4 Wvm de bevoegdheid tot het verlenen van ontheffing toekent aan de minister. Verder houdt de weigering van de minister om een ontheffing te verlenen rechtstreeks verband met het feit dat betrokkene zich niet wil aansluiten bij de NABV. Daarmee vindt een beperking plaats van het recht op vrijheid van vereniging, neergelegd in artikel 11 van het EVRM. Artikel 11, eerste lid, van het EVRM omvat mede het recht om zich niet te hoeven verenigen. De wettelijke grondslag voor de beperking van het recht op vrijheid van vereniging is in dit geval gelegen in artikel 4 en 7, eerste lid, aanhef en onder e, van de Wvm. Die artikelen geven de minister de bevoegdheid een ontheffing te weigeren wanneer daartoe dringende, aan het algemeen belang ontleende, redenen bestaan. De beperking van het recht op vrijheid van vereniging is daarom, anders dan betrokkene stelt, bij wet voorzien. De minister heeft verder voldoende aannemelijk gemaakt dat deze beperking de openbare veiligheid en de gezondheid en de rechten van anderen beschermt en daarmee aldus een van de belangen genoemd in artikel 11, tweede lid, van het EVRM dient. Maar de deze beperking gaat verder dan noodzakelijk. De minister heeft niet aannemelijk gemaakt dat hij alleen met het verplicht stellen van een lidmaatschap van een vereniging voornoemde belangen kan dienen. Niet valt in te zien dat de minister niet met minder vergaande maatregelen kan volstaan. Zo kan de minister voorschriften aan een ontheffing verbinden, zoals het verplicht melden wanneer de airsoftsport wordt beoefend, het beschikken over een verklaring omtrent het gedrag en voorschriften over de wijze waarop airsoftapparaten opgeborgen dienen te worden. De weigering van de minister om betrokkene een ontheffing te verlenen maakt een ongerechtvaardigde inbreuk op artikel 11 van het EVRM.

Woningsluiting

Uitspraak van 21 juni 2023

ECLI:NL:RVS:2023:2402

(Woningsluiting na vondst van explosieve materialen)

Samenvatting

In een kelderbox bij een woning zijn explosieve materialen voor plofkraak gevonden. De burgemeester is in verband daarmee overgegaan tot sluiting van de bijbehorende woning voor drie maanden. De burgemeester mag op grond van de Gemeentewet een woning alleen tijdelijk sluiten als er in en rond de woning sprake is van ernstige overlast of in het geval van een noodsituatie waarin snel moet worden gehandeld. Daarvan was geen sprake zodat de burgemeester naar het oordeel van de Afdeling niet tot de tijdelijke sluiting van de woning bevoegd was. Omdat plofkraak ernstige strafbare feiten zijn die veel maatschappelijke impact hebben, heeft de Afdeling begrip voor de behoefte van de burgemeester om een signaal af te geven. In dit geval was de openbare orde van de omgeving van de woning niet gestoord door de handelingen die in de kelderbox zijn verricht en de materialen die daar zijn aangetroffen. Niet was gebleken van langdurige en regelmatige overlast

die maatschappelijk onaanvaardbare vormen aannam, vergelijkbaar met drugsoverlast. Zowel voor als na het politieonderzoek zijn geen meldingen geweest over activiteiten of personen in de woning of de kelderbox. Er hebben geen incidenten plaatsgevonden in de kelderbox. De onrust onder omwonenden is ontstaan met de ontruiming van de kelderbox. Er was geen loop naar de kelderbox. De enkele aanwezigheid van illegale explosieve materialen – hoe ernstig dan ook – kan op zichzelf niet worden aangemerkt als illegale overlast. De explosieven zijn na ontdekking meteen meegenomen. Ten tijde van de sluiting zes weken later was er geen sprake meer van een noodsituatie. Er was geen acuut (levens)gevaar voor bewoners van omliggende woningen. Daarom mocht de burgemeester niet met een noodbevel de woning sluiten. De Afdeling wijst nog wel op een bij de Eerste Kamer aanhangig wetsvoorstel dat een verruiming inhoudt van de bevoegdheid van de burgemeester in de Gemeentewet. Als deze wordt aangenomen en de wet is gewijzigd beschikt de burgemeester over een ruimere bevoegdheid om woningen te kunnen sluiten.